

**T.C.
IŞIK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ PROGRAMI**

Merve AĞIRBAŞLI

**KADINLARDA ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMALARI VE
PARTNER ŞİDDETİNE YÖNELİK TUTUM ARASINDAKİ
İLİŞKİDE BAŞA ÇIKMA STİLLERİNİN ARACI ROLÜ**

DANIŞMAN

Prof. Dr. Feryal ÇAM ÇELİKEL

İSTANBUL, Ocak 2025

**T.C.
IŞIK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ PROGRAMI**

**Merve AĞIRBAŞLI
(22PSKO5011)**

**KADINLARDA ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMALARI VE
PARTNER ŞİDDETİNE YÖNELİK TUTUM ARASINDAKİ
İLİŞKİDE BAŞA ÇIKMA STİLLERİNİN ARACI ROLÜ**

**DANIŞMAN
Prof. Dr. Feryal ÇAM ÇELİKEL**

İSTANBUL, Ocak 2025

**T.C.
IŞIK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
PSİKOLOJİ ANA BİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ PROGRAMI**

**Merve AĞIRBAŞLI
(22PSKO5011)**

**KADINLARDA ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMALARI VE
PARTNER ŞİDDETİNE YÖNELİK TUTUM ARASINDAKİ
İLİŞKİDE BAŞA ÇIKMA STİLLERİNİN ARACI ROLÜ**

Tezin Savunulduğu Tarih: 15 Ocak 2025

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Feryal ÇAM ÇELİKEL/ Işık Üniversitesi

Diğer Jüri Üyeleri: Doç. Dr. Helin YILMAZ KAFALI/ Işık Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Gülgün UZUNOĞLU AZMAN/ İstinye Üniversitesi

İSTANBUL, Ocak 2025

**T.C.
IŞIK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
PSİKOLOJİ ANA BİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ PROGRAMI**

**Merve AĞIRBAŞLI
(22PSKO5011)**

**KADINLARDA ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMALARI VE
PARTNER ŞİDDETİNE YÖNELİK TUTUM ARASINDAKİ
İLİŞKİDE BAŞA ÇIKMA STİLLERİNİN ARACI ROLÜ**

Tezin Savunulduğu Tarih: 15 Ocak 2025

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Feryal ÇAM ÇELİKEL/ Işık Üniversitesi

Diğer Jüri Üyeleri: Doç. Dr. Helin YILMAZ KAFALI/ Işık Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Gülgün UZUNOĞLU AZMAN/ İstinye Üniv

İSTANBUL, Ocak 2025

ÖZET

KADINLARDA ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMALARI VE PARTNER ŞİDDETİNE YÖNELİK TUTUM ARASINDAKİ İLİŞKİDE BAŞA ÇIKMA STİLLERİNİN ARACI ROLÜ

Amaç: Bu çalışmanın amacı erişkin kadınlarda çocukluk çağı travma düzeyleri ile partner şiddetine yönelik tutum arasındaki ilişkiyi incelemek ve bu ilişkide başa çıkma stillerinin aracı etkisini ele almaktır. Bunun yanı sıra söz konusu kavramları farklı sosyodemografik değişkenler açısından ele almak amaçlanmıştır.

Yöntem: Araştırmanın örneklemi, yaş ortalaması $35,01 \pm 8,96$ olan, yaşları 18 ile 64 arasında değişen 338 kadın katılımcıdan oluşmaktadır. Araştırmada Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği (CTQ-33), Yakın İlişkilerde Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği–Gözden Geçirilmiş Formu (YİŞTÖ-GG), Stresli Durumlarla Başa Çıkma Envanteri Kısa Formu (SDBÇE-21) kullanılmıştır. Veri analizinde, frekans analizi, hiyerarşik regresyon analizi, bağımsız gruplar t-testi, Pearson korelasyon analizi, regresyon analizi ve PROCESS aracı etki analizi uygulanmıştır.

Bulgular: Çocukluk çağı travma düzeyleri, yakın ilişkilerde şiddete yönelik tutumu pozitif yönde yordamakta; stresle başa çıkma davranışlarından çözüme yönelik başa çıkma düzeyini ise negatif yönde etkilemektedir. Çocukluk çağı travma düzeyleri ile yakın ilişkilerde şiddete yönelik tutum arasındaki ilişkide, stresle başa çıkma davranışları kısmi bir aracı rol üstlenmiştir. Çocukluk çağı travma düzeyi arttıkça duygusal başa çıkma düzeyinde artış gözlenirken, bu durum yakın ilişkilerde şiddete yönelik olumlu tutum geliştirme riskini artırmaktadır. Buna karşılık, çözüme yönelik ve kaçınmacı başa çıkmanın aracılık etkisi gözlemlenmemiştir. Kaçınmacı başa çıkmanın, çocukluk çağı travmaları ve yakın ilişkilerde şiddete yönelik tutum arasındaki ilişkilerde dolaylı bir etkisi olduğuna dair herhangi bir bulgu elde edilmemiştir.

Sonuç: Kadınlarda ocukluk ağı travmatik deneyimlerinin kişinin yetişkinlik hayatında da önemli bir etkisi olduğunu, romantik ilişkilerinde partner şiddetine yönelik tutumunu etkilediğini; başa çıkma stillerinin (özellikle duygusal başa), yakın ilişkilerde şiddete yönelik tutum üzerinde anlamlı bir etkisi olduğunu ve çocukluk ağı travmalarının etkilerini anlamada duygusal başa çıkma stratejilerinin kritik rolünü ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: ocukluk ağı Travmaları, Partner Şiddeti, Partner Şiddetine Yönelik Tutum, Başa ıkma Stilleri

ABSTRACT

THE MEDIATING ROLE OF COPING STYLES IN THE RELATIONSHIP BETWEEN CHILDHOOD TRAUMAS AND ATTITUDES TOWARD PARTNER VIOLENCE IN WOMEN

Objective: The aim of this study was to examine the relationship between childhood trauma severity and attitudes toward partner violence in adult women and to explore the mediating role of coping styles in this relationship. Additionally, the study aimed to explore the relationships among these variables and analyze them with respect to different sociodemographic factors.

Method: The study sample consisted of 338 women aged between 18 and 64 years ($35,01 \pm 8,96$). The research utilized the Childhood Trauma Questionnaire (CTQ-33), Intimate Partner Violence Attitude Scale Revised (IPVAS-R), and Coping Inventory for Stressful Situations Short Form (CISS-21). Data were analyzed using frequency analysis, hierarchical regression analysis, independent sample t-tests, Pearson correlation analysis, regression analysis, and PROCESS mediation analysis.

Results: Childhood trauma severity positively predicted attitudes toward partner violence, while they negatively influenced task-oriented coping strategies. Coping strategies, particularly emotion-oriented coping, partially mediated the relationship between childhood trauma severity and attitudes toward partner violence. As childhood trauma severity increased, emotion-oriented coping behaviors were more prevalent, which heightened the risk of developing positive attitudes toward partner violence. In contrast, task-oriented coping and avoidance-oriented coping strategies were not found to have a mediating effect. No evidence was obtained to suggest an indirect effect of avoidance-oriented coping on the relationship between childhood trauma severity and attitudes toward partner violence.

Conclusion: The findings highlight the significant impact of childhood traumatic experiences on women's adult lives, particularly on their attitudes towards partner violence in romantic relationships. Coping styles, especially emotion-oriented coping, play a significant role in shaping attitudes towards partner violence. The study underscores the critical role of emotion-oriented coping strategies in understanding the effects of childhood trauma.

Keywords: Childhood Trauma, Partner Violence, Attitudes Toward Partner Violence, Coping Styles

TEŞEKKÜR

Oldukça zorlu ve benim için büyük bir kaybı barındıran bu yıl içerisinde bu araştırmayı tamamlamama ön ayak olan, bu zorlu süreç boyunca araştırma ile ilgili karşılaştığım engelleri aşmamda bilgi birikimi, sabrı ve anlayışıyla beni her zaman destekleyen sevgili tez danışmanım Prof. Dr. Feryal Çam Çelikel'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Onun rehberliği ve destekleyici yaklaşımı, bu araştırmanın tamamlanmasında önemli bir rol oynamıştır.

Araştırmamın her aşamasında ilgisini ve desteğini esirgemeyen, zorlandığım anlarda beni yeni keşif yollarına yönlendirerek ufkumu açan sevgili hocam Dr. Aliye Canan Taşlıoğlu Sayiner'e; düştüğüm her anda beni toparlamak için arkamda olduğunu hissettiğim, her zaman yanımda olarak motivasyonumu yüksek tutan ve güçlüklerimi aşmamda en büyük desteği veren sevgili arkadaşım Ezgi Ceren Şahin'e; motivasyon ve desteklerinin yanı sıra süreci birlikte dayanışma içinde ve mizah ile daha regüle bir şekilde geçirmemi sağlayan, kaygımı azaltan sevgili dönem arkadaşlarım Ceyhun Kahveci ve Buse Okandan'a; gerek araştırma sürecinde gösterdikleri azim gerekse süreç boyunca sağladıkları destek ile bana önemli katkılarda bulunan sevgili babam Vehbi Ağırbaşı ve manevi babam Erkan Çelikbilek'e teşekkürlerimi sunarım.

En büyük teşekkürü ise teze başlarken yanımda olan ama süreçte kaybettiğim canım annem Filiz Bahtiyar'a sunmak isterim. Ondan öğrendiğim ve taşıdığım pek çok kıymetli şeyden biri olan bitmeyen merak duygusuna ve psikoloji alanına karşı duyduğu ilgisi beni bugünlere taşıyan yegâne şeydir. Desteği ve şefkati olmasa bulunduğum bu noktaya gelemezdim.

Merve AĞIRBAŞLI

İÇİNDEKİLER

	<u>SAYFA NO</u>
ONAY SAYFASI.....	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT	iii
TEŞEKKÜR	iv
İÇİNDEKİLER	vi
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	vii
TABLolar LİSTESİ.....	viii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	ix
BÖLÜM 1.....	1
1. GİRİŞ	1
1.1 ARAŞTIRMANIN AMACI	1
1.2 ARAŞTIRMA HİPOTEZLERİ	1
1.3 ARAŞTIRMA SORULARI	2
1.4 ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	2
1.5 ARAŞTIRMANIN VARSAYIMLARI	4
BÖLÜM 2.....	2
2.TEORİK ÇERÇEVE	5
2.1 TRAVMA VE ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMALARI	5
2.1.1 Fiziksel İstismar	7
2.1.2 Duygusal İstismar	9
2.1.3 Cinsel İstismar	10
2.1.4 Fiziksel İhmal.....	11

2.1.5 Duygusal İhmal	12
2.1.6 Çocukluk Çağı Travmaları ile İlgili Araştırmalar	13
2.2 PARTNER ŞİDDETİ	14
2.2.1 Partner Şiddeti Türleri.....	15
2.2.2 Partner Şiddetini Ele Alan Kuramlar	18
2.2.2.1 Sosyal Öğrenme Kuramı.....	19
2.2.2.2 Feminist Kuram	20
2.2.2.3 Ekolojik Sistemler Kuramı	21
2.2.2.4 Bağlanma Kuramı	22
2.2.2.5 Bilişsel Davranışçı Kuram	23
2.2.2.6 Şiddet Döngüsü Kuramı	23
2.2.3 Partner Şiddetine Yönelik Tutum ve İlgili Araştırmalar	27
2.3 BAŞA ÇIKMA VE STİLLERİ.....	29
2.3.1 Başa Çıkma Stilleri ile İlgili Araştırmalar	30
BÖLÜM 3.....	33
3.YÖNTEM.....	33
3.1. ÖRNEKLEM	33
3.2. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI	33
3.2.1. Sosyodemografik ve Diğer Bilgi Formu.....	33
3.2.2 Yakın İlişkilerde Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği – Gözden Geçirilmiş Formu (YİŞTÖ-GG)	34
3.2.3 Çocukluk Çağı Travmaları Anketi (CTQ-33).....	34
3.2.4 Stresli Durumlarla Başa Çıkma Envanteri Kısa Formu (SDBÇE-21)	35
3.3 ARAŞTIRMA DESENİ	36
3.4 VERİ ANALİZİ.....	36
BÖLÜM 4.....	37
4. BULGULAR	37

4.1	ÖRNEKLEMİN SOSYODEMOGRAFİK VE DİĞER ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİ	37
4.2	ÖLÇEKLERİN GÜVENİRLİK ANALİZİ VE ÖLÇEK PUANLARININ İNCELENMESİ	40
4.3	ÖRNEKLEMİN ÖLÇEK PUANLARI	41
4.4	ÖLÇEKLERİN NORMALLİK DAĞILIMLARI	42
4.5	FARKLI SOSYODEMOGRAFİK ÖZELLİKTEKİ KATILIMCILARIN ÖLÇEK PUANLARI AÇISINDAN İNCELENMESİ.....	44
4.6	DEĞİŞKENLER ARASINDAKİ İLİŞKİLER (KORELASYON ANALİZİ).....	48
4.7	DEĞİŞKENLER ARASINDAKİ YORDAYICI ETKİLER (REGRESYON ANALİZİ).....	54
4.8	ARACI DEĞİŞKEN ANALİZLERİ	55
BÖLÜM 5.....		57
5. TARTIŞMA		57
5.1	ANA DEĞİŞKENLER ARASINDAKİ İLİŞKİLERE VE YORDAYICI ETKİLERE İLİŞKİN DEĞERLENDİRME.....	57
5.2	BAŞA ÇIKMA STİLLERİNİN ARACI ROLÜNE İLİŞKİN DEĞERLENDİRME.....	61
5.3	ANA DEĞİŞKENLERİN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER İŞİĞİNDA DEĞERLENDİRİLMESİ	63
5.4	ARAŞTIRMANIN GÜÇLÜ YÖNLERİ	66
5.5	ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI	67
SONUÇ VE ÖNERİLER.....		68
KAYNAKLAR		69
EKLER.....		96

EK A BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ ONAM FORMU	96
EK B SOSYODEMOGRAFİK ÖZELLİKLER VE DİĞER BİLGİ FORMU.....	98
EK C ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMALARI ÖLÇEĞİ (CTQ-33)	101
EK D YAKIN İLİŞKİLERDE ŞİDDETE YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ – GÖZDEN GEÇİRİLMİŞ FORMU (YİŞTÖ-GG).....	103
EK E STRESLİ DURUMLARLA BAŞA ÇIKMA ENVANTERİ KISA FORMU (SDBÇE-21)	104
ÖZGEÇMİŞ.....	105

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1. Bronfenbrenner'in Ekolojik Sistemler Kuramı	22
Şekil 2.2 Şiddet Döngüsü.....	26
Şekil 4.1 Aracılık Analizi Modeli.....	55

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 4.1 Örneklemin Sosyodemografik Bilgileri (n=338)	39
Tablo 4.2 Örneklemin Romantik İlişki Bilgileri	39
Tablo 4.3 Araştırmada Kullanılan Ölçeklerin Güvenirlik Analizi ve Ölçek Puanları (n=338)	40
Tablo 4.4 Örneklemin Ölçek Puanları (n=338).....	42
Tablo 4.5 Ölçeklerin Normallik Dağılımları (n=338).....	43
Tablo 4.6 Farklı Sosyodemografik Özellikteki Katılımcıların Ölçek Puanları Açısından İncelenmesi (n=338)	45
Tablo 4.7 Sosyodemografik Özellikler ile Ölçek Puanları Arasındaki Korelasyon Analizi.....	52
Tablo 4.8 Ölçek Puanları Arasındaki Korelasyon Analizi	52
Tablo 4.9 Yakın İlişkilerde Şiddete Yönelik Tutum İçin Hiyerarşik Regresyon Analizi	54

KISALTMALAR LİSTESİ

ÇÇTÖ: Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği

YİŞTÖ-GG: Yakın İlişkilerde Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği – Gözden Geçirilmiş

SDBÇE-21: Stresli Durumlarla Başa Çıkma Envanteri Kısa Formu

APA: American Psychiatric Association (Amerikan Psikiyatri Birliği)

WHO: World Health Organization (Dünya Sağlık Örgütü)

BÖLÜM 1

1. GİRİŞ

1.1 ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırma, kadınlarda çocukluk çağı travmaları ve partner şiddetine yönelik tutum arasındaki ilişkide başa çıkma stillerinin aracı rolünü incelemektedir. Araştırma partner şiddetine yönelik kabullenilen tutumlar hakkında farkındalığı yükseltmek ve bilgilendirme sağlanarak üzerine çalışılabilen amacıyla araştırma sonuçlarının klinisyenlere ve önleyici/destek programları yazılmasına ışık tutmayı hedeflemek gibi bir amaç taşımaktadır.

1.2 ARAŞTIRMA HİPOTEZLERİ

H1: Çocukluk çağı travma düzeyleri ile partner şiddetine yönelik olumlu (kabullenici) tutum arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki vardır.

H2: Katılımcıların çocukluk çağı travma düzeyleri ile duygu odaklı başa çıkma stili kullanma düzeyi arasında pozitif yönde, çözüm odaklı başa çıkma stili kullanma düzeyi ile negatif yönde anlamlı bir ilişki vardır.

H3: Katılımcıların çocukluk çağı travma düzeyleri ile kaçınmacı başa çıkma stili kullanma düzeyi arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki vardır.

H4: Çocukluk çağı travma düzeyleri ile partner şiddetine yönelik olumlu tutum arasındaki ilişkide başa çıkma stillerinin aracı bir etkisi vardır.

1.3 ARAŞTIRMA SORULARI

1. Çocukluk çağı travma düzeyleri, partner şiddetine yönelik tutum ve başa çıkma stilleri arasında ilişki var mıdır?
2. Çocukluk çağı travma düzeyleri ve kişilerin partner şiddetine yönelik tutumu arasında ilişki var mıdır?
3. Çocukluk çağı travma düzeyleri ve başa çıkma etme stillerini arasında ilişki var mıdır?
4. Başa çıkma stillerinin, çocukluk çağı travma düzeyleri ile partner şiddetine yönelik tutum düzeyleri arasındaki ilişkide aracı rolü var mıdır?
5. Yaş, eğitim düzeyi, gelir düzeyi, ilişki süresi, en uzun ilişki süresi, en kısa ilişki süresi, romantik ilişki sayısı, ilk ilişki yaşı ve çocuk sayısı ile çocukluk çağı travmatik düzeyleri arasında bir ilişki var mıdır?
6. Yaş, eğitim düzeyi, gelir düzeyi, ilişki süresi, en uzun ilişki süresi, en kısa ilişki süresi, romantik ilişki sayısı, ilk ilişki yaşı ve çocuk sayısı ile partner şiddetine yönelik tutum düzeyi arasında bir ilişki var mıdır?
7. Yaş, eğitim düzeyi, gelir düzeyi, ilişki süresi, en uzun ilişki süresi, en kısa ilişki süresi, romantik ilişki sayısı, ilk ilişki yaşı ve çocuk sayısı ile başa çıkma stilleri arasında bir ilişki var mıdır?

1.4 ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Çocukluk dönemini kapsayan seneler, kişinin ileriye dönük yaşantısındaki ilişkilerini, davranışlarını, sosyal yaşantı ve sağlık durumunu inşa etmeye destek olan mihenk taşı niteliğindeki senelerdir (Centers for Disease Control and Prevention, 2019). Çocukluk çağı hayatın temel aşaması şeklinde tanımlanmakta ve bu dönemin sağladığı etkinin kişinin yaşantısı boyunca devamlılık gösterdiği vurgulanmaktadır (Onur, 1995). Bireyin yaşantısının şekil almasında bu kadar önem taşıyan bu yaşam dönemi yetişkinlerde hayat boyu devam eden; kronik hastalık sahibi olma, risk teşkil eden cinsel aktivitelerin parçası olma, ruh sağlığında bozukluk, madde ve alkol kullanma, şiddete doğru meyil, suç

bulaşma, istismar edilmeye daha açık konuma gelme ve özkıyım eylemleri gibi olumlu olmayan etkileri ruh sağlığı ve adli bilim alanlarınca önem taşıyan araştırma konularıdır (Gündüz, 2018). Çocuğun ruhsal ve beden odaklı gelişmesinde tehdit yaratan hareket ve ihmal durumlarının hepsini kapsayan çocukluk çağı olumsuz yaşantıların, dünya popülasyonunun üçte birinden daha fazla kişinin maruz kaldığı yaşantılar olduğu belirtilmiştir (Isır ve Çekin, 2016; Kessler, 2010; Helvacı Çelik ve Hocoğlu, 2018). Bireysel etkilerin yanı sıra çocukluk çağı olumsuz yaşantıları toplumsal etkiye de sahip bir konudur ve eğitim, yasal sistemler, aile ayrıca iş hayatında da etki bırakan bir halk sağlığı problemi olarak tanımlanmaktadır (Helvacı Çelik ve Hocoğlu, 2018). Çocukluk çağı olumsuz yaşantıların getirdiği toksik stres ile büyüme gösteren çocukların hayatlarının ilerleyen dönemlerinde sağlıklı ve stabil ilişkiler oluşturmakta zorlanabileceği bulunmuştur (Shonkoff ve ark., 2012). Toplumsal bir sorun olarak karşımıza çıkan ve neredeyse insan varoluşunun başından beri gerçekleştiği düşünülmesine ek artışı da devam eden bir diğer olgu ise şiddettir. Günümüzde yakın ilişkilerde yaşanan partner şiddeti giderek artmaktadır (Bulut ve ark., 2020). Din, dil, ırk, ilişki durumu, yaş, cinsel yönelim, eğitim durumu ya da SES gibi demografik değişkenler fark etmeksizin milyonlarca kişiyi etkileyen bir sorundur (Office for Victims of Crime, 2018). Her iki kadından biri şiddet türlerinden en az birine maruz kaldığını belirtmiştir (Kocacık ve Doğan, 2006). Lewis ve Fremouw (2001), kadınların geçmiş yaşam deneyimlerinin partner şiddetine maruz kalma ile ilişkili olabileceğini belirtmektedir. Partner şiddetinin etkileri ve yaygınlığına ek olarak kişilerin partner şiddetine yönelik tutumları da çok önemlidir çünkü şiddet kabulü ve eyleme vurulmasında önemli bir role sahip olabilir (Smith ve ark., 2005; Fincham ve ark., 2008). Literatüre bakıldığında yakın ilişkilerde şiddet yani partner şiddetinin yaşanmasında karşı sahip olunan tutumlar ve partner şiddetine maruz kalınması ile bu şiddetin uygulanması arasında önemli bir ilişkinin bulunduğu görülmektedir (Capaldi ark., 2012; Flood ve Pease, 2009). Partner şiddetinin yaygınlığı araştırılan bir konu olmasına karşın partner şiddetine yönelik tutumlar daha az araştırılan bir konu olmakta (Smith ve ark., 2005) ve incelendiği araştırmalar literatürde daha

az yer almaktadır. Bu sebeple evrensel ve önem arz eden bir konu olan çocukluk çağı travmatik deneyimlerinin partner şiddeti olgusuna yönelik tutum ile ilişkisi kişilerin başa çıkma stilleri de dahil edilerek incelenecektir. Stres içeren durumların üstesinden gelirken en doğru stratejiyi seçmek hem stresin olumlu olmayan etkilerini küçültmeye yarar hem de bireyin iyi oluş halinin (psikolojik ve duygusal olarak) yükselmesine destek olacak bir göreve sahip görülmüştür (Sere ve ark., 2021). Bireylerin aynı tür şiddet içeren bir deneyime maruz kalmalarının hem zihinsel hem fiziksel olarak aynı olmayan sonuçlar vermesi de başa çıkma stillerini tespit etmenin ne kadar önemli olduğunu destekler niteliktedir (Sere ve ark., 2021). Bu sebeple araştırmada başa çıkma stilleri de incelenecektir.

1.5 ARAŞTIRMANIN VARSAYIMLARI

Araştırmanın örneklemini yetişkin yaş grubundaki kadın katılımcılar oluşturmaktadır. Araştırmaya katılım gönüllülük esasına dayalıdır ve internetten anket ile yürütülmüştür. Okuryazar ve internet erişimi olan kişilerle sürdürülmüştür. Veriler öz bildirim esasına dayalıdır.

BÖLÜM 2

2.TEORİK ÇERÇEVE

2.1 TRAVMA VE ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMALARI

Travma tanımı, Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve İstatistiksel El Kitabı'na (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, 5. baskı; American Psychiatric Association [APA], 2013) göre; bir ya da daha fazla sayıda ölüm, yaralanma, cinsel şiddet veya tehdit gibi durumlara maruz kalma, travmatik olaylara tanık olma veya yakın bir aile üyesi/arkadaşın travmatik bir olay yaşadığını öğrenme ya da yaşanan bazı travmatik yaşantıların detaylarına çok fazla ya da devamlı sürede maruz kalma şeklinde belirtilmektedir. Bu durum kişide uzun süre negatif türde etki bırakabilecek, olumlu olmayan duygular oluşturabilecek ve çaresizlik, dehşet, yoğun şekilde korku duygusu hissetmesine sebep olabilecek türdendir. Cinsel istismar ve şiddet gibi olayların yanı sıra trafik kazası, endüstriyel kaza, doğal afet gibi durumları da içermektedir (VandenBos, 2015). Psikolojik türdeki travmalar kişinin başa çıkma stilleri ve dış dünyanın getirdiği tehdit arasındaki dengesizlik sonucuyla oluşmaktadır (Fischer ve Riedesser, 1999; akt., Şar, 2017).

Yaşantının travmatik olarak adlandırılabilmesi konusu ortak uzlaşıya henüz tam varılmamış bir alandır. Bireyin yaşadığı olayın travma tanımına uygunluğu ve travmanın birey tarafından ne derecede travmatik olarak değerlendirildiği konusu farklı fikirleri içermektedir (Kubany ve ark, 2010). Bir olayın travmatik olarak görülmesini kararlaştıran etmenlerin, bireyin yaşanan olayın karşısında baş etme becerilerinin yetersizliği, olay sonrasında uzunca süreler devam eden psikolojik semptomlara sahip olması ve yoğun düzeyde bir sıkıntı halinde bulunması olduğunu belirtilmiştir (Briere ve Scott, 2021).

Çocukluk çağı travmaları, kişilerin 18 yaş öncesinde yaşadığı istismar (cinsel, fiziksel, duygusal), ihmal, ebeveynlerin hayatını kaybetmesi veya boşanması, göç etme, şiddete tanık olma, kaza yaşama ve doğal afetler olarak örneklendirilebilir (Herman, 2011). Burada bahsedilen ihmal ve istismar durumları çocuğa bir yetiştikenden gelen davranışların, toplumsal normlar çerçevesinde ve profesyonellerce uygun olmayan zararlı şekilde tanımlanan, bahsi geçen çocuğun gelişimini kısıtlayıcı ya da engelleyici eylemlerin veya tam aksine eylemsizlik durumlarının sonucunda çocukta fiziksel, psikolojik, sosyal veya cinsel açılardan zarar oluşması hem de çocuğun sağlığının ve güvenliğinin tehlikeli duruma düşmesine verilen adlandırmadır (Oral ve ark., 2001; Taner ve Gökler, 2004). Genellikle istismar ve ihmal şeklinde gruplandırılan travmalar, birçok çalışmada fiziksel istismar, duygusal istismar, cinsel istismar, fiziksel ihmal ve duygusal ihmal şeklinde beş ayrı grupta incelenmektedir (Bernstein ve ark., 1994; Bernstein ve ark., 2003; Şar ve ark, 2012). Erken çocukluk döneminde yaşantılanan travmatik deneyimler bireyin beyin gelişimini de negatif şekilde etkilemektedir (Perry ve Szalavitz, 2017). Perry (2017), durmaksızın ve tekrar tekrar travmatik yaşantılara maruz bırakılan çocuğun beyininde, stres hormonlarının devamlı şekilde aksiyonda olmasının çocuğun beyin gelişimindeki negatif etkisinden bahsetmektedir. Kendini savunma moduna alan beyin gelişimsel açıdan hareketsiz kalmaktadır. Yurdakök ve İnce (2010)'e göre çocuğa karşı kullanılan kötü yaklaşımlar, çocuğun ebeveynleri veya diğer bakım verenleri tarafından ya da diğer yetişkinler tarafından kazara gerçekleşmeyen; çocukta fiziksel veya duygusal açılardan zarar verebilme ihtimali yüksek ve kabul edilebilecek nitelikteki normlara uygun olmayan şekildeki kasıtlı, bilmeden yapılmış ya da yapılması gerekirken eksik kalan davranışları kapsar. Çocukluk çağı travmaları için literatür araştırıldığında terimi ifade etmek üzere çocukluk çağı travmaları, çocuk istismarı ve ihmali, çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ve çocukluk çağı örselenmeleri kavramlarının da kullanıldığı görülmüştür.

Çocukluk çağı travmatik deneyimlerinin küresel ölçekte kişilerin yaşantısında oldukça yaygın olduğu ve bu deneyimlerin kişinin hem fiziksel hem

de psikolojik sağlığının üzerinde uzun vadeli etkiler yarattığı bilinmektedir. Felitti ve arkadaşlarının 1998 yılında gerçekleştirdiği Adverse Childhood Experiences başlıklı çalışması, yaklaşık 17.000 yetişkinin katılımıyla yürütülmüştür ve katılımcıların %64'ünün en az bir tür çocukluk ağı travması yaşadığı, %12,5'inin ise dört veya daha çok türde travmaya maruz kaldığını belirtmektedir. Hughes ve arkadaşlarının 2017 yılında gerçekleştirdiği meta-analiz çalışması ise dünya genelindeki çocukların %36'sının fiziksel, %25'inin duygusal istismar ve %20'sinin ebeveyn ihmali yaşadığını göstermiştir. Bununla birlikte, ABD'de yapılan National Survey of Children's Exposure to Violence araştırması, çocukların %60'ının yaşamları boyunca en az bir kez şiddet veya istismarla karşılaştığını bildirmiştir (Finkelhor ve ark., 2015).

Türkiye'de yapılan araştırmalar da benzer şekilde çocukluk ağı travmatik deneyimlerinin yaygınlığını ortaya koymaktadır. Örneğin, Sofuoğlu ve ekibinin 2014 yılında 11, 13 ve 16 yaş gruplarından 7.540 çocukla gerçekleştirdiği araştırmada, çocukların yaşamları boyunca psikolojik ve fiziksel travma yaşama oranları sırasıyla %70,5 ve %58,3 olarak belirlenmiştir. Ayrıca, ocuklukta ihmal edilme oranı %42,6 olarak raporlanmıştır. Bu geniş ölçekli çalışmalar, çocukluk ağı travmalarının ne denli yaygın olduğunu gözler önüne sermekte ve bu tür deneyimlerin bireylerin yaşamları üzerindeki uzun vadeli etkilerini vurgulamaktadır.

Araştırmalarda, ocukluk ağı travmaları genellikle fiziksel istismar, duygusal istismar, cinsel istismar, fiziksel ihmal ve duygusal ihmal olmak üzere beş ayrı grupta ele alınmaktadır (Bernstein ve Fink, 1998).

2.1.1 Fiziksel İstismar

Fiziksel istismar bedende kolayca fark edilebildiği ve somut hasar oluşturduğu için en çok ve en kolay şekilde tespit edilen istismar türü olarak sayılabilmekle birlikte (Karal ve Atak, 2022; McCoy ve Keen, 2014), içinde bulunulan bazı kültürlerde ve toplumlarda bir istismar eylemi gibi düşünülmediği için tespit zorluk da oluşabilmektedir (Helvacı elik ve Hocaoğlu, 2018). Bahsi geçen toplumlarda bu eylemlerin çocuğun terbiyesi ve

disipline edilmesi için kullanılması gerektiğine inanılmaktadır (Topbaş, 2004). Bu durum ise toplumda istismarın bu türüne daha çok rastlanmasına sebep olmaktadır (Karal ve Atak, 2022). Fiziksel istismar çocukta görülen kaza dışı yaralanmalardır (Hancı, 2002). UNICEF kaza dışında gerçekleşen, uğrayan çocuğa acı yaşatan ve yasak görülen şiddet eylemleri sebebiyle gelişim süreci ve iş görebilme becerilerinin hasar almasını fiziksel istismar olarak tanımlarken Dünya Sağlık Örgütü ise bunu çocuğa karşı yapılan istemli ve bilinçli fiziki güç kullanma sebebiyle sağlık, gelişim ve onur zedelenmesi konularında hasar alma olarak açıklamaktadır (Yurdakök ve İnce, 2010; WHO, 2002). Başka bir tanımda yetişkinlik çağındaki bir kişinin 0-18 yaşlarındaki bir çocuğa yönelik zarar verici fiziki eylemleri (Karal ve Atak, 2022; Kulaksızoğlu, 2001) olarak tanımlanırken, kendisine bakım verme sorumluluğundaki kişilerce fiziki zarar ve yaralanmaya sebebiyet olacak şekildeki şiddet olarak tanımlamıştır. Çocuğun bakım vereni olup sorumluluğu üzerinde olan kişilerce ihmal edilmesi ve bu kaynaklı kazalar yaşaması da bahsedilen istismar türünün içerisine girmektedir (Kara ve ark., 2004; Pelendecioğlu ve Bulut, 2009). Bu istismar türünde yer alan fiziki şiddet bir cezalandırma ya da disipline etme aracı, öfke boşaltma, itaat yaratma amaçları ile kullanılabilir (Jain, 1999; Topbaş, 2004; Hancı, 2002; Runyan ve ark, 2002: WHO, 2006; Helvacı Çelik ve Hocoğlu, 2018; Karal ve Atak, 2022). Bu eylemlerden bazıları kişiye sarsmak, ona vurmak, onu ısırarak, onu yakmak ya da onu boğmak olarak sıralanabilir (Jain, 1999: Runyan ve ark, 2002: WHO, 2006; Karal ve Atak, 2022). Fiziksel istismar türüne sıkça diğer istismar türleri (duygusal ihmal, duygusal istismar) de eşlik etmektedir (Mash ve Wolfe, 1991). Fiziksel bütünlüğün yanı sıra kişi bu istismar türüne maruz kaldığında duygusal bütünlüğü de zarar görmekte, “psikolojik bütünlüğü parçalanmaktadır” (Howe, 2005). Bu çocuklar bilişsel alanda, sosyal ve davranışsal alanda sorunlar yaşamakta (Bahar ve ark., 2015; Taner ve Gökler, 2004), akademik başarı, kişiler arası sosyal ilişkiler, sağlıklı ilişki inşa edebilme becerileri, duygu ifade becerileri ve öfke yönetimi becerilerine ise bir darbe almaktadır (Kaplan, 1999; Grote ve ark., 2012). Bu istismar türüne maruz kalan vakalar incelendiğinde daha içedönük kişilik özelliklerine, saldırgan

davranışlara meyilli (Tıraşçı ve Gören, 2007) ve suç işlemeye daha yatkın oldukları görülmüştür (Lewis, 1992; Karal ve Atak, 2022). Dünya çapında yetişkinlerin, çocukluk döneminde fiziksel istismar yaygınlığına bakıldığında bu oran %22,6; Türkiye’de ise %43 olarak görülmektedir (UNICEF ve SHÇEK, 2010).

2.1.2 Duygusal İstismar

Fiziksel istismar gibi somut ve gözle görülür bir belirtiyeye sahip olmadığı için tespiti ve kanıtlanması görece daha zorlu olan istismar türü duygusal istismardır (Taner ve Gökler 2004; Karal ve Atak, 2022). Bu tür kişiye karşı yapılan aşağılama, tehdit içeren sözler, hakaretler ve cezalandırmaları barındırmakla birlikte tüm sözel veya sözel olmayan davranış, ihtiyaç duyulan ilgi ve sevgiden mahrum bırakılma gibi çocuğu duygusal olarak negatif etkileyen ve psikolojik açıdan hasar veren eylemler bütünüdür (Butchart, 2006; Polat, 2017; Taner ve Gökler, 2004; Kara ve ark., 2004; Karal ve Atak, 2022). Süreğen bir biçimde çocuğu negatif şekilde etkileyerek duygusal açıdan gelişime hasar verici davranışların tümü şeklinde de tanımlanmaktadır (Öztürk ve Uluşahin, 2016). UNICEF ise bu istismar türünü çocuğun niteliğinin, kapasitesinin ve taleplerinin süreğen şekilde kötülenme durumu, kişilerarası ilişkilerden ve kaynaklardan mahrum edilmesi, sosyal perspektiften ağır hasara uğratılma ya da terk edilmek ile tehdidi, yaş ve sahip olunan gücün üstünde isteklerde bulunularak toplum normlarına uygun olmayan bakım biçimleri ile büyütülmesi olarak tanımlamıştır (Helvacı Çelik ve Hoccoğlu, 2018). Duygusal istismar türlerinden bazıları şunlardır; çocuğa bağırarak, hakaret etmek, değer göstermemek, üzerinde yüksek düzeyde baskı ve otorite kurmak, alaycı isimler takmak, onu yalnız bırakmak ve reddetmek, aşağı görmek ve tehdit etmek, korkutmak ve yıldırarak, kendine bağımlı kılmak ve aşırı seviyede onu korumak, duygusal ihtiyaçları karşılamamak, var ise kardeşleri arasında ayırım yapmak, yaşı için uygun olmayan sorumluluklar beklentisine girmektir (Lynch ve ark., 2008). UNICEF ve Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (2010) tarafından yapılan araştırmaya göre Türkiye’de yaşı 7-18 aralığında olan

çocuklar %49 oranında ‘duygusal istismara’ maruz kaldığı görülmüştür. İstismar türlerinden %78 ile ilk sırada yer alan tür ise duygusal istismardır (Bahar ve ark. 2009; Karal ve Atak, 2022). Duygusal istismar kişide öğrenme güçlüğü yaratabileceği gibi fiziksel ve zihinsel gelişimde de negatif izler bırakabilmektedir (Pelendecioğlu ve Bulut, 2009; Karal ve Atak, 2022) Bu yüzden kişinin gelişimi açısından önemi olan bir noktadadır (Karal ve Atak, 2022). Fiziksel istismarda da bahsedildiği üzere kişi saldırgan eylemlere daha meyilli ve iletişim kurma, kişilerarası ilişkiler zorlanma yaşayabilir ayrıca sahip olunan benlik algıları daha düşüktür (Şimşek ve Cenkseven Önder, 2011).

2.1.3 Cinsel İstismar

Fiziksel ve psikolojik açıdan olgunlaşma çağına erememiş çocuk ve ergenlerin hem aile hem de kültür açısından uygun olmayan biçimde cinsellik aktivitelerinde kullanılmaları cinsel istismar olarak adlandırılır (Kempe, 1978; Karal ve Atak, 2022). Yine başka bir tanımda olgunlaşma çağına erişmemiş ve psikososyal gelişimini henüz tamamlayamayan çocuk ve ergenlerin kendisinden yaşça büyük bir bireyce güç kullanımı, tehdit veya kandırma eşliğinde cinsel istek ve ihtiyaçlarını karşılamaları olarak tanımlanmıştır (Aktepe, 2009; Dönmez ve ark., 2014; Polat, 2017). DSM-5 (2014)’te ise bu durum bakım verenler veya ebeveynlerin cinsel doyumunu amacıyla çocukların cinsel eylemlerde bulundurulması biçiminde açıklanarak ‘cinsel sömürü’ olarak ele alınmaktadır. Ayrıca kanun tarafından tanınmayan bir yaşa sahip olan çocuğun, yaşça kendisinden daha büyük çocuk veya yetişkin ile cinsel tatmine ulaşma amacıyla yapılan eylem olarak da tanımlanmaktadır (Johnson, 2004). İki çocuk arasında gerçekleşen cinsel eylemlerde eğer aradaki yaş farklılığı 4 yaş ve daha fazlası ise yaşça küçük olan çocuğun ikna ve zorlama ile bu aktivitelere maruz edilmesi cinsel istismardır (İşeri ve ark., 2008). Bu istismar türünde görülebilmesi için direkt temas gerekli değildir (APA, 2014). Çocuğu röntgenleme, cinsel içeriklerin baskın olduğu konuşmalara maruz bırakma, cinsel ilişkiye tanık etme, cinsel bölgeleri görmesini sağlama, içerik izletme ve teşhircilik gibi direkt temas olmayan eylemleri de içerebilir (Muşdal Çelebi, 2019). Yaşın daha da küçük

olduğu çağlarda cinsel istismara maruz kalmış olmak bireyin hem gelişim hem de ruhsal durumu üzerinde negatif iz bırakmaktadır. Birey sadece istismara maruz kaldığı bu küçük yaşta, çocukluk çağı döneminde değil yetişkin hayatında yani ileriki yaşlarında da istismar geçirmiş olması sebebiyle psikolojik rahatsızlıklara sahip olabilmektedir (Aktepe, 2009; Şimşek ve Cenkseven Önder, 2011; Soylu ve ark., 2012). Cinsel istismar vakalarının bildirim ve tespiti çeşitli zorluklar barındırmaktadır. Bu zorluk veri sayısının olduğundan daha azının hatta sadece %15 gibi bir oranının bildirilmesidir (Topbaş, 2004; İşeri ve ark., 2008; Karal ve Atak, 2022). İstismara uğrayan çocuğun tehdit ve korkutma eylemlerine maruz kalması, suçlanması ve istismar faili ile aynı aileden iseler bu olayın üstünün örtülmesi başlıca sebeplerden sayılmaktadır (Beyazıt, 2015). Çocukluk çağında kişilerin cinsel türde istismara maruz kalmaları sıklık olarak %10 ila %40 arasında iken maruz kalan bireylerin %50'den fazlası 14 yaş altındadır (Avcı ve Tahiroğlu, 2007; Santos ve ark., 2006; Helvacı Çelik ve Hocoğlu, 2018). Bu istismar türüne maruz kalmak her yaşta görülebileceği üzere ilk maruz bırakılma yaşı 8-12 yaş arası olarak en yüksek noktaya ulaşmaktadır (Helvacı Çelik ve Hocoğlu, 2018; Özen ve Şener, 1997).

2.1.4 Fiziksel İhmal

Yaşı 18'den küçük olan çocuk ve ergenlerin yetersiz düzeyde beslenmesi, giyim ve hijyeni konusunda, bakım verme konusunda zarar görmesine fiziksel ihmal denir (Helvacı Çelik ve Hocoğlu, 2018). Sorumlu bakım veren ve ebeveynlerin çocuğun gelişiminin sağlığı söz konusu olan beslenme, giyinme ve hijyen konularına ek olarak barınma, sağlık ve güvenlik ihtiyaçlarını karşılamama hali de bu ihmal türünde yer almaktadır (Stoltenborgh ve ark., 2013; Ulloa-Flores ve Navarro-Machuca, 2011; Kong ve Bernstein, 2009). Çocuk için sağlıklı bir yaşam sürmeye izin verecek uygun barınma koşullarının olmaması, mevsim koşullarına uygun giyim sağlanmaması, temel bir ihtiyaç olan beslenmenin uygun şekilde karşılanmaması, sağlık kuruluşlarından destek almayı gerektiren hastalanma durumlarında bu hizmete ulaştırılmama ve uzun bir zaman boyunca yalnız bırakılarak terk edilmesi diğer ihmal içeren

davranışlardandır (Taşçı, 2017). Fiziksel ihmal çocuk için hem bilişsel hem duygusal hem de davranışsal gelişim açısından uzun dönem sürecek ve önemli izler bırakacak etkiler taşıyabilmektedir (Helvacı Çelik ve Hocaoglu, 2018). Bunlara ek olarak bu ihmal türüne maruz kalmış olan kişiler akademik zorlanmalar, ruh durumunda ani değişimler ve olumsuz bir duygu durumu, suç meyilli agresif davranışlar gösterme gibi alanlarda da sıkça sorunlar yaşayabilmektedir (Lewis, 1992; Karal ve Atak, 2022). Fiziksel ihmale uğrayan çocuklar fiziksel istismara uğrayan çocuklarla kıyaslandığında onlardan daha ciddi şekilde biliş alanında sorunlar, akademik hayatta sorunlar, daha fazla sosyal ortamlar ve ilişkilerde içe çekilme, daha kısıtlı arkadaşlık ilişkilerine sahip olma gibi bulgularla karşılaşmaktadır (Bifulco ve ark., 2002).

2.1.5 Duygusal İhmal

Çocuğun bakım verenlerinden almaya ihtiyaç hissettiği ve temel ihtiyaçlarından olan sevgi ve şefkat, ilgi ve emosyonel destekten eksik bırakılması durumuna duygusal ihmal denir (Bernstein ve ark., 2003). Bakım verenlerin ve ebeveynlerin çocuğa emosyonel yakınlık göstermemesi, ilgi ve sevgiden yoksun bırakmaları durumlarına ek olarak çocuğun aile içinde yaşanan şiddet olayları ve kötü muamele durumuna şahit olunmasına göz yummak da duygusal ihmalin içinde yer almaktadır (Glaser, 2002). Çocukta çok önemli bir etkisi olan ve gelişimsel dönemler açısından incelendiğinde negatif yönde etkisi olduğu belirtilmiş olan bu ihmal türü fiziksel bir belirtiyeye sahip olmadığı ve göz ile görünürde izlere sahip olmadığı için fark edilebilmesi en zorlu ihmal/istismar türlerindedir (Howe, 2005; Karal ve Atak, 2022). Duygusal olarak ihmal edilmiş çocuklarda gelişimin negatif etki aldığı ve hem duygusal hem sosyal hem de davranışsal alanlarda olumsuz etkiler ile karşılaştıkları görülmüştür (Karal ve Atak, 2022). Wright ve arkadaşlarına (2009) göre, literatürde en az çalışmada bulunulan fakat en yaygın olduğu düşünülen istismar ve ihmal duygusal türde olmaktadır. Fiziksel istismar ve fiziksel ihmal durumları söz konusu olduğunda görülen vakaların %90'ında duygusal türde ihmal ve istismar boyutlarının da olduğu bulunmuştur (Helvacı Çelik ve Hocaoglu, 2018). Bu tür

ihmale maruz kalan çocukların hem duygusal hem de fiziki gelişim düzeyleri büyük bir etki almaktadır. Bu kişiler fiziki olarak daha küçük yapıda olabilmekte ve sosyal iletişimde zorluklar yaşayabilmektedir (Helvacı Çelik ve Hocaoğlu, 2018).

2.1.6 Çocukluk Çağı Travmaları ile İlgili Araştırmalar

Lewis ve Fremouw (2001), kadınların geçmiş deneyimlerinin partner şiddetine maruz kalma ile ilişkili olabileceğini belirtmektedir. Çocukluk döneminde yaşanan istismar ve ihmal gibi deneyimler, gelecekte yaşanabilecek mağduriyeti genellikle tahmin edebilen ve mağdur olan kişiler için risk faktörlerini işaret eden bir noktadadır. Kadınların deneyimlediği partner şiddeti olgusu ve çocukluk çağında yaşanan travmatik yaşantılar arasında bir bağ olduğu ve çocukluk çağında istismar ve/veya ihmal gibi olumsuz yaşantıları maruz bırakılmış çocukların, yetişkinlik dönemlerinde tekrar mağdur olma olasılıklarının daha yüksek olduğu görülmüştür (Schofield ve ark., 2013; Roberts ve ark., 2010; Barnes ve ark., 2009; White ve Widom, 2003). Bell ve Higgins (2015), çocukluk çağında duygusal, fiziksel ve cinsel istismar yaşamış olmanın yetişkinlik dönemindeki romantik ilişkide partner şiddetinin fiziksel boyutu ile anlamlı bir ilişkiye sahip olduğunu ifade etmektedir. 396 kadın katılımcı ile yürütülen bir araştırmaya göre, çocukluğunda duygusal istismara maruz kalan kişilerin partnerleri tarafından şiddete maruz kalması daha olası durumdadır (Gay ve ark., 2013). Çocukluk çağında yaşanan istismarın düzeyi ve ciddiyeti arttıkça, kişinin tekrar mağdur olma ihtimalinde artış görülmüştür (Coid ve ark., 2001). Partner şiddetinin yaygınlığı ve etkilerine ek olarak literatürde yapılan araştırmalar çocukluk çağında aile içi şiddet tanığı veya maruz kalmış bireylerin hayatlarının ilerleyen yetişkinlik dönemlerindeki romantik ilişkilerinde şiddete karşı tutumlarını inceleyen araştırmalar içermektedir (Reitzel-Jaffe ve Wolfe, 2001; Copp ve ark., 2016). Daha çok fiziksel şiddete yönelik partner şiddeti araştırmaları olsa da psikolojik boyutun incelendiği 87 üniversite öğrencisi ile yapılan araştırmada çocukluk çağında bireyin sözel saldırganlık türüne maruz bırakılmasının yetişkinlik çağına

geldiğinde içinde bulunduğu romantik ilişkide buna kabulünün daha yüksek olduğu görülmüştür (Aloia ve Solomon, 2013). Diğer bir bulgu ise Özgentürk ve arkadaşları (2012) tarafından yapılan araştırmada aile içi şiddetin tanıklığı ve maruz bırakılma halinin bireyin yetişkinlik yaşantısında içinde bulunduğu romantik ilişkide partnerine ve/veya ailesindeki kişilere şiddete yönelik tutumda pozitif bir tutumda bulunabileceğini ifade etmiştir. Sarihan (2019), literatür verilerine benzer bir sonuç olarak üniversite öğrencileri ile yaptıkları araştırmada çocukluk çağı travmatik deneyimlerinin partner şiddetine yönelik tutumu olumlu yönde yordadığını bulmuştur. Türk ve Tekin (2018), tarafından yapılan araştırmaya göre cinsiyet şiddete yönelik tutum yani şiddeti kabul etme seviyesinde fark yaratabilmekte ve çocukluk çağında iken travmatik deneyimlere maruz kalmanın partnerler arasında şiddeti kabul etme seviyelerinde farklılık yarattığı görülmüştür. Tutumların zamanla öğrenilmesi ve kişinin davranışında etki yaratabileceği düşünüldüğü için (Snyder ve DeBono, 1989) tutumların partner şiddetine yönelik etkide önemli bir rol oynadığı ve ayrıca evli kişiler arasındaki şiddete karşı sahip olunan olumlu tutumların partner şiddeti için risk faktörü olduğu düşünülmektedir. Kraus (1995), tarafından yapılan meta analize göre sahip olunan tutumlar kişinin hayatının ilerleyen dönemlerindeki davranışlarını önemli bir ölçü ile yordadığı ve tutum ile davranışın belirli olduğu durumlar söz konusu olduğunda bu seviyenin yükseldiği görülmüştür.

2.2 PARTNER ŞİDDETİ

Bireylerin içinde bulunduğu mevcut romantik ilişkileri ya da geçmişte içinde buldukları romantik ilişkideki partnerlerinden gördükleri ayrı ayrı ya da genellikle iç içe geçmiş şekilde duygusal, sosyal, ekonomik, cinsel, fiziksel veya dijital boyutlarda gördüğü şiddettir. Bahsi geçen ilişki evlilik gibi resmi bir ilişki olabildiği gibi resmi olmayan flört, sevgililik ya da evlilik dışı cinsel ilişkileri de kapsar (WHO, 2013; Buğa, 2021).

Partner şiddeti olgusu küresel ölçekte oldukça yaygın bir halk sağlığı sorunudur ve gelişmekte olan ülkelerde olduğu kadar gelişmiş ülkelerde de sorun olarak önemli bir yeri bulunmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü'ne (WHO, 2021) göre, dünyadaki her üç kadından bir tanesi yaşamının bir kısmında partneri tarafından fiziksel ya da cinsel türde şiddete maruz bırakılmaktadır. Devries ve arkadaşları (2013) tarafından Avrupa'da gerçekleştirilen bir meta-analizde ise her 4 kadından birinin yaşamı boyunca en azından bir kere partner şiddetine maruz bırakıldığını göstermiştir. Dünya Sağlık Örgütü'nün 10 ülke üzerine inceleme yaptığı bir araştırmada, 15-49 yaş arasında bulunan kadınların Japonya'da %15 ile Etiyopya ve Peru'da görüldüğü üzere %70 oran aralığında değişerek fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz bırakıldıkları bulunmuştur (Garcia-Moreno ve ark., 2005).

Partner şiddeti konusunda Türkiye bulguları incelendiğinde ise araştırmalar partner şiddeti olgusunun yaygın olduğunu, her dört kadından birinin ise fiziksel veya duygusal şiddete maruz bırakıldığı görülmektedir (Altınay ve Arat, 2009). 2014 yılında Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü tarafından gerçekleştirilen "Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması"na göre ise her 10 kadından 4'ü evli olduğu partneri ya da sevgilisi tarafından fiziksel veya cinsel şiddete maruz bırakılmaktadır (Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, 2014). Bu veriler, partner şiddetinin hem bireysel ve toplumsal düzeyde hem de küresel ve ulusal düzeyde ele alınması gereken ciddi bir halk sağlığı sorunu olduğunu göstermektedir.

2.2.1 Partner Şiddeti Türleri

Partner şiddeti psikolojik, ekonomik, cinsel, fiziksel, dijital şiddet ve ısrarlı takip gibi birden fazla başlık altında incelenebilmektedir. Bu şiddet türlerine maruz kalmak kişinin iyi oluşu üzerinde uzun dönemde negatif izler bırakabilmektedir (Borja ve ark., 2006). Literatür incelendiğinde flört şiddetinin romantik partner şiddeti, sevgili şiddeti, yakın partner istismarı, partner istismarı, yakın partner şiddeti, eş istismarı veya ilişki içi şiddet gibi kavramlarla da ifade edildiği görülmektedir. Şiddetin kişilerarası türlerinden biri olan flört

şiddetinin de içinde bulunduğu yakın duygusal ilişki şiddetlerinin, şiddetin en yaygın türünü oluşturduğu bilinmektedir (Polat, 2017).

Fiziksel şiddet, kişi üzerinde gözle görülür izler bırakarak fiziki bütünlüğüne zarar verme amacı ile uygulanmaktadır (Neugebauer, 2000). En çok tespit edilen ve görülen şiddet türüdür (Polat, 2017). Tokat atma, yumruk atma, ısırma, itme, tekmeleme, saçını çekme, boğazını sıkma ya da bir nesne fırlatma veya nesne ile tehdit etme gibi davranışlar bu şiddet türüne örnektir (Adalet Bakanlığı, n.d; Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, n.d.). Bu şiddet türü çoğunlukla diğer partner şiddeti türlerini de içerir ve şiddet mağduru kişinin fiziki sağlığı üzerinde ciddi etkiler oluşturmaktadır (Campbell ve ark., 2017).

Şiddet türleri içerisinde psikolojik şiddet, günlük hayat içerisinde en çok karşı karşıya gelinen şiddet türlerindedir ve fiziksel şiddet gibi gözle görülmesi kolay olmadığı için belirlenmesi daha zorlu olmaktadır (Polat, 2017; Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, n.d.). Psikolojik şiddetin bulunduğu ilişkilerin hepsi fiziksel şiddet türünü barındırmayabilir fakat fiziksel şiddetin olduğu ilişkide psikolojik şiddetin parçalarına da rastlanmaktadır (Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, n.d.). Bu şiddet türünde kişi psikolojik yönden zarara uğramaktadır, kişide sarsıcı etki yaratabilmektedir (Bernett, 2005). Partneri manipülasyona uğratan, kendilik güvenine zarar verici, kontrol eylemlerine yönelik sözel ve davranış odaklı eylemler örneklerindedir. Aşağılama, tehdit, yoğun tenkit ve kişiyi izole etme davranışları da diğer örneklerindedir (Carbone-Lopez ve ark., 2016). Kişiyi kontrol denetleme amacıyla kullanılabileceği gibi denetleme, aşağılama, ceza verme ve küçük düşürme amacı ile duygusal gücü ya da duygusal ihtiyaçları kullanma halidir (Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, n.d.).

Yakın ilişkilerde görülen diğer bir şiddet türü de cinsel şiddettir. Bu şiddet türünde cinsellik kontrol, denetleme, aşağılama, ceza verme ve küçük düşürme amaçlarıyla kullanılmaktadır (Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, n.d.). Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı'na (n.d.) göre fiziksel şiddete maruz kalmanın arkasından çoğu zaman bu şiddet türü gelmekte fakat araştırma sonuçlarına daha az yansımaktadır çünkü bu şiddet türüne uğrayan kadın kendisini suçlu hissedip utandığı için mağduriyetini açıklayamayacaktır.

WHO tarafından yapılan “Şiddet ve Sağlık Konusundaki Dünya Raporu”na göre (2002), cinsel davranış ortaya koyma, istek dışı cinsel sözler söylenmesi, cinsel amaçlı yaklaşım ve teklifte bulunma, kişiyi ticaret odaklı cinsel şekilde kullanım, mağdur edilen kişi ve maruz bırakan kişi arasında nasıl bir ilişki olursa olsun, yer fark etmeksizin her şekildeki dolaylı ve dolaysız cinselliğe yönelik zorlama eylemi cinsel şiddettir (WHO, 2002). Kişinin rızası olmadığını duymazdan gelmek, rızasını çiğnemek, madde kullanmaya teşvik edip sonra cinsel birlikteliğe zorlamak, çocuk doğurma/doğurma konusunda zorlamada bulunmak, doğum kontrol için kullanılan yöntemlere müdahalede bulunma, kadın bedenini aşağılamak da bu şiddet türünün bazı diğer örnekleridir (Adalet Bakanlığı, n.d; Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, n.d.; WHO, 2021).

Ekonomik şiddet, ekonomik özgürlüğün elden alınması, ekonomik kaynakların birer güç ve üstünlük belirtisi, şiddet, tehdit, kontrol ve yaptırım aracı hem de denetleme, aşağılama, ceza verme ve küçük düşürmeye hizmet etmesi için kullanımına denir (Polat, 2017; Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, n.d). Kişiyi çalışma veya çalışmama için baskılamak, gelirini kontrol edip ekonomik kaynaklarına el koymak, zorla borca sokmak, hiç veya yok denecek kadar az para vermek, ailenin bütçesini kişiden gizlemek, düzenli bir işte olması ya da işinde ilerlemesini engellemek, kadının sağladığı ekonomik getiriye sömürmek ve maddi yönden kendine bağımlı getirerek bu bağımlılığı perçinleme bu şiddet türünün bazı örneklerindedir (Adalet Bakanlığı, n.d; Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, n.d.; Polat, 2017; Postmus ve ark., 2020).

Şiddet türlerinden bir diğeri ise günümüzde teknoloji ile olan ilişkimizin artması ve yaygınlaşmasıyla ortaya çıkan dijital şiddettir. Bu şiddet türünde dijital hayatın mahremiyetini ihlal etme, sosyal medya kanalları aracılığıyla takip ve tehdit etme, teknolojik araçları kadını kontrol, denetleme, ceza verme, aşağılama ve küçük düşürme için kullanma söz konusudur (Henry ve Powell, 2018; Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, n.d.). Geniş kapsamlı olan bu şiddet türü sosyal medya kanalları ile sınırlı kalmayıp, mail ve telefon gibi sanal ortamların hepsi aracılığıyla karşıya psikolojik boyutta zarar yaratma üzerine kuruludur (Çıtak ve Yücel, 2022). Sosyal medya kanalları üzerinden kadını küçük

düşürme, nefret paylaşımları yapma, hakaret etme, tehdit etme, hesabı karıştırma ve iletişim bilgilerini izinsiz paylaşmanın yanı sıra ısrarlı aramalarda bulunma ve gizli kamera kaydı/fotoğraf gibi materyalleri internette paylaşmak ile ilgili tehditte bulunma da bu şiddet türünün bazı örneklerindedir (Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, n.d.).

Israrlı takip, orijinal adı ile stalking, kişinin isteği dışı başka birisi tarafından sürekli şekilde fiziksel, psikolojik ve/veya dijital yol ile izlenmesi, takip edilmesi veya rahatsız edilmesi durumudur (Pathé ve Mullen, 1997). Betimlenen bu durum genelde tekrarlı, kontrol ve tehdit baskısı oluşturan şekilde yaşanmaktadır. Mağduru sürekli olarak izleme, telefon ile arama ve mesaj gönderme, hediyeler iletme, mağdurun olduğu yerlere habersiz şekilde gitme veya dijital platformlarda mağdurun bilgilerine erişmeye uğraşma, mağdurun eski sevgilisi ile iletişime geçerek bilgi toplamaya çalışma, gizlice ev veya işyerine girerek huzursuzluk yaratma ısrarlı takip davranışının bazı örneklerindedir (Spitzberg ve Cupach, 2007). Bu davranış kadının kendini güven altında hissetmesine engel, şiddete maruz kalma ile ilgili korku duymasına ve endişe duygusu hissetmesine sebep olmaktadır (Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, n.d.). Kişiye yönelik bir sınır ihlali olduğu için mağdur olan kişi üzerinde yoğun psikolojik izler bırakabilmektedir ve korku duygusunun yanı sıra kaygı, stres, uykuda bozulma ve TSSB gibi belirtilere sebebiyet verebilir (Pathé ve Mullen, 1997).

2.2.2 Partner Şiddetini Ele Alan Kuramlar

Partner şiddeti, birçok farklı disiplinde ele alınan ve çeşitli teorik perspektiflerden açıklanan karmaşık bir olgudur. Partner şiddetinin altında yatan nedenleri anlamak ve bu sorunu çözmek amacıyla farklı teorik yaklaşımlar geliştirilmiştir. Bu yaklaşımlar, bireysel, ilişkisel, toplumsal ve kültürel faktörlerin partner şiddetinin oluşumundaki etkisini açıklamayı hedeflemektedir. Partner şiddetini anlamak ve önlemek için farklı teorik yaklaşımların bir arada değerlendirilmesi önemlidir. Sosyal öğrenme, feminist, ekolojik ve bağlanma kuramları gibi farklı yaklaşımlar, partner şiddetinin bireysel, toplumsal ve

kültürel kökenlerini anlamaya yönelik bütüncül bir çerçeveye sunar. Bu kuramların ortaya koyduğu bulgular, şiddetle mücadele programlarının etkili bir şekilde tasarlanmasına katkı sağlamaktadır. Bu bölümde partner şiddetini anlamak ve açıklamak için kullanılan temel kuramsal çerçeveler (Sosyal Öğrenme Kuramı, Feminist Kuram, Ekolojik Sistemler Kuramı, Bağlanma Kuramı, Bilişsel Davranışçı Kuram) ele alınmıştır.

2.2.2.1 Sosyal Öğrenme Kuramı

Bandura (1973) tarafından geliştirilen sosyal öğrenme kuramı kişilerin davranışlarının veya gelen uyarıcıya karşılık verdikleri yanıtların doğuştan gelmediğini, sonradan öğrenme yolu yani gözlem yapma, model alma veya deneyim yolu ile kazanıldığını savunmaktadır. Bu kurama göre birey içinde bulunduğu çevre ile kesintisiz bir etki alış-verişindedir ve davranış sonrası pekiştireç alırsa bu davranışı tekrarlamaya daha meyilli olmaktadır. Bu noktada şiddet aileden öğrenilmiş bir davranma şekli olarak kaydedilebilmektedir. Çocukluk çağındaki birey burada ailede rol model aldığı kişiden direkt şekilde şiddete maruz kalarak ya da kişinin şiddet uyguladığını görerek öğrenme gerçekleştirebilmektedir ve bu da mesaj olarak stres yaratıcı durumlarda şiddete başvurmanın kabul edilebilir olduğunu çıkarmasına sebep olabilmektedir. Şiddet uygulayan aile üyesinin, sonrasında olumlu kazanımlar elde etmesine şahit olmak da şiddeti stres ile baş etme stili olarak etkili bir çözüm olarak düşünmeye katkı sağlayabilmektedir. Yıllar içinde kümülatif olarak şiddetin olumlu sonuçlarını hatırlama, tekrarlanması ve kullanılması da davranışı pekiştirmektedir ve bu ilerleyiş kişinin bunu bir başa çıkma stili olarak kullanmasına yol açabilmektedir. Çocukluk dönemindeki bu şiddete tanık olma veya maruz bırakılma erkeklerde ilerleyen dönemler için şiddet uygulama, kadınlar için şiddetin normal hale bürünmesi veya çocuklarına şiddet uygulama şekline dönüşebilmektedir. Bu da şiddetin nesiller arası aktarıma sebep olmaktadır (Anderson ve Kras, 2007; Sallan Gül, 2013; Kurst- Swanger ve Petcosky, 2003). Nesilden nesile aktarımda aile içi şiddetin incelendiği teorilerle ilişkili olarak çocukluk çağında yaşanan istismar öyküsü yetişkinlik

dönemindeki partner şiddeti olgusunda sık bir şekilde risk etmeni olarak incelenmektedir. Cinsiyet fark etmeksizin çocukluk çağında aile içinde yaşanan şiddete maruz veya şahit olmak, partner şiddetine maruz bırakılma riskini ya da şiddet gösterme riskini yükselttiği görülmüştür (Capaldi ve ark., 2012; Stith ve ark., 2000). Copp ve arkadaşları (2019), bulgularına göre sosyal öğrenme ve partner şiddeti arasındaki ilişkinin incelendiği literatüre paralel olarak aile içi şiddete maruz kalmanın, partnere yönelik gerçekleşen şiddetin kabul edilebilir oluşu yani partner şiddetine yönelik olumlu tutum ile ilişkilendirilmiştir.

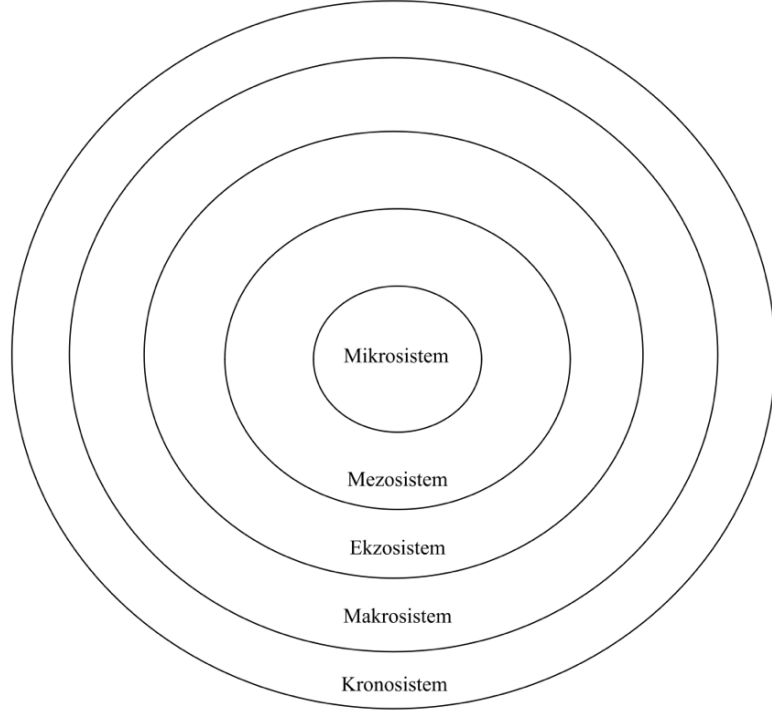
2.2.2.2 Feminist Kuram

Feminist kuram, partner şiddetini ataerkil toplumsal yapılar ve güç dinamikleri bağlamında ele almaktadır ayrıca kuram cinsiyet eşitsizliği ile kültürel normlarla da ilişkilendirmektedir. Bu kurama göre, partner şiddeti, erkeklerin kadınlar üzerindeki hâkimiyetini sürdürmek için kullandığı bir kontrol aracı olarak değerlendirmektedir. Partner şiddeti birey düzeyinde değil sistemsel düzeyde yaşanan bir sorundur ve ataerkil yapılanma tarafından geliştirilmektedir. Erkeklerin kadınlar üzerindeki güç ve kontrol isteği, partner şiddetinin temel nedenlerinden biridir (Dobash ve Dobash, 1979; Yllo, 2005). Bu kurama göre şiddet sadece birey odaklı etkenler ile değil kültürel, ekonomik ve politik sistemlerle de ilgili görülmektedir (Hague ve Malos, 2005). Toplumun sahip olduğu cinsiyet normları kişinin şiddet ile olan ilişkisini de etkileyebilmektedir. Feminist yaklaşıma göre erken çocukluk döneminde yaşanan travmatik deneyimler kadının kendilik değeri ve güç dengesine yönelik algısını etkileyebilmektedir ve bu da kişinin yetişkinlik hayatındaki şiddet döngüsüne karşı yaklaşımına etki edebilmektedir (Hague ve Malos, 2005). Ataerkil yapılanmanın etkisiyle kadınlar erkekler tarafından baskılanmakta, kendilerine boyun eğmeleri sağlanmaktadır. Toplum ise aile kavramını kadın üzerinde baskı yaratarak kullanmakta ve kadına yönelik bu şekilde bir şiddet uygulamaktadır (Nadir, 2016; Gök, 2016).

2.2.2.3. Ekolojik Sistemler Kuramı

Bronfenbrenner'in (1979) ekolojik sistemler kuramı, konu olarak partner şiddetini “çok düzeyli bir süreç” olarak ele almaktadır. Kuram, partner şiddetini bireysel, mikro, mezo ve makro düzeydeki faktörlerin etkileşimi ile açıklar. Bu yaklaşıma göre, bireyin kişisel özellikleri (mikrosistem), aile ilişkileri (mezosistem), toplumsal normlar ve ekonomik koşullar (makrosistem) partner şiddetinin nedenleri arasında yer alır (Heise, 1998). Kuram, bireysel (örneğin, stres, öfke kontrolü sorunları) ve toplumsal düzeydeki faktörlerin (örneğin, yoksulluk, toplumsal normlar) bir araya gelmesi ile şiddetin oluşumunda etki sahibi olduğunu savunmaktadır. Çok katmanlı bu sistemin gösterdiği etkilere dayanarak çocukluk çağında travmatik deneyimler yaşayan kadınlar, yetişkinlik döneminde partner şiddeti yaşama ihtimaline karşı daha yatkın duruma gelebilmektedir (Cox ve ark., 2019). Bronfenbrenner'e göre (1979), şiddeti önlemek için ise bireysel, ilişkisel ve toplumsal düzeylerin her birinde uygulanan müdahalelerin birlikteliğinin gerekliliği belirtilmektedir. Kuram dört ana sistemden meydana gelmektedir. Mikrosistem, kişinin partneri, arkadaşları ya da ailesi gibi doğrudan temasının olduğu iç çemberini kapsar. Bu aşama partner şiddeti bağlamında düşünüldüğünde şiddete maruz bırakan ya da bırakılan kişi ile olan ilişkiyi incelemektedir. Mezosistem, mikrosistemlerin birbiriyle olan ilişkisi üzerinedir. Kişinin aile ve arkadaşlarının, kişinin partneriyle olan ilişkisi bu düzeyde bulunmaktadır. Ekzosistem, bireyin dolaylı yönden etki gördüğü çevresel koşulları kapsamaktadır. Medyaya yansıyan şiddet temsilleri ve yasal sistemlerin etkisi bunun örneklerindedir. Makrosistem, toplumsal düzeydeki sosyal, ekonomik ve kültürel yapılanmayı incelemektedir. Partner şiddeti açısından düşünürsek toplumsal cinsiyet eşitsizliği, ataerkil normlar ya da şiddeti normalize eden kültürel, sosyal değerleri düşünebiliriz. Kronosistem ise zamanla oluşan değişiklikler, kişinin hayatında yeri olan önemli olayları kapsamaktadır. Yasal sistemlerin değişimi ya da kişinin partner şiddetine uğrama sıklığının arttığı zaman dilimleri bu düzeyin örneklerindedir. Kaynaklarda düzey isimleri farklı şekillerde de belirtilebilmesine karşın temel metin bireyin davranışlarını

sistemlerarası etkileşimlerin nasıl şekillendirdiğidir (Nadir, 2016; Bronfenbrenner, 1979).

Şekil 2.1. Bronfenbrenner'in Ekolojik Sistemler Kuramı (Bronfenbrenner, 1979)

2.2.2.4. Bağlanma Kuramı

Bağlanma kuramı, kişinin hayatının çocukluk çağlarında kurduğu bağlanma ilişkilerinin, yetişkinlik zamanındaki ilişki dinamikleri üzerindeki etkisini açıklamaktadır (Bowlby, 1969). Bowlby'nin bağlanma kuramına göre (1969), partner şiddeti yaşantısı bireylerin erken dönem bağlanma deneyimleri ile ilişkilidir ve bireyin hayatının erken dönemindeki ilişkileri, hayatının yetişkinlik dönemindeki romantik ilişkilerindeki etkisini açıklar niteliktedir (Bowlby, 1969). Güvenli bağlanma sahibi olmayan bireylerin, duygusal olarak istikrarlı olmama ya da kıskançlık gibi sebeplerle partner şiddetine başvurma ihtimallerinin daha yüksek olduğu öne sürülmektedir. Özellikle kaygılı

bağlanma ve kaçınan bağlanmaya sahip bireylerin, yaşadıkları ilişkilerde şiddete daha meyilli oldukları belirtilmektedir (Dutton, 2000). Güvensiz bağlanma stillerine sahip olan bireylerin hayatlarının yetişkinlik dönemindeki romantik ilişkilerinde şiddet uygulayıcı ya da şiddete maruz kalan kişi olma olasılıkları daha yüksek olabilmektedir. Çocukluk çağında travmatik deneyimler yaşamış olan bireyler, hayatlarının ilerleyen yıllarında kaçınan ya da kaygılı bağlanma stilleri geliştirebilir ki bu da şiddet ile olan ilişkilerinde toleransı arttıracak bir faktör olmaktadır (Riggs ve Kaminski, 2010). Kaçınan bağlanma stilinde bir birey duygusal olarak yakınlaşmaktan kaçma ve sorun yaşadığında bunlar bastırarak kaçınmasına ya da kaygılı bağlanma stiline sahip bir kişinin terk edilmek konusunda korku duyduğu için ilişkisinde şiddet bulursa bile o ilişkiye devam etmesi gibi durumlar söz konusu olabilmektedir (Hazan ve Shaver, 1987; Riggs ve Kaminski, 2010).

2.2.2.5. Bilişsel Davranışçı Kuram

Bilişsel davranışçı kuram, partner şiddeti konusunda bu şiddet türünün kişinin inançları, düşünce kalıpları ve davranışlarının etkileşimi ile açıklar. Dutton (2006) bu kurama göre şiddet uygulayıcıların şiddeti meşru gören ya da haklı gösteren “çarpık bilişlere” sahip olduklarını söylemektedir. Kuram, aynı zamanda kişilerin şiddeti öğrenilmiş bir davranış şeklinde görme ihtimallerinin olduğunu öne sürmektedir ve erken çocukluk döneminde yaşanan travmatik deneyimlerin bu öğrenme üzerinde önemli bir etkisi olduğunu vurgulamaktadır (Bandura, 1977). Modelleme yöntemi ile şiddeti öğrenmiş olan kişiler bu davranışları kabul edilebilir bulabileceği gibi aynı zamanda kaçınılmaz olarak da nitelendirebilmektedir. Ayrıca travma tarafından oluşturulan bilişsel çarpıtmalar kişinin şiddet ile başa çıkma stillerinde işlevsiz olan stratejileri kullanmasına sebebiyet verebilmektedir (Beck, 1995; Andrews ve ark., 2000).

2.2.2.6. Şiddet Döngüsü Kuramı

Şiddete maruz bırakılmak kişinin psikolojik sağlığı üstünde hem kısa hem uzun dönem olumsuz etkiler yaratır (Borja ve ark., 2006). Walker (1979)

tarafından geliştirilmiş olan şiddet döngüsü kuramı partner şiddetini derinlemesine anlayabilmek adına önemli bir model sunmaktadır. Modele göre partner şiddeti belirli bir döngüsellik ile tekrar etmektedir ve bu döngü süresince şiddete maruz bırakılan kişi kesintisiz şekilde kendi üzerinde bir baskı ve kontrol hissetmektedir. Walker (1979) şiddet döngüsü kuramı üç aşamadan oluşmaktadır;

1. Gerilim birikimi: Bu aşamada çift arası sürtüşmeler artmaktadır ve birbirinden farklı davranışların çatışma yaratması ile gerilimin arttığı görülmektedir. Gerilim birikiminde karşıdaki kişiye lakaplar takma ve korkutucu ifadeler kullanma ya da itme şiddet örnekleri bulunmaktadır. Birdenbire patlayıcı duygular şeklinde ilerlememekle birlikte şiddet uygulayıcı kişi düşmanca ve memnuniyet dışı duygularını belirtmektedir. Şiddet uygulayıcının karşısında yer alan kişi ise onu memnun etmeye çalışmaktadır ve sakinleşmesi umuduyla kişiyi yatıştırmayı denemektedir. Bu noktada kişi şiddet uygulayıcının üstüne gitmemesi gerektiğini düşünmeye başlar ve kişiyi kızdırmaktan kaçınması gerektiğine inanmaktadır. Kişiden gelen düşmanlık içeren eylemlere tepkisiz kalmaktadır ve bu başta çoğunlukla başarı sağlamaktadır. Böylece kişinin şiddet uygulayıcı kişiyi kontrol altında tutabileceği inancı artmaktadır. Fakat gerilim seviyesi arttıkça karşı tarafın öfkesini kontrol altında tutmak zorlaşır ve kişi korku ile geri çekilmektedir.
2. Kriz veya şiddet olayı aşaması: İlk aşamada biriken gerilim burada kontrolsüzce açığa çıkmıştır ve şiddet uygulayıcı eyleme geçmektedir.
3. Balayı dönemi: Bu aşamada kişi büyük bir pişmanlığa sahip olduğunu belirtir ve af istemektedir. Kibarlık ve pişmanlık göstergesi olarak şiddete maruz bırakılan kişiyi sözlere ya da hediyeler ve jestlere boğabilmektedir. Bu aşamada şiddete maruz kalan kişi ilişkilerinin düzelebileceği ve şiddetin sonlandığına karşı umut beslemektedir. Şiddet uygulayıcının bu tavırları sebebiyle sorunun sonlanmış olmasına inanabilmektedir.

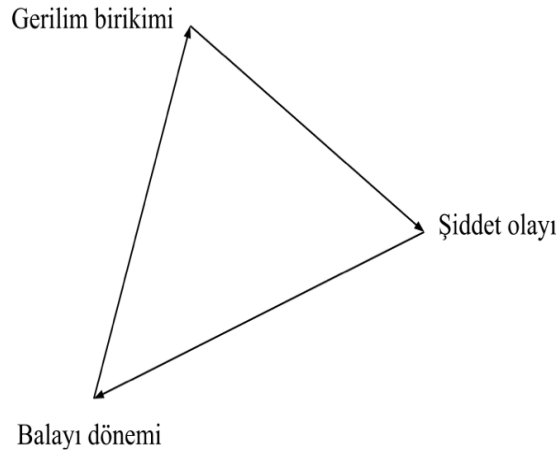
Döngü tekrarı arttıkça, ilk aşama uzayarak son aşama kısalmaktadır. Şiddet olayının daha tehlikeli bir şekle bürünmesi ve akut bir hal alması

görülebilmektedir. Bu döngüler sonucu şiddet uygulayıcı kişi şiddet uyguladığı kişiyi kontrol altında tutabildiğini ve af için çabanın fazla olmasına gerek bulunmadığını öğrenmektedir (Walker 1979; Walker 1989). Şiddet döngüsü şiddete uğrayan kişi üzerinde devam eden psikolojik etkiler yaratmaktadır. Çocukluk çağı travmatik deneyimlere maruz kalmış kişilerde bu döngünün kırılması daha da zor olabilmektedir. Şiddete uğrayan kişi, bulunduğu bu ilişkideki pozitif anlara odaklanmayı seçebilir ya da şiddet olayını hak ettiğine dair bir inanç ile döngüye adapte olabilir (Ford-Gilboe ve ark., 2015).

Buna karşın, Carlson'ın Şiddet Döngüsü Kuramı (1984), Walker'ın modeli üzerine eklemeler yaparak kuramı genişletmektedir. Carlson'a (1984) göre, şiddet döngüsüne şiddete maruz bırakılan kişinin duygusal tepkileri ve döngü süresince edindiği uzun vadeli etkilerin de dahil edilmesi gerekmektedir. Bu kurama göre, şiddete uğrayan kişi, zaman geçtikçe "öğrenilmiş çaresizlik" edinebilmektedir ve bu sebeple ilişkide kalmayı sürdürebilmektedir. 1984 yılında genişletilen bu kuram ayrıca, toplumsal ve çevresel etkenlerin de döngü üzerinde nasıl bir etkisi olduğunu incelemektedir.

Şiddet döngüsü, kişinin başa çıkma stillerini de etkilemektedir. Kaçınan ya da işlevsel olmayan başa çıkma stillerine sahip kişiler döngüde sıkışıp kalabilirken bu süreçte geliştirilen etkin başa çıkma stilleri kişinin döngüyü kırmasına destek olabilmektedir (Walker, 1979). Latta ve Goodman (2011), partner şiddetine maruz kalan kadınların öncelikle kaçınma, temenni ve dua etme, daha iyi günleri umut etme veya partnerleri ile konuşma gibi kişisel başa çıkma mekanizmalarına başvurduğunu belirtmektedir. Partner şiddetinin dozu artar ise şiddete uğrayan kadın dış kaynaklardan yardım almaya açık hale gelmektedir (Davies ve ark., 2015; Wuerch, 2015). Carlson (1997) tarafından geliştirilen şiddet döngüsü kuramı partner şiddetine maruz kalan kadınların şiddete yönelik algı ve kullandığı başa çıkma stilleri hakkındadır. Bu fenomen ile başa çıkma stilleri ilişkisi incelendiğinde birinci evrede partner şiddetine uğrayan kişi şiddetin kaynağını kendi başarısızlığı şeklinde özümsemesi, kendisini suçlaması ve problem odaklı başa çıkma stilleri ile anne/partner gibi cinsiyet rolleri ile ilintili kendini geliştirmesi yer almaktadır. Sonraki evrede kişi

kendisini değiştirse bile istismarın devamının gelmesi ve partnerinin istismardaki sorumluluğunu fark etmesi, kendisinin hareketlerinin esas kaynak olmadığını idrak etmesi yer almaktadır. Üçüncü evrede istismarın şiddetinin artması ile kişinin partnerini değiştiremeyeceğini, bu amaç için sarf ettiği gayretlerin bir sonuç getirmediğini anlaması bulunmaktadır ve bu noktada partner şiddetine maruz kalan birey duygu odaklı başa çıkma stillerini kullanmaya başlamıştır. Partner şiddetinin kişide stres yaratması etkili şekilde problem çözebilme yetisinin durmasına sebep olmaktadır (Finn, 1985) ve şiddet görmeyen kişilere kıyasla bu yetilerinin daha zayıf olduğu bulunmuştur (Waldrop ve Resick, 2004). Partner şiddeti olgusuna yüksek aşamada maruz kalan kadınların yaygın olarak kaçınmacı bir baş etme stili kullandığı görülmüştür (Mitchell ve Hodson, 1983). İlişkisinde fiziksel ve/veya duygusal istismar türlerine maruz kalan kadınlar, maruz kalmayan kadınlara kıyasla, duygu odaklı başa çıkma stillerini problem odaklı stillerden daha fazla kullanmaya daha yatkın görülmüştür (Matheson ve ark., 2007). Aşık (2018), tarafından yapılan araştırmaya göre şiddet ve duygu odaklı başa çıkma stilleri arasında pozitif, problem odaklı başa çıkma stilleri ile arasında ise negatif bir ilişki bulunmuştur.

Şekil 2.2 Şiddet Döngüsü (Walker, 1979)

2.2.3 Partner Şiddetine Yönelik Tutum ve İlgili Araştırmalar

Konu partner şiddetine maruz kalmak olduğunda maruz kalan kadın hem sağlık ile ilgili sorunlar yaşarken hem de kendi dayanabilme eşliğini aşabilmektedir, ayrıca hayatında önemli bir yere koyduğu ilişkisi zedelendiği için de stres yaşayabilmektedir. Şiddet beklentisi ve şiddetin yaşanması kişide stres yaratan bir etken haline gelmektedir ve şiddet stresli bir durum olarak algılandığında ise partner şiddetine maruz kalan kişi içinde bulunduğu durum ile mücadele edebilmek adına başa çıkma stratejilerini kullanmaya başlamaktadır (Finn, 1985). Bahsi geçen durumlarda kişi yüksek düzeylerde kötü bir yaklaşım ile karşı karşıya olduğunda kaçınma yönelimli başa çıkma stillerini (örn. problemi görmezden gelme) daha çok kullanmaktadır (Carlson, 1997). Kişinin ebeveynleri arasındaki yaşanan şiddet ve duygu odaklı başa çıkma stilleri pozitif yönde ilişkili, çocukluk çağı istismar (fiziksel ve cinsel) ve problem odaklı başa çıkma stilleri arasında ise negatif yönde bir ilişki açığa çıkmıştır (Taft ve ark., 2007). Fiziksel yönde şiddete uğrayan kadınların başa çıkma stilleri incelendiğinde aktif ve problem odaklı davranışları, fiziksel şiddete hiç maruz kalmayan kadınlara göre daha düşük oranda kullandığı bunun yerine durumu kaçınan ve/veya bağımlı başa çıkma stilleri ile karşıladıkları ayrıca yaşadıkları problemleri daha yüksek oranda görmezden gelmeye meyilli oldukları görülmüştür (Clements ve ark., 2004).

Partner şiddetine yönelik kabullenici tutum ile daha yüksek yaşta olma (Tran ve ark., 2016; Khawaja ve ark., 2008; Sayem ve ark., 2012; Hindin, 2002; Copp ve ark., 2019), daha iyi koşullarda büyümüş olma ve ekonomik durumu daha iyi durumda olma ile negatif yönde ilişkili bulunmuştur (Copp ve ark., 2019). İlişki süresinin uzaması ise şiddeti kabul ile olumlu yönde ilişkili bulunmuştur (Cate ve ark., 1982). Bu sosyodemografik değişkenlere ek olarak kısıtlı eğitim koşullarına sahip olma (Uthman ve ark., 2009; Tran ve ark., 2016; Marshall & Furr, 2010), kırsal kesimde yaşama (Tran ve ark., 2016; Marshall & Furr, 2010), düşük düzeyde ekonomik durum (Simon ve ark., 2001; Tran ve ark., 2016), 25 yaşından genç olma ve daha önce bir romantik ilişki deneyimi sahibi olma yani

eski bir partnere sahip olma kadına yönelik partner şiddetinde daha kabullenici bir tutuma sahip olma ile ilişkili bulunmuştur (Tran ve ark., 2016).

Lewis ve Fremouw (2001), kadınların geçmiş deneyimlerinin partner şiddetine maruz kalma ile ilişkili olabileceğini belirtmektedir. Çocukluk döneminde yaşanan istismar ve ihmal gibi deneyimler, gelecekte yaşanabilecek mağduriyeti genellikle tahmin edebilen ve mağdur olan kişiler için risk faktörlerini işaret eden bir noktadadır. Kadınların deneyimlediği partner şiddeti olgusu ve çocukluk çağında yaşanan travmatik yaşantılar arasında bir bağ olduğu ve çocukluk çağında istismar ve/veya ihmal gibi olumsuz yaşantıları maruz bırakılmış çocukların, yetişkinlik dönemlerinde tekrar mağdur olma olasılıklarının daha yüksek olduğu görülmüştür (Schofield ve ark., 2013; Roberts ve ark., 2010; Barnes ve ark., 2009; White ve Widom, 2003). Bell ve Higgins (2015), çocukluk çağında duygusal, fiziksel ve cinsel istismar yaşamış olmanın yetişkinlik dönemindeki romantik ilişkide partner şiddetinin fiziksel boyutu ile anlamlı bir ilişkiye sahip olduğunu ifade etmektedir. 396 kadın katılımcı ile yürütülen bir araştırmaya göre, çocukluğunda duygusal istismara maruz kalan kişilerin partnerleri tarafından şiddete maruz kalması daha olası durumdadır (Gay ve ark., 2013). Çocukluk çağında yaşanan istismarın düzeyi ve ciddiyeti arttıkça, kişinin tekrar mağdur olma ihtimalinde artış görülmüştür (Coid ve ark., 2001).

Partner şiddetinin yaygınlığı ve etkilerine ek olarak literatürde yapılan araştırmalar çocukluk çağında aile içi şiddet tanığı veya maruz kalmış bireylerin hayatlarının ilerleyen yetişkinlik dönemlerindeki romantik ilişkilerinde şiddete karşı tutumlarını inceleyen araştırmalar içermektedir (Reitzel-Jaffe ve Wolfe, 2001; Copp ve ark., 2016). Daha çok fiziksel şiddete yönelik partner şiddeti araştırmaları olsa da psikolojik boyutun incelendiği 87 üniversite öğrencisi ile yapılan araştırmada çocukluk çağında bireyin sözel saldırganlık türüne maruz bırakılmasının yetişkinlik çağına geldiğinde içinde bulunduğu romantik ilişkide buna kabulünün daha yüksek olduğu görülmüştür (Aloia ve Solomon, 2013). Diğer bir bulgu ise Özgentürk ve arkadaşları (2012) tarafından yapılan araştırmada aile içi şiddetin tanıklığı ve maruz bırakılma halinin bireyin

yetişkinlik yaşantısında içinde bulunduğu romantik ilişkide partnerine ve/veya ailesindeki kişilere şiddete yönelik tutumda pozitif bir tutumda bulunabileceğini ifade etmiştir. Sarihan (2019), literatür verilerine benzer bir sonuç olarak üniversite öğrencileri ile yaptıkları araştırmada çocukluk çağı travmatik deneyimlerinin partner şiddetine yönelik tutumu olumlu yönde yordadığını bulmuştur. Türk ve Tekin (2018), tarafından yapılan araştırmaya göre cinsiyet şiddete yönelik tutum yani şiddeti kabul etme seviyesinde fark yaratabilmekte ve çocukluk çağında iken travmatik deneyimlere maruz kalmanın partnerler arasında şiddeti kabul etme seviyelerinde farklılık yarattığı görülmüştür. Tutumların zamanla öğrenilmesi ve kişinin davranışında etki yaratabileceği düşünüldüğü için (Snyder ve DeBono, 1989) tutumların partner şiddetine yönelik etkide önemli bir rol oynadığı ve ayrıca evli kişiler arasındaki şiddete karşı sahip olunan olumlu tutumların partner şiddeti için risk faktörü olduğu düşünülmektedir. Kraus (1995), tarafından yapılan meta analize göre sahip olunan tutumlar kişinin hayatının ilerleyen dönemlerindeki davranışlarını önemli bir ölçü ile yordadığı ve tutum ile davranışın belirli olduğu durumlar söz konusu olduğunda bu seviyenin yükseldiği görülmüştür. Erkek bireylerin evli olunan ilişkide partnere yönelik şiddeti kabulü ile partner şiddeti arasında olumlu ilişki olduğu görülmüştür (Dibble ve Straus 1980; Kaufman Kantor ve ark., 1994; Stith ve Farley 1993).

2.3 BAŞA ÇIKMA VE STİLLERİ

Baş etme/başta çıkma, bireyin sahip olduğu kaynaklarında aşım gerçekleştirdiği ya da sahip olduğu kaynakları zorladığını düşündürten, özgül, dıştan ya da içten istekleri yönetmek için başvurduğu tutarlı, biliş odaklı ve davranış odaklı gayretleri (Lazarus ve Folkman, 1984), kişinin ruhsal açıdan deneyimlediği huzursuzluk halini ya da stres yaratan etkenleri azaltabilmek adına sergilediği açık veya örtük davranışlarıdır (Holahan ve Moos, 1987).

Problem odaklı (çözümüne dönük) ve kaçınmacı-duygu odaklı başta çıkma stilleri, çocukluk çağı olumsuz deneyimleri incelenirken genelde başvurulan

strateji türleridir. Problem odaklı yani çözüme yönelik başa çıkmanın odak noktası eldeki problemi çözmek ve bu esnada bir öz yeterlilik duygusunu oluşturmanın yanı sıra kişinin odağını probleme vermesi, duruma yönelik alternatif çözümler üreterek durumu işleme, stresli durumun etkilerini minimize etme ya da yeniden kavramsallaştırma hali hakkında aktif bir çaba sarf etmesini kapsar iken; kaçınmacı ve duygu odaklı başa çıkma stiline karakterize olan özellik ise bireyin sahip olduğu stresin kaynağına karşı gelişen olumsuz duyguları azaltabilmesi ama stresi yaratan faktörü çözmek için fazla bir girişimde bulunmamasını kapsar (Lazarus ve Folkman, 1984; Suls ve Fletcher, 1985; Van Horn ve Wilpert, 2017). Duygu odaklı başa çıkma kişinin duygu regülasyonuna yönelik fantezi, düşünce tekrarı (ruminasyon), kendi hakkında çok fazla ya da çoğu zaman düşünme gibi stratejileri kapsarken; kaçınma odaklı başa çıkma ise kişinin var olan durumu yok sayma hali, görmezden gelmesi, dikkatini var olan konudan çekip başka konulara taşıması, dikkatini dağıtmaya yönelik aktiviteler yapma (tv izleme vb.) ya da birilerine telefon ederek sosyal oyalanma durumunun örnek olduğu gibi başkalarını arama halini kapsar (Van Horn ve Wilpert, 2017).

2.3.1 Başa Çıkma Stilleri ile İlgili Araştırmalar

Erken çocukluk döneminde deneyimlenen olumsuz deneyimler ve stres verici bir aile ortamında büyüme problem odaklı başa çıkma stilini daha az, duygu odaklı (ve hatta kaçınmacı) başa çıkma stilini daha çok kullanma, buna daha yatkın olma ile ilişkili bulunmuştur (Gipple ve ark., 2006; Shapiro ve Levendosky, 1999; Leitenberg ve ark., 2004; Evans ve Kim, 2013). Bulunan bu ilişkinin sebebi ise kötü yaklaşımlara maruz kalan çocuğun çevresini tehditler ve bilinmezliklerle dolu, değişim gerçekleşme şansını etkilemenin çok düşük bir şansa sahip olduğunu düşünmeye meyilli olması şeklinde açıklanmıştır (Sheffler ve ark., 2019). Ayrıca bu kişilerin hem daha çok stres faktörü yaşadığı hem de yetişkinlik dönemine geldiklerinde stres faktörleri ile başa çıkmada daha az etkili stratejilere başvurdukları görülmektedir (Sheffler ve ark., 2019). Terry (1994)'e göre kişinin hangi başa çıkma stiline başvuracağı, bir başa çıkma yöntemine

başvurmasına sebep olan olayın kontrol edilebilirlik durumu ile alakalı olarak değişmektedir. Başa çıkma stillerine başvurmaya neden olan olay kontrol edebilecek bir durum ise problem odaklı başa çıkma stilleri daha etkili olmaktadır. Eğer olay kontrol etme ihtimalinin yüksek olmadığı bir durum ise duygu odaklı yöntemler daha etkili olmaktadır. Konu partner şiddetine maruz kalmak olduğunda ise maruz kalan kadın hem sağlık ile ilgili sorunlar yaşar iken hem de kendi dayanabilme eşiğini aşabilmektedir, ayrıca hayatında önemli bir yere koyduğu ilişkisi zedelendiği için de stres yaşayabilmektedir. Şiddet beklentisi ve şiddetin yaşanması kişide stres yaratan bir etken haline gelmektedir ve şiddet stresli bir durum olarak algılandığında ise partner şiddetine maruz kalan kişi içinde bulunduğu durum ile mücadele edebilmek adına başa çıkma stratejilerini kullanmaya başlamaktadır (Finn, 1985). Bahsi geçen durumlarda kişi yüksek düzeylerde kötü bir yaklaşım ile karşı karşıya olduğunda kaçınma yönelimli başa çıkma stillerini (örn. problemi görmezden gelme) daha çok kullanmaktadır (Carlson, 1997). Kişinin ebeveynleri arasındaki yaşanan şiddet ve duygu odaklı başa çıkma stilleri pozitif yönde ilişkili, çocukluk çağı istismar (fiziksel ve cinsel) ve problem odaklı başa çıkma stilleri arasında ise negatif yönde bir ilişki açığa çıkmıştır (Taft ve ark., 2007). Fiziksel yönde şiddete uğrayan kadınların başa çıkma stilleri incelendiğinde aktif ve problem odaklı davranışları hiç fiziksel şiddete maruz kalmayan kadınlara göre daha düşük oranda kullandığı bunun yerine durumu kaçınan ve/veya bağımlı başa çıkma stilleri ile karşıladıkları ayrıca yaşadıkları problemleri daha yüksek oranda görmezden gelmeye meyilli oldukları görülmüştür (Clements ve ark., 2004).

Yetişkinlik dönemindeki kadınların, stres verici bir durum ile karşılaştıklarında bu duruma verdikleri reaksiyonlar, eğer çocukluk çağında travmatik deneyimlere maruz kaldıysa, değişiklik gösterebilmektedir. Eğer kişi çocukken şiddet görmediyse fakat yetişkinlik döneminde yoğun bir şekilde şiddete maruz kaldıysa etkin başa çıkma stillerini kullanabildiği bulunmuştur. Çocukken maruz kalınan şiddet ve düzeyi; yetişkin hayatında maruz kalınan şiddet düzeyi arttıkça maruz kalan kadınları daha düşük boyutta problem odaklı olan başa çıkma stillerini kullanmaya yöneltmiştir (Waldrop ve Resick, 2004;

Güdek, 2022). Çocukluk çağında kötü yaklaşımlara maruz kalan ya da ihmal durumuna maruz bırakılan kişilerin incelendiği 828 kişilik (kadın üniversite öğrencileri) araştırmaya göre çocukluk çağı travmalarına maruz kalmak veya kötü muameleye uğramak ile ilgili bir hikâyeye sahip olmak da kişinin yetişkinlik yaş döneminde stresli bir durum ile karşılaştığında başvurduğu başa çıkma yöntemini, problem ya da duygu odaklı olmak üzere, farklılaştırabilmektedir (Leitenberg ve ark., 2004).

Güleç ve arkadaşları (2012) tarafından yapılan araştırmaya göre çocukluk döneminde travmatik deneyim yaşamış kişinin problem çözme becerisi negatif etki almaktadır ve hayatının ilerleyen dönemlerinde yani yetişkin olduğunda şiddet ile karşı karşıya kaldığında etkili başa çıkma becerisi sergileyebilmekte güçlü olmadıkları bulunmuştur. Başa çıkma stillerinden birini seçmek çok faktörlü bir olgudur ve stres yaratan olayın türü, kognitif yöndeki süreçlerin çeşitliliği gibi durumlardan etkilenir. Dış kontrolün odağı ya da öğrenilmiş çaresizlik gibi psikolojik sıkıntı yaratabilecek olgular da bunlara örnektir (Perez-Tarrés ve ark., 2017). Ülkemizde şiddete maruz kalan kadınlar ile yapılan çalışmalara göre başa çıkma stillerinden duygu odaklı, pasif, kaçınan yaklaşımlar daha yaygın bulunmuştur (Şahin ve ark., 2012; Altınay ve Arat, 2009; Naçar ve ark., 2009; Yanık ve ark., 2014; Köşgeroğlu ve ark., 2015; Erdoğan ve ark., 2009; Babacan ve ark., 2020).

BÖLÜM 3

3.YÖNTEM

Bu bölümde örneklem, veri toplama araçları, işlem yolu, veri analizi ve araştırma deseni hakkında bilgilere yer verilecektir.

3.1. ÖRNEKLEM

Araştırmanın örneklemini, yaş ortalaması $35,01 \pm 8,96$ olan, yaşları 18 ile 64 arasında değişen 338 kadın katılımcıdan oluşmaktadır. Örneklem sayısı araştırmada kullanılan ölçeklerden en yüksek madde sayısına sahip olan Çocukluk Çağı Travmaları Anketi (CTQ-33)'nin ölçek madde sayısının (33 madde) 10 katı olması (Nunually, 1978; Tavşancıl, 2002) kuralına göre belirlenmiştir. Katılımcılar araştırma konusu dahilinde işleme ve dışlama kriterleri kısmındaki özelliklere uygun kişiler olduğu için amaca yönelik seçkili örnekleme ile seçilmiştir. Katılımcıların kadın olması ve 18-65 yaş aralığında olması işleme kriterleridir. Katılımcıların gönüllü onamlarının alınmış olması diğer bir işleme kriteri iken psikotik bozukluk, nörolojik hastalık gibi kişide yargılama yetkisinde bozukluk yaratabilecek rahatsızlığı olan kişiler ve okuryazar olmayan kişiler ise çalışmanın örneklemini için dışlama kriterlerini oluşturmaktadır.

3.2. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

3.2.1. Sosyodemografik ve Diğer Bilgi Formu

Demografik bilgi formunda katılımcıların yaşı, eğitim durumu, ekonomik düzeyi, medeni durumu, kronik (fiziksel) veya psikiyatrik rahatsızlığının olup olmadığı, ilaç kullanımı, partner şiddeti ve çocukluk çağı olumsuz yaşantılar ile

ilgili açık ve kapalı uçlu sorular sorularak katılımcılar hakkında bilgi edinilmiştir.

3.2.2 Yakın İlişkilerde Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği – Gözden Geçirilmiş Formu (YİŞTÖ-GG)

Yakın İlişkilerde Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği (YİŞTÖ-GG), Fincham ve arkadaşları (2008) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçe formunun geçerlilik ve güvenilirliği ise Demirtaş ve arkadaşları (2017) tarafından oluşturulmuştur. Ölçek yakın partner şiddetine karşı tutumu ölçebilmek amacıyla geliştirilmiştir ve 18 yaşın üzerindeki her bireye uygulanabilmektedir. 17 maddeden oluşan ölçek 5'li likert (1=Kesinlikle katılmıyorum ve 5=Kesinlikle katılıyorum) ile değerlendirilmekte ve sorular toplamında 17-85 arası puan alınabilmektedir. Kişinin aldığı puanın artması psikolojik saldırganlık ve fiziksel saldırganlık içeren tutumların kabul gördüğünü ve yakın ilişkilerde partner şiddetini kabulün artışını temsil etmektedir. Ters puanlanan 8 madde bulunmaktadır (2, 4, 5, 8, 12, 13, 14 ve 17 numaralı maddeler). YİŞTÖ-GG şiddet (12, 13, 14, ve 17. maddeler), kontrol (1, 2, 4, 5, 8, 11. maddeler) ve istismar (3, 6, 7, 9, 10, 15, 16. maddeler) olmak üzere 3 ayrı alt boyuta sahiptir. Şiddet alt boyutu fiziksel şiddete yönelik tutumu, istismar ve kontrol alt boyutları ise özellikle psikolojik şiddete yönelik tutumu değerlendirebilmek adına. Ölçeğin toplam Cronbach alfa değeri 0.72 iken alt ölçeklerden şiddet, kontrol ve istismar için alfa değerleri sırasıyla 0.72, 0.62 ve 0.65 şeklindedir.

3.2.3 Çocukluk Çağı Travmaları Anketi (CTQ-33)

Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeği (CTQ-33), Bernstein (1994) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçe formunun geçerlilik ve güvenilirliği Şar ve arkadaşları (2012), tarafından yapılmıştır ve sonrasında yine Şar ve arkadaşları (2021) tarafından yenilenmiştir. Beşli likert değerlendirme skalasına (1-hiçbir zaman, 5-çok sık) sahip olan 33 maddelik ölçek retrospektif şekilde kişinin 20 yaş öncesini değerlendirmeye katkı sağlayan bir öz bildirim ölçeğidir. Cinsel istismar (20, 21, 23, 24, 27. maddeler), duygusal istismar (3, 8, 14, 18,

25. maddeler), fiziksel istismara (9, 11, 12, 15, 17. maddeler) ek olarak fiziksel ihmal (1, 4, 6, 2, 26. maddeler), duygusal ihmal (5, 7, 13, 19, 28. maddeler) ve aşırı koruma-kontrol (29, 30, 31,32, 33. maddeler) ölçeğin alt boyutlarını oluşturmaktadır. 11 tane (1, 2, 4, 5, 7, 10, 13, 19, 26, 28, 31. maddeler) ters kodlanan madde ve minimizasyon ile ilgili yani toplam puana eklenmeyen ve travma inkâr ölçümü için bulunan 3 madde (10, 16, 22. maddeler) bulunmaktadır. Alt boyutlarda 5 ila 25, ölçek toplamında ise 30 ila 150 arası puan alınabilmektedir. Ölçeğin orijinalinde geçerlik ve güvenirlik katsayısı 0.93 iken Türkçe form için geçerlik ve güvenirlik katsayısı 0.87 şeklinde bulunmuştur.

3.2.4 Stresli Durumlarla Başa Çıkma Envanteri Kısa Formu (SDBÇE-21)

Katılımcıların stresli durumlar ile karşılaştıklarında bunlar ile nasıl başa çıktıklarının stilini tespit edebilmek adına seçilen Stresli Durumlarla Başa Çıkma Envanteri, Endler ve Parker (1990) tarafından geliştirilmiştir. Uzun formda 48 madde bulunurken envanterin kısa formu Endler ve arkadaşları (1994) tarafından 21 maddelik hale getirilerek güncellenmiştir. Ölçeğin Türkçe formunun geçerlilik ve güvenirliği Stresli Durumlarla Başa Çıkma Envanteri (SDBÇE-21) şeklinde adlandırılarak Boysan (2012) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek yedişer maddeden oluşan çözüme dönük başa çıkma (2, 6, 8, 11, 13, 16, 19 numaralı maddeler) duygusal başa çıkma (3, 5, 10, 12, 14, 17, 20 numaralı maddeler) ve kaçınmacı başa çıkma (1, 4, 7, 9, 15, 18, 21 numaralı maddeler) olarak üç alt boyut içermektedir. Ölçek puanlaması 5’li likert (kesinlikle bana uygun değil, bana biraz uygun, bana orta düzeyde uygun, çoğunlukla bana uygun, tamamıyla bana uygun) ile gerçekleştirilmektedir ve alınabilecek puan değerleri 21 ila 105 aralığında yer almaktadır. Çözüme dönük başa çıkma, duygusal başa çıkma ve kaçınmacı başa çıkma alt boyutları için Cronbach alfa değerleri sırası ile 0.72, 0.77 ve 0.74 şeklinde bulunmuştur.

3.3 ARAŞTIRMA DESENİ

Bu araştırma bir kesitsel çalışmadır ve deseni ilişkisel tarama modelindedir. Kesitsel araştırma yönteminde, incelenen konunun toplumda görülme sıklığının ve genellenebilirliğinin incelenmesi hedeflenir. İlişkisel yöntemde ise iki ve daha fazla değişken arasında birlikte bir değişimin olup olmadığını, eğer varsa da bu değişimin boyutunu ortaya koyar (Karasar, 2009).

3.4 VERİ ANALİZİ

Araştırmada veri analizi için SPSS 26.Versiyon kullanılmıştır. Bağımlı değişken olarak YİŞTÖ-GG'den alınan puanlar ile ölçülen partner şiddetine yönelik tutum ve bağımsız değişken olarak ÇÇTÖ ile ölçülen çocukluk çağında travmatik deneyimleri incelenecek olup SDBÇE-21 ile aralarındaki aracı ilişki incelenilmiştir. Katılımcıların sosyodemografik özelliklerinin dağılımı için frekans analizi ve sosyodemografik özelliklerin etki düzeylerinin incelenmesi sonrası aracı değişken analizleri yapılmıştır. Etki düzeylerinin kontrolü için hiyerarşik regresyon analizi yapılmıştır. Kullanılan ölçeklerin ile alt boyutlarının iç güvenilirlik ve iç tutarlılık analizleri yapılmıştır ve araştırmadaki değişkenler ile arasındaki ilişkiler Pearson korelasyon analizleri ile incelenmiştir. Verilerin normal dağılıma uygunluklarını incelemek adına çarpıklık-basıklık kat sayılarına bakılmıştır. Araştırmada değişkenlerin arasındaki farka bakmak amacıyla bağımsız gruplar t testi yürütülmüştür. Çocukluk çağı travmaları ve partner şiddetine yönelik tutum ilişkisi incelenirken başa çıkma stillerinin etki ve rolünü görmek adına aracılık analizi kullanılmıştır. Aracı etki analizi için Hayes PROCESS Macro (Andrew F. Hayes) programından model 4 ile değerlendirme yapılmıştır.

BÖLÜM 4

4. BULGULAR

4.1 ÖRNEKLEMİN SOSYODEMOGRAFİK VE DİĞER ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİ

Araştırma kapsamında yaş ortalaması 35.01 ± 8.96 olan ve yaşları 18 ile 64 arasında değişen 338 kadın katılımcıdan veri toplanmıştır. İlk planda 450 kişiye ulaşılmış olup hatalı yanıtlar çıkarılıp deneme testlerinin uygulanmasının ardından toplam örneklem 338 olarak şekillenmiştir.

Örneklemin sosyodemografik bilgileri Tablo 4.1’de incelenmiştir. Katılımcıların çoğu evli (%51.8), lisans ve üzeri eğitim düzeyinde (%82) ve metropol/büyükşehir/şehirden yaşayan (%94.4), yüksek gelir grubunda (%50.2) bireylerden oluşmaktadır. Örneklemin %50’si çocuk sahibi olduğunu belirtmiş olup çocuk sayısı 0 ila 10 (0.90 ± 1.13) arasında değişmektedir. Katılımcıların ebeveynlerinin medeni durumunun çoğunluğunu (n=225) evli kişiler temsil etmektedir.

Katılımcılara şu anki ilişki durumu sorulduğunda ise %3.6’sı (n=12) şu an bir romantik ilişkide olmadığını ve daha önce hiç romantik ilişki deneyimi olmadığını belirtirken, %23.4’ü (n=79) ise şu an bir romantik ilişkide olmadığını ama daha önce romantik ilişki deneyimi olduğunu belirtmiştir.

Katılımcıların %69.8’i (n=236) herhangi bir ilaç kullanmamaktadır, %76.3’ü (n=258) psikiyatrik bir rahatsızlığı olmadığını belirtirken %82.8’i (n=280) ise kronik bir rahatsızlığa sahip olmadığını belirtmiştir.

Katılımcıların ilişkileri hakkındaki süre ve sayı bulguları Tablo 4.2’de incelenmiştir. Katılımcıların partner şiddeti ile ilişkisine yönelik soruların sosyodemografik sorulardan gelen veriler ise şu yöndedir; şu ana kadar herhangi bir romantik ilişkisinde cinsel, ekonomik, psikolojik, fiziksel, dijital şiddet ya da

ısrarlı takibe uğradığını düşünen kadınların ortalaması %57.1 (n=193) iken şu anki ilişkilerinde bu şiddet türlerinden herhangi birine maruz kalma durumu sorulduğunda %27.2'si (n=92) bu şiddet türlerinden en az birine maruz kaldığını belirtmiştir. Katılımcıların %47.3'ü (n=160) partner şiddetine maruz kalmadığını belirtirken, %7.4'ü (n=25) birkaç yılda bir maruz kaldığını, %29.9'u (n=101) haftada en az 1-2 kez maruz kaldığını, %5.3'ü (n=18) her gün maruz kaldığını, %10.1'i (n=34) ise yılda en az 1-2 kez partner şiddetinin en az bir türüne maruz kaldığını ifade etmiştir. Katılımcıların çoğunluğu (%60.7, n=205) ailesinde ebeveynlerinin yakın partner şiddeti yaşantılarına şahit olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların %8,3'ü (n=28) partner şiddeti sebebiyle bir sağlık kuruluşuna başvurduğunu, %24.0'ü (n=81) partner şiddeti sebebiyle bir psikolojik danışma merkezine başvurduğunu ve %29.3'ü (n=99) şiddet sebebiyle bir romantik ilişkisini sonlandırdığını belirtmiştir.

Katılımcıların %68.3'ü (n=231) çocukluk çağı olumsuz yaşantılarından en azından birine maruz kaldığını ifade ederken bu olumsuz yaşantıya maruz kalma sıklığı sorulduğunda ise katılımcıların %21.0'i (n=71) haftada en az 1-2 kez maruz kaldığını, %16.9'u (n=57) ayda en az 1-2 kez maruz kaldığını, %13.3'ü (n=45) her gün maruz kaldığını, %8.9'u (n=30) yılda 1-2 kez, %8.0'i (n=27) ise birkaç yılda bir maruz kaldığını belirtmiştir

Tablo 4.1 Örneklemin Sosyodemografik Bilgileri (n=338)

	Ortalama±SS	Aralık
Yaş (Yıl)	35.01±8.96	18-64
Toplam Eğitim Süresi (Yıl)	16.22±4.40	5-25
	Kişi Sayısı (n)	Yüzde (%)
Eğitim Durumu		
Lise ve Altı	61	18.0
Lisans ve Üzeri	277	82.0
Gelir Düzeyi		
Düşük Olan	133	49.8
Yüksek Olan	134	50.2
Yaşadığı Yer		
Şehir Olan	319	94.4
Şehir Olmayan	19	5.6
Halen Evli		
Olan	175	51.8
Olmayan	163	48.2
Çocuk Sahibi		
Olan	169	50.0
Olmayan	169	50.0
Ebeveynleri Halen Evli		
Olan	225	66.6
Olmayan	113	33.4

Tablo 4.2 Örneklemin Romantik İlişki Bilgileri

	Ortalama±SS	Aralık
Şu Anki İlişki Süresi (Ay) (n=245)	130.97±110.47	1-516
En Uzun İlişki Süresi (Ay) (n=328)	121.88±104.30	1-516
En Kısa İlişki Süresi (Ay) (n=294)	21.35±58.63	1-480
İlk İlişki Yaşı (Ay) (n=325)	19.44±3.87	10-45
Romantik İlişki Sayısı (n=316)	3.64±3.05	1-30

4.2 ÖLÇEKLERİN GÜVENİRLİK ANALİZİ VE ÖLÇEK PUANLARININ İNCELENMESİ

Araştırmada kullanılan ölçeklerin Cronbach alfa güvenilirlik katsayıları Tablo 4.3'te gösterilmektedir.

Tablo 4.3 Araştırmada Kullanılan Ölçeklerin Güvenirlik Analizi ve Ölçek Puanları (n=338)

	Madde Sayısı	Cronbach Alfa
ÇÇTÖ Toplam Puan	33	0.901
ÇÇTÖ-Duygusal İhmal	5	0.541
ÇÇTÖ-Duygusal		
İstismar	5	0.862
ÇÇTÖ-Fiziksel İhmal	5	0.844
ÇÇTÖ-Fiziksel İstismar	5	0.889
ÇÇTÖ-Cinsel İstismar	5	0.644
ÇÇTÖ-Aşırı Kor./Kont.	5	0.864
ÇÇTÖ-İnkâr	3	0.864
YİŞTÖ-GG Toplam Puan	17	0.686
YİŞTÖ-GG Şiddet	4	0.488
YİŞTÖ-GG Kontrol	6	0.532
YİŞTÖ-GG İstismar	7	0.599
SDBÇE Toplam Puan	21	0.668
SDBÇE Çözüme		
Dönük BÇ	7	0.814
SDBÇE Duygusal BÇ	7	0.871
SDBÇE Kaçınmacı BÇ	7	0.692

ÇÇTÖ: Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği; YİŞTÖ-GG: Yakın İlişkilerde Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği; SDBÇE: Stresli Durumlarla Başa Çıkma Envanteri

4.3 ÖRNEKLEMİN ÖLÇEK PUANLARI

Katılımcıların araştırmada kullanılan ölçeklerden aldıkları puanların ortalamaları ve standart sapma değerleri Tablo 4.4'te gösterilmektedir. Katılımcıların ÇÇTÖ'den aldıkları puanlar 30 ile 125 arasında değişmekte olup ortalaması 63.09 ± 22.12 olarak bulunmuştur. Cinsel istismar alt boyutundan aldıkları puanlar 5 ile 25 arasında değişmekte olup ortalaması 8.25 ± 4.92 olarak bulunmuştur. Katılımcıların duygusal istismar alt boyutundan aldıkları puanlar 5 ile 25 arasında değişmekte olup ortalaması 11.61 ± 5.38 olarak bulunmuştur. Katılımcıların fiziksel istismar alt boyutundan aldıkları puanlar 5 ile 25 arasında değişmekte olup ortalaması 7.39 ± 4.14 olarak bulunmuştur. Katılımcıların fiziksel ihmal alt boyutundan aldıkları puanlar 7 ile 22 arasında değişmekte olup ortalaması 11.50 ± 2.97 olarak bulunmuştur. Katılımcıların duygusal ihmal alt boyutundan aldıkları puanlar 5 ile 25 arasında değişmekte olup ortalaması 13.91 ± 5.68 olarak bulunmuştur. Katılımcıların aşırı koruma kontrol alt boyutundan aldıkları puanlar 5 ile 25 arasında değişmekte olup ortalaması 13.57 ± 5.51 olarak bulunmuştur.

Katılımcıların YİŞTÖ'den aldıkları puanlar 17 ile 53 aralığında değişmekte olup ortalaması 29.59 ± 7.21 olarak bulunmuştur. Katılımcıların fiziksel şiddete yönelik tutumlarını ölçen şiddet alt boyutundan aldıkları puanlar 3 ile 11 arasında değişmekte olup, ortalaması 3.43 ± 1.14 olarak bulunmuştur. Katılımcıların psikolojik şiddete yönelik tutumlarını ölçen kontrol alt boyutundan aldıkları puanlar 6 ile 25 arasında değişmekte olup, ortalaması 13.01 ± 4.03 olarak bulunmuştur. Katılımcıların psikolojik şiddete yönelik tutumlarını değerlendiren istismar alt boyutundan aldıkları puanlar 7 ile 26 arasında değişmekte olup, ortalaması 11.85 ± 3.94 olarak bulunmuştur.

Katılımcıların SDBÇE'den aldıkları toplam puanları 47 ile 103 arasında değişmekte olup ortalaması 72.10 ± 9.41 olarak bulunmuştur. Çözümüne dönük başa çıkma alt boyutundan aldıkları puanlar 9 ile 35 arasında değişmekte olup ortalaması 25.58 ± 5.16 olarak bulunmuştur. Katılımcıların duygusal başa çıkma alt boyutundan aldıkları puanlar 8 ile 35 arasında değişmekte olup ortalaması

24.77±6.65 olarak bulunmuştur. Katılımcıların kaçınmacı başa çıkma alt boyutundan aldıkları puanlar 9 ile 35 arasında değişmekte olup ortalaması 21.75±5.65 olarak bulunmuştur.

Tablo 4.4 Örneklemin Ölçek Puanları (n=338)

	Ortalama±SS	Aralık
ÇÇTÖ Toplam Puan	63.09±22.12	30-125
ÇÇTÖ-Duygusal İhmal	13.91±5.67	5-25
ÇÇTÖ-Duygusal İstismar	11.61±5.38	5-25
ÇÇTÖ-Fiziksel İhmal	11.50±2.97	7-22
ÇÇTÖ-Fiziksel İstismar	7.39±4.14	5-25
ÇÇTÖ-Cinsel İstismar	8.25±4.92	5-25
ÇÇTÖ-Aşırı Kor./Kont.	13.57±5.50	5-25
YİŞTÖ-GG Toplam Puan	29.58±7.20	17-53
YİŞTÖ-GG Şiddet	3.43±1.14	3-11
YİŞTÖ-GG Kontrol	13.01±4.02	6-25
YİŞTÖ-GG İstismar	11.85±3.93	7-26
SDBÇE Toplam Puan	72.10±9.41	47-103
SDBÇE Çözümüne Dönük BÇ	25.58±5.15	9-35
SDBÇE Duygusal BÇ	24.77±6.65	8-35
SDBÇE Kaçınmacı BÇ	21.75±5.65	9-35

ÇÇTÖ: Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği; YİŞTÖ-GG: Yakın İlişkilerde Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği; SDBÇE: Stresli Durumlarla Başa Çıkma Envanteri

4.4 ÖLÇEKLERİN NORMALLİK DAĞILIMLARI

Araştırma kapsamında ölçek verilerinin normallik dağılımını incelemek amacıyla analiz yapılmıştır. Ölçeklerin normallik dağılımlarını incelemek için Kolmogorov Smirnov testi uygulanmıştır ve sonuçlar Tablo 4.5'te gösterilmektedir. Ölçeklerin toplam puan dağılımlarının istatistiksel olarak

anlamli olduğu görülmektedir ($p < 0.5$). T'nn fiziksel istismar alt boyutu, YT'nn Şiddet alt boyutu dışında diğer ölçekler ve ölçek alt boyutlarının basıklık ve arpıklık katsayılarının dağılımları da normal dağılım aralığında yani ± 3.0 aralığında (Kline, 2011) olduğu saptanmıştır.

Tablo 4.5 leklerin Normallik Dağılımları (n=338)

	Kolmogorov-Smirnov			Skewness (arpıklık)	Kurtosis (Basıklık)
	Test istatistiği	df	p		
T Toplam Puan	0.091	338	<0.001***	0.652	-0.300
T-Duygusal İhmal	0.090	338	<0.001***	0.120	-1.038
T-Duygusal İstismar	0.124	338	<0.001***	0.668	-0.404
T-Fiziksel İhmal	0.211	338	<0.001***	1.10	0.543
T-Fiziksel İstismar	0.282	338	<0.001***	2.20	4.507
T-Cinsel İstismar	0.298	338	<0.001***	1.53	1.430
T-AŐırını Kor./Kont.	0.109	338	<0.001***	0.388	-0.825
YT-GG Toplam Puan	0.089	338	<0.001***	0.703	0.286
YT-GG Şiddet	0.468	338	<0.001**	3.22	11.670
YT-GG Kontrol	0.114	338	<0.001***	0.532	-0.182
YT-GG İstismar	0.127	338	<0.001***	0.823	0.299
SDBE Toplam Puan	0.056	338	0.012**	-0.123	-0.026
SDBE zme					
Dönük B	0.080	338	<0.001***	-0.352	-0.082
SDBE Duygusal B	0.086	338	<0.001***	-0.222	-0.877
SDBE Kaçınmacı B	0.061	338	0.004*	-0.069	-0.272

T: Çocukluk ağı Travmaları leği; YT-GG: Yakın İlişkilerde Şiddete Yönelik Tutum leği; SDBE: Stresli Durumlarla Başa ıkma Envanteri

*** $p < 0.001$, ** $p < 0.05$, * $p < 0.01$: istatistiksel olarak anlamlı

4.5 FARKLI SOSYODEMOGRAFİK ÖZELLİKTEKİ KATILIMCILARIN ÖLÇEK PUANLARI AÇISINDAN İNCELENMESİ

Katılımcıların sosyodemografik özelliklerine yönelik ölçeklerden aldıkları puanlar bağımsız gruplar t testi analizleri uygulanarak incelenmiştir. Bulgular Tablo 4.6’da gösterilmektedir.

Tablo 4.6 Farklı Sosyodemografik Özelliklerdeki Katılımcıların Ölçek Puanları Açısından İncelenmesi (n=338)

	YİŞTÖ Toplam		YİŞTÖ Şiddet		YİŞTÖ Kontrol		YİŞTÖ İstisna		ÇÇTÖ Toplam		ÇÇTÖ Cinsel İst.		ÇÇTÖ Duygusal İst.		ÇÇTÖ Fiziksel İst.		ÇÇTÖ Fiziksel İhmal		ÇÇTÖ Duygusal İhmal		ÇÇTÖ Aşırı Kor./Kont.		SDBÇE Toplam		SDBÇE Çözüm Dönük		SDBÇE Duygusal		SDBÇE Kaçınmacı							
	Ortalama±SS	p	Ortalama±SS	p	Ortalama±SS	p	Ortalama±SS	p	Ortalama±SS	p	Ortalama±SS	p	Ortalama±SS	p	Ortalama±SS	p	Ortalama±SS	p	Ortalama±SS	p	Ortalama±SS	p	Ortalama±SS	p	Ortalama±SS	p	Ortalama±SS	p	Ortalama±SS	p						
Eğitim Durumu																																				
Lise ve altı (n=61)	33.77±6.98	3.75±1.50	15.39±3.99	13.16±4.16	11.75±4.05	62.95±23.05	8.24±4.96	11.70±5.39	7.42±4.38	11.37±3.10	14.15±5.77	13.19±5.60	72.81±9.41	26.21±5.20	24.57±6.84	22.03±5.37	15.56±5.74	71.49±10.39	25.26±4.99	25.65±6.25	20.67±6.36	13.28±3.51	16.21±5.37	13.13±5.36	72.23±9.20	25.65±5.20	24.60±6.74	21.99±5.47	13.40±5.62	13.40±5.62	F=0.838	t=-0.513	F=0.420	p=0.160	p=0.038*	
Lisans ve üzeri (n=277)	28.66±6.93	3.36±1.03	12.49±3.84	11.56±3.79	11.66±3.85	59.99±20.82	7.93±4.70	10.72±5.20	6.87±3.70	11.25±2.69	13.10±5.56	13.28±5.24	71.93±8.88	25.81±4.83	24.31±6.59	21.81±5.52	F=0.021	t=1.927	F=0.107	p=0.744	p=0.001**	t=4.540	F=0.838	F=0.559	t=-0.513	F=0.420	p=0.160	p=0.038*	F=0.420	p=0.160	p=0.038*					
Gelir Düzeyi																																				
Düşük olan (n=204)	29.52±6.97	3.35±1.06	13.16±4.16	11.75±4.05	62.95±23.05	8.24±4.96	11.70±5.39	7.42±4.38	11.37±3.10	14.15±5.77	13.19±5.60	72.81±9.41	26.21±5.20	24.57±6.84	22.03±5.37	15.56±5.74	71.49±10.39	25.26±4.99	25.65±6.25	20.67±6.36	13.28±3.51	16.21±5.37	13.13±5.36	72.23±9.20	25.65±5.20	24.60±6.74	21.99±5.47	13.40±5.62	13.40±5.62	F=0.838	t=-0.513	F=0.420	p=0.160	p=0.038*		
Yüksek olan (n=134)	28.96±7.24	3.36±1.03	12.49±3.84	11.56±3.79	11.66±3.85	59.99±20.82	7.93±4.70	10.72±5.20	6.87±3.70	11.25±2.69	13.10±5.56	13.28±5.24	71.93±8.88	25.81±4.83	24.31±6.59	21.81±5.52	F=0.187	F=0.008	F=0.864	p=0.353	p=0.001**	F=0.864	F=0.001	F=1.527	F=0.001	F=1.527	F=0.001	F=1.527	F=0.001	F=1.527	F=0.001	F=1.527	F=0.001	F=1.527	F=0.001	
Yaşadığı Yer																																				
Şehir olan (n=319)	29.66±7.22	3.44±1.16	13.06±4.01	11.87±3.96	63.13±22.17	8.24±4.93	11.61±5.42	7.39±4.17	11.51±3.01	13.86±5.69	13.63±5.53	71.93±9.39	25.50±5.12	24.79±6.60	21.64±5.61	15.56±5.74	71.49±10.39	25.26±4.99	25.65±6.25	20.67±6.36	13.28±3.51	16.21±5.37	13.13±5.36	72.23±9.20	25.65±5.20	24.60±6.74	21.99±5.47	13.40±5.62	13.40±5.62	F=0.838	t=-0.513	F=0.420	p=0.160	p=0.038*		
Şehir olmayan (n=19)	28.21±6.93	3.32±0.67	12.26±4.17	11.47±3.51	62.47±21.80	8.37±4.75	11.58±4.86	7.37±3.71	11.32±2.31	14.84±5.39	12.58±5.12	74.95±9.65	26.89±5.76	24.47±7.73	23.58±6.12	F=0.009	F=1.163	F=0.017	p=0.896	p=0.001**	F=0.017	F=0.017	F=1.527	F=0.017	F=1.527	F=0.017	F=1.527	F=0.017	F=1.527	F=0.017	F=1.527	F=0.017	F=1.527	F=0.017	F=1.527	F=0.017
Halen Evli																																				
Olan (n=175)	30.58±7.53	3.43±1.03	13.38±4.33	12.46±4.17	66.82±20.70	8.34±4.64	12.10±5.11	7.87±4.34	12.01±3.10	14.65±5.36	12.01±3.10	14.65±5.36	72.02±9.80	25.14±5.60	25.79±6.16	21.09±5.64	14.73±5.44	72.02±9.80	25.14±5.60	25.79±6.16	21.09±5.64	12.01±3.10	14.65±5.36	13.12±5.91	72.18±9.017	26.05±5.19	23.67±5.10	22.46±5.60	12.33±5.32	12.33±5.32	F=0.793	F=1.612	F=0.043	t=-2.937	F=0.010	
Olmayan (n=163)	28.51±6.70	3.44±1.25	12.62±3.63	11.19±3.56	59.10±22.95	8.14±5.21	11.09±5.63	6.88±3.86	10.96±2.74	13.12±5.91	10.96±2.74	13.12±5.91	72.18±9.017	26.05±5.19	23.67±5.10	22.46±5.60	F=2.824	F=0.239	t=-1.745	p=0.088	p=0.008**	t=-3.297	F=1.339	F=0.793	F=1.612	F=0.043	t=-2.937	F=0.010	F=0.043	t=-2.937	F=0.010	F=0.043	t=-2.937	F=0.010		
Çocuk Sahibi																																				
Olan (n=169)	27.92±6.28	3.34±1.00	12.37±3.74	11.01±3.49	56.25±20.10	7.57±4.84	10.57±5.13	6.30±3.04	10.73±2.58	12.33±5.60	10.73±2.58	12.33±5.60	72.13±9.56	26.04±5.15	23.46±7.00	22.64±5.72	12.18±5.13	72.13±9.56	26.04±5.15	23.46±7.00	22.64±5.72	12.18±5.13	12.33±5.60	14.96±5.35	72.07±9.29	25.12±5.13	26.08±6.02	20.86±5.45	14.96±5.35	14.96±5.35	F=0.013	t=-3.696	F=0.013	t=-3.696	F=0.013	
Olmayan (n=169)	31.24±7.69	3.53±1.26	13.66±4.19	12.69±4.17	69.94±21.99	8.92±4.92	12.65±5.44	8.49±4.76	12.27±3.14	15.49±5.31	12.27±3.14	15.49±5.31	72.07±9.29	25.12±5.13	26.08±6.02	20.86±5.45	F=4.337	t=-1.572	F=2.259	t=-4.011	p=0.002**	t=-4.891	F=0.350	F=2.277	F=0.074	F=0.013	t=-3.696	F=0.013	t=-3.696	F=0.013	t=-3.696	F=0.013	t=-3.696	F=0.013		
Ebeveynleri Halen Evli																																				
Olan (n=225)	29.87±7.33	3.42±1.17	13.24±4.14	11.91±3.91	61.44±21.12	8.08±4.70	11.33±5.16	7.09±3.84	11.37±2.88	13.39±5.48	11.37±2.88	13.39±5.48	73.06±9.65	25.79±5.11	25.22±6.46	22.05±5.59	13.44±5.42	73.06±9.65	25.79±5.11	25.22±6.46	22.05±5.59	13.44±5.42	13.39±5.48	13.84±5.70	70.18±8.65	25.15±5.25	23.87±6.97	21.16±5.75	13.84±5.70	13.84±5.70	F=1.408	F=1.408	F=0.470	F=0.985	F=0.005	
Olmayan (n=113)	29.00±6.94	3.47±1.08	12.56±3.75	11.72±4.03	66.38±23.75	8.58±5.32	12.16±5.78	8.00±4.63	11.76±3.15	14.95±5.943	11.76±3.15	14.95±5.943	70.18±8.65	25.15±5.25	23.87±6.97	21.16±5.75	F=0.009	F=0.260	F=1.171	p=0.280	p=0.001**	F=1.171	F=1.679	F=1.408	F=1.408	F=0.470	F=0.985	F=0.470	F=0.985	F=0.470	F=0.985	F=0.470	F=0.985	F=0.470	F=0.985	
ÇÇTÖ: Çocukluk Çağı Travmaları Öleği; YİŞTÖ: Yakın İlişkilerde Şiddete Yönelik Tutum Öleği; SDBÇE: Stresli Durumlarda Başa Çıkma Evtanteni																																				
***p<.001 **p<.01. *p<.05: istatistiksel olarak anlamlı																																				

Tablo 4.6’da görüldüğü üzere eğitim durumu lise ve altı ile lisans ve üzeri olan katılımcılar arasında YİŞTÖ’den şiddet alt boyutu, ÇÇTÖ’nün fiziksel istismar, fiziksel ihmal alt boyutları ve SDBÇE’nin toplam puanı ile kaçınmacı başa çıkma alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklar saptanmıştır (sırasıyla; $t=1.927$, $p<0.001$; $t=3.611$, $p<0.001$; $t=4.540$, $p<0.001$; $t=-0.513$, $p=0.033$; $t=-1.500$, $p=0.038$). Lise ve altı eğitim düzeyine sahip olanlar (3.75 ± 1.50) ile lisans ve üzeri eğitim düzeyine sahip olanlar (3.36 ± 1.03) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0.021$). Lise ve altı eğitim düzeyine sahip olanların YİŞTÖ şiddet kategorisinde ortalaması daha yüksektir. Lise ve altı eğitim düzeyine sahip olanlar (9.63 ± 5.64) ile lisans ve üzeri eğitim düzeyine sahip olanlar (6.00 ± 3.56) arasında ÇÇTÖ fiziksel istismar puan ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0.001$). Lise ve altı eğitim düzeyine sahip olanların ortalaması daha yüksektir. ÇÇTÖ fiziksel ihmal alt boyutu incelendiğinde lise ve altı eğitim düzeyine sahip olanlar (13.28 ± 5.31) ile lisans ve üzeri eğitim düzeyine sahip olanlar (11.11 ± 4.69) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0.001$). Lise ve altı eğitim düzeyine sahip olanların ortalaması daha yüksektir. ÇÇTÖ fiziksel ihmal alt boyutu incelendiğinde lise ve altı eğitim düzeyine sahip olanlar (72.23 ± 9.49) ile lisans ve üzeri eğitim düzeyine sahip olanlar (69.32 ± 8.78) SDBÇE toplam puanı açısından incelendiğinde, aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0.033$). Lise ve altı eğitim düzeyine sahip olanların ortalaması daha yüksektir. SDBÇE kaçınmacı başa çıkma stili puan ortalamaları incelendiğinde lise ve altı eğitim düzeyine sahip olanlar (21.95 ± 4.07) ile lisans ve üzeri eğitim düzeyine sahip olanlar (21.09 ± 4.56) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0.038$). Lise ve altı eğitim düzeyine sahip olanların ortalaması daha yüksektir.

Tablo 4.6’dan elde edilen verilere göre, yaşanan yer değişkeni ve gelir düzeyi incelendiğinde şehirde yaşayan ve şehir dışında yaşayan katılımcılar arasında ÇÇTÖ, YİŞTÖ ve SDBÇE ölçeklerinin alt boyutları açısından istatistiksel anlamlılık taşıyan farklar gözlemlenmemiştir. Örneklemin gelir düzeyi ortalaması 38.534,52 TL’dir. Ortalama değeri baz alınarak grup ikiye

bölünmüştür. 38.534,52 TL üstünde kalanlar gelir düzeyi yüksek olan grubunda yer alırken, 38.534,52 TL'nin altında kalanlar gelir düzeyi düşük olan grup olarak tanımlanmıştır. Katılımcıların ilişki durumları incelendiğinde halen evli olan katılımcılar ve evli olmayan katılımcılar arasında YİŞTÖ'nün kontrol ve istismar alt boyutlarında, ÇÇTÖ fiziksel istismar ve fiziksel ihmal alt boyutlarında ve SDBÇE duygusal başa çıkma alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklar saptanmıştır (sırasıyla $t=-1.745$, $p=0.012$; $t=-3.008$, $p=0.008$; $t=-2.207$, $p=0.044$; $t=-3.297$, $p=0.040$; $t=-2.937$, $p=0.011$). ÇÇTÖ fiziksel istismar alt boyutu incelendiğinde halen evli olanlar (7.87 ± 4.34) ve olmayanlar (6.88 ± 3.66) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0.044$). Halen evli olanların ortalaması daha yüksektir. SDBÇE duygusal başa çıkma alt boyutu incelendiğinde halen evli olanlar (25.14 ± 5.60) ve olmayanlar (23.67 ± 5.10) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0.011$). Halen evli olanların ortalaması daha yüksektir. YİŞTÖ-GG kontrol alt boyutu incelendiğinde halen evli olanlar (13.38 ± 4.38) ve olmayanlar (12.64 ± 3.93) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0.012$). Halen evli olanların ortalaması daha yüksektir. YİŞTÖ istismar alt boyutu incelendiğinde halen evli olanlar (11.35 ± 3.35) ve olmayanlar (10.59 ± 3.05) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0.008$). Halen evli olanların ortalaması daha yüksektir. ÇÇTÖ fiziksel ihmal alt boyutu incelendiğinde halen evli olanlar (12.10 ± 3.93) ve olmayanlar (10.86 ± 3.26) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0.008$). Halen evli olanların ortalaması daha yüksektir.

Çocuk sahibi olan ve olmayan katılımcılar YİŞTÖ, ÇÇTÖ, SDBÇE ölçek toplam puanları ve alt boyutlarına göre incelendiğinde YİŞTÖ'nün şiddet ve istismar alt boyutları, ÇÇTÖ fiziksel istismar ve fiziksel ihmal alt boyutları ile SDBÇE duygusal başa çıkma alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklar saptanmıştır (sırasıyla; $t=-1.572$, $p=0.007$; $t=-4.011$, $p=0.002$; $t=-5.018$, $p<0.001$; $t=-4.891$, $p<0.001$; $t=-3.696$, $p=0.004$). ÇÇTÖ fiziksel istismar alt boyutu incelendiğinde çocuk sahibi olanlar (7.10 ± 3.73) ve olmayanlar (6.00 ± 3.22) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0.008$). Çocuk

sahibi olanların ortalaması daha yüksektir. ÇÇTÖ fiziksel ihmal alt boyutu incelendiğinde çocuk sahibi olanlar (13.20 ± 5.34) ve olmayanlar (11.42 ± 5.09) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p < 0.001$). Çocuk sahibi olanların ortalaması daha yüksektir. YİŞTÖ-GG şiddet alt boyutu incelendiğinde çocuk sahibi olanlar (3.51 ± 1.24) ile olmayanlar (3.24 ± 1.23) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p = 0.047$). Çocuk sahibi olanların ortalaması daha yüksektir. YİŞTÖ-GG istismar alt boyutu incelendiğinde çocuk sahibi olanlar (11.43 ± 3.49) ile olmayanlar (10.34 ± 3.09) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p = 0.006$). Çocuk sahibi olanların ortalaması daha yüksektir. SDBÇE duygusal alt boyutu incelendiğinde çocuk sahibi olanlar (25.14 ± 5.65) ile olmayanlar (23.46 ± 6.02) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p = 0.004$). Çocuk sahibi olanların ortalaması daha yüksektir.

YİŞTÖ, ÇÇTÖ, SDBÇE ölçek toplam puanları ve alt boyutlarına göre katılımcıların ebeveynlerin halen evli olması ve evli olmaması durumuna göre incelendiğinde ÇÇTÖ'nün cinsel istismar ve fiziksel istismar alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklar saptanmıştır (sırasıyla $t = 0.838$, $p = 0.031$; $t = 1.801$, $p = 0.037$). ÇÇTÖ cinsel istismar alt boyutu incelendiğinde ebeveynleri halen evli olanlar (7.09 ± 3.84) ile olmayanlar (8.58 ± 3.92) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p = 0.031$). Ebeveynleri halen evli olmayanların ortalaması daha yüksektir. ÇÇTÖ fiziksel ihmal alt boyutu incelendiğinde ebeveynleri halen evli olanlar (11.33 ± 5.16) ve olmayanlar (13.11 ± 5.38) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p = 0.004$). Ebeveynleri halen evli olmayanların ortalaması daha yüksektir.

4.6 DEĞİŞKENLER ARASINDAKİ İLİŞKİLER (KORELASYON ANALİZİ)

Araştırmada kullanılan ölçek puanlarına ek olarak örneklemin yaşı, eğitim süresi, gelir düzeyi, şu anki ilişki süresi, en uzun ilişki süresi, en kısa ilişki süresi, romantik ilişki sayısı, ilk ilişki yaşı ve çocuk sayısı değerlerinin birbirleri ile olan

ilişkisi Pearson korelasyon analizi uygulanarak ele alınmış ve sonuçlar Tablo 4.7'de sunulmuştur.

Yaş ile ÇÇTÖ ($r=0.179$, $p<0.001$), ÇÇTÖ alt boyutlarından fiziksel istismar ($r=0.163$, $p=0.003$), fiziksel ihmal ($r=0.122$, $p=0.025$), duygusal ihmal ($r=0.157$, $p=0.004$) ve aşırı koruma ($r=0.174$, $p=0.001$) arasında pozitif yönde, zayıf düzeyde; SDBÇE boyutlarından kaçınmacı başa çıkma ($r=-0.125$, $p=0.022$) arasında negatif yönde, zayıf düzeyde ve anlamlı bir ilişki vardır.

Eğitim süresi ile YİŞTÖ ($r=-0.243$, $p<0.001$), alt boyutlarından şiddet ($r=-0.143$, $p=0.008$), kontrol ($r=-0.273$, $p<0.001$) ve istismar ($r=-0.108$, $p=0.046$) arasında negatif yönde, zayıf düzeyde; ÇÇTÖ ($r=-0.228$, $p<0.001$), alt boyutlardan duygusal istismar ($r=-0.157$, $p=0.004$), fiziksel istismar ($r=-0.266$, $p<0.001$), fiziksel ihmal ($r=-0.268$, $p<0.001$), duygusal ihmal ($r=-0.176$, $p<0.001$) ve aşırı koruma ($r=-0.131$, $p=0.016$) arasında negatif yönde, zayıf düzeyde; SDBÇE boyutlarından kaçınmacı başa çıkma ($r=0.107$, $p=0.049$) arasında ise pozitif yönde, zayıf düzeyde ve anlamlı bir ilişki vardır.

Aylık gelir ile ÇÇTÖ, YİŞTÖ ve SDBÇE arasında anlamlı bir korelasyon saptanmamıştır ($p>0.05$).

İlişki süresi ile ÇÇTÖ ($r=0.209$, $p=0.001$), alt boyutlardan duygusal istismar ($r=0.140$, $p=0.028$), fiziksel istismar ($r=0.180$, $p=0.005$), duygusal ihmal ($r=0.168$, $p=0.009$) ve aşırı koruma ($r=0.242$, $p=0.001$) arasında pozitif yönde, zayıf düzeyde; SDBÇE boyutlarından kaçınmacı başa çıkma ($r=-0.162$, $p=0.011$) arasında ise negatif yönde, zayıf düzeyde ve anlamlı bir ilişki vardır. YİŞTÖ ile anlamlı bir korelasyon görülmemektedir ($p>0.05$).

En uzun ilişki süresi ile ÇÇTÖ ($r=0.181$, $p=0.01$), alt boyutlardan fiziksel istismar ($r=0.144$, $p=0.009$), fiziksel ihmal ($r=0.133$, $p=0.013$), duygusal ihmal ($r=0.169$, $p=0.002$) ve aşırı koruma ($r=0.190$, $p=0.001$) arasında pozitif yönde, zayıf düzeyde; SDBÇE boyutlarından duygusal başa çıkma ($r=0.117$, $p=0.035$) arasında pozitif yönde, zayıf düzeyde kaçınmacı başa çıkma ($r=-0.136$, $p=0.014$) arasında ise negatif yönde, zayıf düzeyde ve anlamlı bir ilişki vardır.

En kısa ilişki süresi ile ÇÇTÖ ($r=0.232$, $p=0.001$), alt boyutlardan duygusal istismar ($r=0.182$, $p=0.002$), fiziksel istismar ($r=0.246$, $p=0.001$),

fiziksel ihmal ($r=0.201$, $p=0.001$), duygusal ihmal ($r=0.177$, $p=0.002$) ve aşırı koruma ($r=0.209$, $p=0.001$) arasında pozitif yönde, zayıf düzeyde ve anlamlı bir ilişki vardır.

İlk ilişki yaşı ile ÇÇTÖ ($r=-0.127$, $p=0.022$), alt boyutlardan duygusal istismar ($r=0.125$, $p=0.024$) arasında ise negatif yönde, zayıf düzeyde ve anlamlı bir ilişki vardır. YİŞTÖ ve SDBÇE ile anlamlı bir korelasyon görülmemektedir ($p>0.05$).

İlişki sayısı ile YİŞTÖ ($r=-0.112$, $p=0.047$), alt boyutlarından kontrol ($r=-0.168$, $p=0.003$) arasında negatif yönde, zayıf düzeyde ve anlamlı bir korelasyon vardır.

Çocuk sayısı ile YİŞTÖ ($r=0.271$, $p<0.001$), alt boyutlarından kontrol ($r=0.270$, $p<0.001$) ve istismar ($r=0.195$, $p<0.001$) arasında pozitif yönde, zayıf düzeyde; ÇÇTÖ ($r=0.237$, $p<0.001$), alt boyutlarından duygusal istismar ($r=0.133$, $p=0.015$), fiziksel istismar ($r=0.203$, $p<0.001$), fiziksel ihmal ($r=0.217$, $p<0.001$), duygusal ihmal ($r=0.232$, $p<0.001$) ve aşırı koruma ($r=0.183$, $p<0.001$) arasında pozitif yönde, zayıf düzeyde; SDBÇE alt boyutlarından duygusal ($r=0.162$, $p=0.003$) arasında pozitif yönde, kaçınmacı başa çıkma ($r=-0.160$, $p=0.003$) arasında negatif yönde, zayıf düzeyde ve anlamlı bir korelasyon vardır.

ÇÇTÖ toplam puanı ile YİŞTÖ toplam puanı arasında pozitif yönlü istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=0.227$, $p<0.001$). ÇÇTÖ toplam puanı ile SDBÇE toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir ($r=0.017$, $p=0.759$, $p>0.05$). Bununla birlikte YİŞTÖ ile SDBÇE alt boyutlarından çözüme dönük ($r=-0.149$, $p<0.001$) arasında negatif yönde ve duygusal başa çıkma ($r=0.224$, $p<0.001$) arasında pozitif yönde, zayıf düzeyde ve anlamlı korelasyon vardır. Bu bulgulardan yola çıkarak çocukluk çağı travma düzeyi arttıkça bireyin partner şiddetine yönelik olumlu tutumunun da arttığından söz edilebilmektedir. ÇÇTÖ ile SDBÇE alt boyutlarından çözüme dönük ($r=-0.198$, $p<0.001$), kaçınmacı ($r=-0.168$, $p=0.002$) arasında negatif yönde ve duygusal başa çıkma ($r=0.320$, $p<0.001$)

arasında pozitif yönde, zayıf düzeyde ve anlamlı bir korelasyon vardır (Tablo 4.8).

Tablo 4.7 Sosyodemografik Özellikler ile Ölçek Puanları Arasındaki Korelasyon Analizi

	Yaş	Eğitim Süresi	Aylık Gelir	Şu Anki İlişki Süresi	En Uzun İlişki Süresi	En Kısa İlişki Süresi	İlk İlişki Yaşı	İlişki Sayısı	Çocuk Sayısı
YİŞTÖ Toplam Puan	-0.002	-0.243**	-0,028	0.066	0.041	0.008	-0.106	-0.112*	0.271**
YİŞTÖ-GG-Şiddet	0.066	-0.143**	0,103	0.007	0.001	0.057	0.011	0.028	0.055
YİŞTÖ-GG-Kontrol	-0.076	-0.273**	-0,086	0.014	-0.004	0.018	-0.108	-0.168**	0.270**
YİŞTÖ-GG-İstismar	0.054	-0.108*	0,001	0.091	0.071	-0.020	-0.093	-0.049	0.195**
ÇÇTÖ Toplam Puan	0.179**	-0.228**	-0,020	0.209**	0.181**	0.232**	-0.127*	-0.010	0.237**
ÇÇTÖ-Cinsel İstismar	0.100	-0.041	0,082	0.065	0.069	0.031	-0.105	0.083	0.102
ÇÇTÖ-Duygusal İstismar	0.078	-0.157**	-0,093	0.140*	0.098	0.182**	-0.125*	0.045	0.133*
ÇÇTÖ-Fiziksel İstismar	0.163**	-0.266**	-0,077	0.180**	0.144**	0.246**	-0.079	-0.008	0.203**
ÇÇTÖ-Fiziksel İhmal	0.122*	-0.268**	-0,011	0.100	0.133*	0.201**	-0.056	-0.042	0.217**
ÇÇTÖ-Duygusal İhmal	0.157**	-0.176**	-0,054	0.168**	0.169**	0.177**	-0.101	-0.004	0.232**
ÇÇTÖ-Aşırı KK	0.174**	-0.131*	0,046	0.242**	0.190**	0.209**	-0.073	-0.100	0.183**
SDBÇE Toplam Puan	-0.012	0.058	-0,033	-0.058	-0.016	-0.014	0.058	0.026	-0.035
SDBÇE Çözümüne Dönük BÇ	0.048	0.041	0,032	-0.003	-0.030	0.059	0.026	0.023	-0.098
SDBÇE Duygusal BÇ	0.052	-0.041	-0,024	0.050	0.117*	-0.015	-0.026	-0.012	0.162**
SDBÇE Kaçınmacı BÇ	-0.125*	0.107*	-0,055	-0.162*	-0.136*	-0.059	0.104	0.037	-0.160**

ÇÇTÖ: Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği; YİŞTÖ-GG: Yakın İlişkilerde Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği; SDBÇE: Stresli Durumlarla Başa Çıkma Envanteri, Pearson korelasyon testi, *p<0.05,

**p<0.01: istatistiksel olarak anlamlı

Tablo 4.8 Ölçek Puanları Arasındaki Korelasyon Analizi

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
YİŞTÖ-GG Toplam Puan ¹	--														
YİŞTÖ-GG-Şiddet ²	0.455**	--													
YİŞTÖ-GG-Kontrol ³	0.790**	0.225**	--												
YİŞTÖ-GG-İstismar ⁴	0.788**	0.213**	0.309**	--											
ÇÇTÖ Toplam Puan ⁵	0.227**	0.159**	0.092	0.253**	--										
ÇÇTÖ-Cinsel İst. ⁶	0.088	0.060	0.039	0.104	0.562**	--									
ÇÇTÖ-Duyusal İst. ⁷	0.188**	0.119*	0.054	0.232**	0.864**	0.278**	--								
ÇÇTÖ-Fiziksel İst. ⁸	0.172**	0.172**	0.080	0.162**	0.715**	0.328**	0.597**	--							
ÇÇTÖ-Fiziksel İhm. ⁹	0.255**	0.163**	0.097	0.288**	0.691**	0.286**	0.580**	0.455**	--						
ÇÇTÖ-Duygu. İhm. ¹⁰	0.186**	0.134*	0.069	0.212**	0.847**	0.347**	0.746**	0.438**	0.593**	--					
ÇÇTÖ-Aşırı KK ¹¹	0.142**	0.065	0.075	0.158**	0.745**	0.279**	0.610**	0.416**	0.327**	0.581**	--				
SDBÇE Toplam Puan ¹²	0.067	-0.026	0.041	0.089	0.017	-0.015	0.044	0.039	0.019	-0.071	0.075	--			
SDBÇE Çözüme Dönük BÇ ¹³	-0.149**	-0.005	-0.066	-0.186**	-0.198**	-0.065	-0.217**	-0.039	-0.119*	-0.255**	-0.154**	0.459**	--		
SDBÇE Duyusal BÇ ¹⁴	0.224**	0.005	0.135*	0.250**	0.320**	0.094	0.349**	0.175**	0.206**	0.262**	0.324**	0.477**	-0.338**	--	
SDBÇE Kaçınmacı BÇ ¹⁵	-0.017	-0.044	-0.031	0.025	-0.168**	-0.076	-0.139*	-0.105	-0.102	-0.194**	-0.116*	0.685**	0.251**	-0.074	--

ÇÇTÖ: Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği; YİŞTÖ-GG: Yakın İlişkilerde Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği; SDBÇE: Stresli Durumlarla Başa Çıkma Envanteri; Pearson korelasyon testi.
*p<0.05, **p<0.01: istatistiksel olarak anlamlı

4.7 DEĞİŞKENLER ARASINDAKİ YORDAYICI ETKİLER (REGRESYON ANALİZİ)

Tablo 4.9 Yakın İlişkilerde Şiddete Yönelik Tutum İçin Hiyerarşik Regresyon Analizi

	$F_{değişim}$	sd	t	β	Sh	R^2
Adım 1:						
Kontrol Değişkenleri						
Eğitim Süresi	21.045***	1.336	-4.587***	-0.243	0.087	0.059
Çocuk Durumu	9.823**	1.335	3.134**	0.172	0.790	0.086
Adım 2: Çocukluk Çağı						
Travma						
Çocukluk Çağı Travma	7.177**	1.334	2.679**	0.147	0.018	0.105
Adım 3:						
Stresli Durumlarla Başa						
Çıkma Envanteri						
Çözümüne Dönük BÇ	3.997*	1.333	-1.999*	-0.105	0.073	0.116
Duygusal BÇ	6.265*	1.332	2.503*	0.143	0.062	0.132

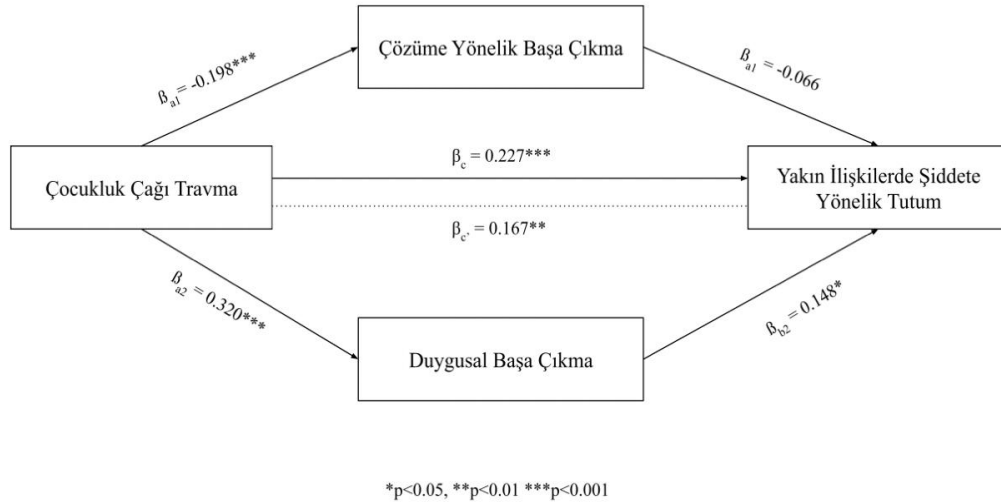
sd: Serbestlik derecesi, * $p \leq 0.05$, ** $p \leq 0.01$, *** $p < 0.001$: istatistiksel olarak anlamlı

Hiyerarşik regresyonda anlamlı farklılık görülen sosyo-demografik özellikler modele dahil edilmiştir. Anlamlı farklılık ya da anlamlı korelasyon olmayan değişkenler regresyon modeline dahil edilemeyeceği için eklenmemiştir. Tabloda görüldüğü üzere analize eklenen demografik özelliklerden eğitim süresi ($\beta = -0.243$, $Sh = 0.087$, $t_{(336)} = -4.587$, $p < 0.01$) ve çocuk durumu ($\beta = 0.172$, $t_{(738)} = 3.134$, $p < 0.01$); çocukluk çağı travma ($\beta = 0.147$, $Sh = 0.018$, $t_{(334)} = 2.679$, $p < 0.01$) anlamlı olarak yakın ilişkilerde şiddete yönelik tutumu yordamaktadır. Kontrol değişkenlerinden eğitim süresi ($F_{değişim(1,336)} = 21.045$, $p < 0.001$) %5.9 ve çocuk durumu ($F_{değişim(1,335)} = 9.823$, $p < 0.01$) %2.7 olmak üzere demografik özellikler toplam varyansı %8.6 oranında

açıklamaktadır. Daha sonra çocukluk çağı travma ($F_{\text{değişim}}(1,334) = 7.177, p < 0.01$) %1.9 ve toplam varyansı %10.5 oranında; çözüme dönük başa çıkma ($F_{\text{değişim}}(1,333) = 3.997, p < 0.01$) %1.1 ve duygusal başa çıkma ($F_{\text{değişim}}(1,332) = 6.265, p < 0.01$) ise %1.6 olmak üzere toplam varyansı %13.2 oranında açıklamaktadır.

Bu sonuçlara göre, demografik özelliklerin kontrol edilmesinden sonra, çocuğu olan kişilerin olmayanlara göre 0.172 kat daha fazla YİŞTÖ düzeyine sahip, eğitim süresi arttıkça YİŞTÖ düzeyinin azaldığı, çocukluk çağı travma düzeyi arttıkça YİŞTÖ'nün artacağı; çözüme dönük başa çıkma arttıkça YİŞTÖ azalmakta ve duygusal başa çıkma arttıkça YİŞTÖ'nün de artacağı görülmektedir (Tablo 4.9).

4.8 ARACI DEĞİŞKEN ANALİZLERİ

Şekil 4.1 Aracılık Analizi Modeli

Aracı değişken için bağımlı bağımsız arasında, bağımsız aracı arasında ve bağımlı aracı değişken arasında anlamlı korelasyon olmalıdır. Bu kriterleri sağlayan değişkenler aracı değişken modeline dahil edilmiştir. PROCESS ile yapılan analiz sırasında kaçınmacı değişkeninin olmamasının nedeni aracı değişken analizi kriterlerine uymadığı içindir. Yetişkin ilişkilerde şiddete yönelik tutum ile kaçınmacı başa çıkma ($r = -0.017, p = 0.760$) arasında anlamlı

korelasyon saptanmadığı için modele dahil edilmemiştir. Çocukluk çağı travmanın yetişkin ilişkilerde şiddete yönelik tutum üzerindeki toplam etkisi anlamlıdır ($\beta_c = 0.074$ ($\beta_{\text{standardize}} = 0.227$), SH= 0.017, $t= 4.275$, $p<0.001$, CI [0.40,-0.11]). Çocukluk çağı travmanın, stresle başa çıkma durumlarından çözüme yönelik başa çıkma ($\beta_{a1} = -0.046$ ($\beta_{\text{standardize}} = -0.198$), SH= 0.012, $t= -3.698$, $p<0.001$, CI [-0.07, -0.02) ve duygusal başa çıkma ($\beta_{a2} = 0.096$ ($\beta_{\text{standardize}} = 0.320$), SH= 0.016, $t= 6.192$, $p<0.001$, CI [0.07, 0.13]) üzerinde anlamlı etkisi görülmektedir ve duygusal başa çıkmanın ($\beta_{b2} = 0.160$ ($\beta_{\text{standardize}} = 0.148$), SH= 0.063, $t= 2.556$, $p<0.05$, CI [0.04, 0.28]) yetişkin ilişkilerde şiddete yönelik tutum üzerindeki doğrudan etkisi anlamlıdır. Bununla birlikte çözüme yönelik başa çıkmanın yetişkin ilişkilerde şiddete yönelik tutum üzerindeki doğrudan etkisi anlamlı değildir. Çocukluk çağı travma ile aracı değişkenler olan çözüme yönelik ve duygusal başa çıkma değişkenleri denkleme eş zamanlı olarak alındığında çocukluk çağı travması ile yetişkin ilişkilerde şiddete yönelik tutum arasındaki doğrudan ilişki anlamlılık düzeyini kaybetmemiştir ancak etki düzeyi azalmıştır ($\beta_{c'} = 0.054$ ($\beta_{\text{standardize}} = 0.167$), SH = 0.018, $t= 2.995$, $p<0.01$, CI [0.02, 0.09]). Çözüme yönelik başa çıkma aracılık etkisi göstermezken ve duygusal başa çıkma, çocukluk çağı travma ile travma sonrası büyüme arasındaki ilişkide kısmi aracı rolü olduğu görülmektedir. Buna göre tüm modelin anlamlı olduğu ($F_{(3,334)} = 9.789$, $p<.001$, $R^2 = 0.08$) ve toplam varyansın %8'inin açıklandığı görülmektedir.

BÖLÜM 5

5. TARTIŞMA

Araştırmamızda, kadınlarda çocukluk çağı travma düzeyleri ile partner şiddetine yönelik tutumları arasındaki ilişki incelenmiş ve bu ilişkide başa çıkma stillerinin aracı rolü araştırılmıştır. Buna ek olarak farklı sosyodemografik özelliklerdeki katılımcılar, araştırmamızın ana değişkenleri olan çocukluk çağı travma düzeyleri, partner şiddetine yönelik tutumları ve başa çıkma stilleri bakımından da karşılaştırılmıştır. Örneklemimiz olan 338 erişkin kadın katılımcının verileri online anket iletilimi ile toplanmıştır. Katılımcıların çoğu evli (%51.8), çocuk sahibi (%50), lisans ve üzeri eğitim düzeyinde (%82) ve metropol/büyükşehir/şehirden yaşayan (%94.4), yüksek gelir grubunda (%50.2) bireylerden oluşmaktadır.

5.1 ANA DEĞİŞKENLER ARASINDAKİ İLİŞKİLERE VE YORDAYICI ETKİLERE İLİŞKİN DEĞERLENDİRME

Araştırmamızın sonuçlarına göre çocukluk çağı travma düzeyi ile partner şiddetine yönelik tutum arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Erişkin kadın katılımcıların çocukluk çağı travma düzeyleri yükseldikçe daha çok partner şiddetine yönelik pozitif tutum sergiledikleri görülmüştür. Bunun yanı sıra çocukluk çağı travma türlerinden duygusal istismar, fiziksel istismar, fiziksel ihmal, duygusal ihmal ve aşırı koruma kontrol alt boyutları ile partner şiddetine yönelik olumlu tutum arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler saptanmıştır. Buna karşın, çocukluk çağı travmasının bir alt boyutu olan cinsel istismar ile partner şiddetine yönelik olumlu tutum arasında ise anlamlı bir ilişki gözlenmemiştir.

Literatürdeki güncel araştırmalar incelendiğinde, çocukluk çağı travma düzeyindeki artışın partner şiddetine yönelik olumlu tutumun artışı ile ilişkili

olduğunu gösteren çalışmalar bulunmaktadır. Örneğin, Lee ve Song (2020), genç yetişkinler üzerinde yaptıkları çalışmada çocukluk çağı travmatik deneyimlerinin partner şiddetine yönelik tutumlarını güçlü bir şekilde yordadığını gözlemlemişlerdir. Aynı araştırma, özellikle duygusal ve fiziksel istismarın, bireylerin partner şiddetine yönelik olumlu tutumunu artırabileceğini vurgulamaktadır. Benzer şekilde, Martinez ve arkadaşları (2021), farklı demografik gruplar arasında yaptıkları çalışmada, çocukluk çağı travmalarının şiddeti normalleştirme ve içselleştirilmiş cinsiyet rollerini güçlendirme eğiliminde olduğunu belirtmişlerdir. Ek olarak, Anderson ve Dworkin (2022), çocukluk çağında travma deneyimleyen bireylerin yetişkinlikteki ilişkilerinde partner şiddetine daha fazla tolerans gösterebildiklerini ortaya koymuşlardır. Aynı araştırma, bu ilişkinin toplumsal cinsiyet rolleri ve bireyin travma sonrası başa çıkma mekanizmaları gibi faktörlerden etkilendiğini göstermektedir. Smith ve arkadaşları (2023) tarafından yapılan bir çalışma ise çocukluk çağı travmalarının bireyin duygusal düzenleme kapasitesini zayıflatabileceğini, bunun da şiddeti kabul etme veya şiddete tolerans gösterme gibi tutumları artırabileceğini ifade etmektedir. Bu bulgular, çocukluk çağı travmasının uzun vadeli etkilerinin sadece psikolojik sağlıkla sınırlı olmadığını, aynı zamanda bireyin sosyal ve romantik ilişkilerdeki tutumlarını da şekillendirebildiğini göstermektedir. Literatürdeki bu kanıtlar, araştırmamızın sonuçlarını destekler niteliktedir.

Cinsel istismar ile partner şiddetine yönelik olumlu tutum arasında anlamlı bir ilişki gözlenmemesinin ise birkaç nedeni olabileceği düşünülmüştür. Öncelikle travmanın anlamlandırılması ve bireyin bu travmatik yaşantıyı nasıl değerlendirdiği, travmanın etkileri üzerinde iz bırakabilmektedir. Araştırmalar, cinsel istismarın genellikle daha yüksek düzeyde utanç, suçluluk ve gizlenme eğilimiyle ilişkilendirildiğini göstermektedir (Fergusson ve ark., 2013). Bu faktörler, bireyin bu deneyimini partner şiddetine yönelik tutumlarına yansıtma yerine daha içe dönük ve bireysel düzeyde işleyebilmesine neden olabilir. Ayrıca cinsel istismar, toplumlarda en fazla damgalanan travma türlerinden biri olduğu için de hem ölçülmesi hem de katılımcı tarafından ifade edilmesi daha zorlayıcı

olabileceği düşünölmüştür. (Smith ve ark., 2019; Trickett ve ark., 2011). Özellikle geleneksel veya ataerkil toplumlarda cinsel istismarın daha fazla tabulaştırılması, bu durumun etkilerini ölçme veya değerlendirme süreçlerini zorlaştırabilmektedir (Collin-Vézina ve ark., 2013). Cinsel istismara uğramış bireylerde bastırma, disosiyasyon ve inkârın da devreye girebileceği ve böylece yetişkinlikteki dışavurumlarını, örneğin partner şiddetine yönelik tutumlarını maskeleyebilir. Araştırmalar, cinsel travmaların bireylerin travmatik deneyimlerini hatırlamalarını veya paylaşmalarını daha zor hale getirdiğini ve bu durumun araştırmalarda yansıtılan sonuçları sınırladığını göstermektedir (van der Kolk, 2014; Cloitre ve ark., 2019). Tüm bu değerlendirmelere ek olarak, bu bulgumuzun bir açıklaması da örneklem özelliklerimizde aranabilir. Örnekleminiz görece yüksek eğitim niteliklerine sahip, şehirde yaşayan ve sosyoekonomik olarak da gelişmiş bireylerin çoğunlukta olduğu bir grup olduğu için çocuklukta cinsel travmaların saptanmasının çok beklenmediği bir gruptur.

Araştırmamızda çocukluk çağı travmatik yaşantıları ile SDBÇE alt boyutlarından çözüme dönük başa çıkma arasında negatif, duygusal başa çıkma ile ise pozitif yönde bir ilişki tespit edilmiştir. Bu durum, çocukluk çağı travmalarının bireylerin problem çözme becerilerini olumsuz etkilerken, duygusal tepkilere daha fazla yönelmelerine neden olduğunu düşündürmektedir. Literatürde bu bulgular büyük oranda desteklenmektedir. Çocukluk çağı travmalarının, bireylerin yetişkinlikte stresle başa çıkma mekanizmalarını ve ilişki dinamiklerini olumsuz yönde etkileyebileceği sıkça belirtilmiştir. Özellikle, problem odaklı başa çıkma stratejilerinin travmaya maruz kalan bireylerde daha az kullanıldığı, duygusal başa çıkma stratejilerinin ise daha fazla tercih edildiği bilinmektedir (Compas ve ark., 2017). Bu eğilim, travmatik deneyimlerin bireylerin sorun çözme kapasitelerini zayıflatması ve duygusal yükleri ile başa çıkmak için daha az etkili yöntemlere yönelmelerine neden olması ile açıklanabilir (Aldao ve ark., 2010).

Çocukluk çağı travmaları ile çözüme dönük başa çıkma arasındaki negatif ilişki, travmatik yaşantıların bireylerin bilişsel problem çözme becerilerini zayıflatmasıyla açıklanabilir. Bu bireyler, sorunlarla yüzleşmek yerine duygusal

başa çıkma mekanizmalarına yönelerek kısa vadeli rahatlama arayabilirler. Ancak bu stratejiler, uzun vadede sorunların kronikleşmesine ve bireyin psikolojik dayanıklılığının azalmasına yol açabilir (Gross ve John, 2003). Çalışmamızda duygusal başa çıkma ile çocukluk çağı travmaları arasındaki pozitif ilişki de bu bağlamda değerlendirilebilir; travmatik deneyimlerin yükünü hafifletmek için bireylerin genellikle kendilerini suçlama veya duygusal tepkilerle başa çıkma yöntemlerine sıkça başvurduğu görülmektedir (Compas ve ark., 2017). Araştırmamızın bulguları arasında yer alan kaçınmacı başa çıkma stratejilerinin çocukluk çağı travmaları ile negatif ilişkisi ise dikkate değerdir. Bu durum, travmatik geçmişe sahip bireylerin bazı durumlarda tamamen kaçınmacı stratejilere yönelmek yerine, olaylara duygusal düzeyde tepkiler vermeyi tercih ettiklerini gösterebilir. Ancak kaçınmacı başa çıkmanın düşük düzeyde gözlenmesi, bireylerin bu stratejiyi etkili bir şekilde kullanmak yerine stresle başa çıkmada daha az kontrollü bir yaklaşım sergilediklerini gösterebilir (Holahan ve ark., 2005). Bu bulgular, çocukluk çağı travmalarının bireylerin psikolojik iyi oluşu ve başa çıkma mekanizmaları üzerindeki yıkıcı etkilerini anlamak açısından önemlidir. Çocukluk çağı travması yaşayan bireylerde, problem çözme becerilerinin geliştirilmesi ve sağlıklı başa çıkma mekanizmalarının kazandırılması, müdahale stratejileri için kritik bir hedef olmalıdır. Özellikle, travma odaklı bilişsel davranışçı terapi yaklaşımlarının bu bireylerde etkili olduğu ve hem partner şiddetine yönelik tutumların değiştirilmesinde hem de stresle başa çıkma becerilerinin güçlendirilmesinde olumlu sonuçlar verdiği bildirilmiştir (Cloitre ve ark., 2012).

5.2 BAŞA ÇIKMA STİLLERİNİN ARACI ROLÜNE İLİŞKİN DEĞERLENDİRME

Araştırmamızın bulguları, çocukluk çağı travmaları ile yetişkin çağda şiddete yönelik tutumlar arasındaki ilişkide başa çıkma stillerinin kısmi aracı rolü bulunduğuna dair kanıtlar ortaya koymaktadır. Literatürde, çocukluk çağı travmalarının bireylerin duygu düzenleme stratejileri ve stresle başa çıkma mekanizmaları üzerinde derin etkileri olduğu vurgulanmaktadır (Felitti ve ark., 1998; Anda ve ark., 2006). Yanı sıra, çocuklukta yaşanan istismar düzeyi ve istismarın ciddiyeti arttıkça, bireyin problem odaklı başa çıkma stilleri yerine kaçınmacı ve bağımlı başa çıkma stillerini tercih etme eğilimlerinin arttığı da sıkça bildirilmiştir (Taft ve ark., 2007; Carlson, 1997). Waldrop ve Resick (2004) de, çocukluk travmalarının yetişkinlikteki başa çıkma stratejileri üzerindeki etkilerini inceleyerek, bu travmaların problem odaklı yaklaşımları azalttığını ortaya koymuştur. Yukarıda da söz edildiği gibi çalışmamızda, duygusal başa çıkmanın, çocukluk çağı travmaları ile şiddete yönelik tutum arasındaki ilişkide kısmi bir aracı rol oynadığı gözlenmiştir. Ancak, çözüme yönelik başa çıkma stratejisinin bu ilişki üzerinde anlamlı bir aracılık etkisi göstermediği belirlenmiştir. Bu sonuçlar, özellikle duygusal başa çıkma stratejilerinin çocukluk çağı travmalarının etkilerini sürdürmede ve şiddete yönelik tutumları şekillendirmede kritik bir role sahip olduğunu desteklemektedir. Gonzalez ve arkadaşları (2021) tarafından yapılan bir çalışmada, çocukluk çağı travmalarına maruz kalan bireylerin duygusal düzenleme stratejilerindeki yetersizliklerin, yetişkinlikte partner şiddetine yönelik daha olumlu tutum geliştirmelerine katkıda bulunduğu bulunmuştur. Aynı çalışma, özellikle duygu düzenleme becerilerinin geliştirilmesinin, partner şiddeti toleransını azaltmada etkili olabileceğini vurgulamaktadır. Benzer şekilde, Herman ve Pynoos (2022), travmatik deneyimlerin etkisini sürdüren en önemli mekanizmalardan birinin yetersiz başa çıkma stratejileri olduğunu belirtmiştir. Bu araştırmaya göre, travma sonrası bireylerde gelişen kaçınmacı veya disosiyatif başa çıkma yöntemleri, şiddete yönelik tutumları dolaylı olarak

etkileyebilmektedir. Duarte ve arkadaşları (2023) tarafından yapılan bir meta-analiz ise çocukluk çağı travmalarının etkilerinin, sağlıklı başa çıkma stratejilerinin eksikliği nedeniyle yetişkinlikte daha belirgin hale geldiğini ve bu durumun şiddeti kabul etme veya hoş görme eğilimlerini artırdığını ortaya koymuştur. Literatürde farklı araştırmaların iletmiş olduğu bu bulgular, çocukluk çağı travmalarının etkilerinin sadece bireyin psikolojik sağlığı üzerinde değil, aynı zamanda ilişkisel ve sosyal tutumlar üzerinde de derin bir etkisi olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda, duygusal başa çıkma stratejilerinin geliştirilmesi, şiddete yönelik tutumların değiştirilmesinde önemli bir müdahale hedefi olabilir.

Erken dönem travmatik deneyimler, bireylerde daha fazla duygusal başa çıkma stratejileri kullanımıyla ilişkili bulunmuş ve bu stratejilerin şiddete yönelik tutumları artırabileceği önerilmiştir (Shonkoff ve ark., 2012). Öte yandan, çözüme yönelik başa çıkma stratejisinin aracılık etkisinin bulunmaması, bu stratejinin daha bilişsel ve problem çözmeye yönelik doğasıyla ilişkili olabilir. Literatürde, travma mağdurlarının çoğu zaman duygusal düzenleme zorlukları yaşadığı ve bu nedenle daha duygusal tepkiler geliştirdiği belirtilmektedir (Gross, 2015). Bu durum, özellikle çocukluk çağı travmalarının etkilerinin daha yoğun olduğu durumlarda çözüme yönelik başa çıkma stratejilerinin etkisiz kalabileceğini göstermektedir (Folkman ve Moskowitz, 2004).

Bu bulgular ışığında literatürün erken çocukluk dönemi olumsuz yaşantılarının, problem odaklı başa çıkma stratejilerinin kullanılmasını azalttığı ve bunun yerine duygu odaklı veya kaçınmacı stratejilerin tercih edildiği yönündeki bulgularıyla benzerdir (Gipple ve ark., 2006; Shapiro ve Levendosky 1999). Bu durum, bireylerin çevrelerini tehdit edici ve kontrol edilemez olarak algılama eğilimiyle ilişkilendirilmiştir (Sheffler ve ark., 2019). Waldrop ve Resick'in (2004) çalışmasında da çocuklukta travmaya maruz kalmış bireylerin yetişkinlikte karşılaştıkları stres verici durumlarla başa çıkma stratejilerinde problem odaklı yaklaşımları daha az kullandıkları, bunun yerine kaçınma veya duygu odaklı başa çıkma yöntemlerine yöneldikleri ileri sürülmektedir. Çalışmamızda, çocukluk çağı travma düzeyi arttıkça kaçınmacı başa çıkma

stratejileri ile negatif bir ilişki bulunmuş olsa da duygusal başa çıkma stratejilerindeki artış ve çözüme dönük başa çıkma eğilimindeki azalma, bu bulgularla genel olarak örtüşmektedir.

Araştırmamızda partner şiddeti gibi kontrolü zor bir durumda duygu odaklı veya kaçınmacı stratejilerin daha sık kullanıldığı görülmüştür. Başa çıkma stratejilerinin seçiminde, stres yaratan olayın kontrol edilebilirliğinin önemli bir faktör olduğu literatürde sıkça vurgulanmaktadır (Terry, 1994; Carlson, 1997; Clements ve ark., 2004). Bu bağlamda, örneklemimizde de yer alan bu bulgu, erken dönemde öğrenilmiş çaresizlikle ilişkilendirilebilir.

5.3 ANA DEĞİŞKENLERİN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER IŞIĞINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

Araştırmamızın bulguları, demografik değişkenlerin bireylerin çocukluk çağı travmatik deneyimleri, başa çıkma mekanizmaları ve romantik ilişkilerdeki şiddete yönelik tutumları üzerindeki etkilerini anlamada kritik bir rol oynadığını göstermektedir. Bulgularımız, özellikle eğitim düzeyi, ilişki durumu ve ebeveynlik gibi değişkenlerin, bireylerin partner şiddetine yönelik tutumlarında belirleyici olduğunu ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, demografik değişkenlerin her biri detaylı olarak değerlendirilmiştir.

Çalışmamızda yaşın artmasıyla birlikte çocukluk çağı travmalarının toplam puanları ve fiziksel istismar, fiziksel ihmal, duygusal ihmal ve aşırı koruma alt boyutlarında pozitif yönde, zayıf düzeyde anlamlı ilişkiler saptanmıştır. Bu durum, yaşça daha büyük bireylerin çocukluk dönemlerinde daha fazla travmatik deneyim yaşamış olabileceğini düşündürmektedir. Helvacı Çelik ve Hocoğlu (2018) tarafından da bahsedildiği üzere çocukluk çağı travmalarının bireylerin ilerleyen yaşlarında bile uzun süreli etkiler oluşturabilmektedir. Başa çıkma stilleri açısından, yaşın artmasıyla kaçınmacı başa çıkma stili arasında negatif yönde, zayıf düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu bulgu, yaş ilerledikçe bireylerin kaçınmacı başa çıkma yöntemlerini daha az kullandığını veya bu stratejilere daha az başvurduğunu

göstermektedir. Çocukluk çağı travmalarının yetişkinlik dönemindeki etkileri literatürde geniş bir şekilde ele alınmıştır. Dereboy ve arkadaşları (2018), çocukluk çağı travmalarının bireylerin bilişsel, zihinsel, duygusal ve fiziksel gelişimlerini olumsuz etkilediğini ve bu etkilerin yetişkinlik döneminde de devam edebileceğini belirtmektedir. Sonuç olarak, elde edilen bulgular, yaşın artmasıyla birlikte çocukluk çağı travma deneyimlerinin ve başa çıkma stillerinin değişiklik gösterdiğini, bu değişimlerin literatürdeki çalışmalarla uyumlu olduğunu göstermektedir.

Çalışmamızda eğitim düzeyi düşük bireylerde şiddete yönelik tutum ve travmatik deneyimlerin daha belirgin olduğu görülmüştür. Literatürde, partner şiddetine yönelik kabullenici tutum ile daha yüksek yaşta olma (Tran ve ark., 2016; Khawaja ve ark., 2008; Sayem ve ark., 2012; Hindin, 2002; Copp ve ark., 2019) negatif ilişkide çıkmıştır ve eğitim düzeyinin bireylerin problem çözme ve stresle başa çıkma becerileri üzerinde olumlu etkiler yarattığı, bu durumun şiddet eğilimlerini azalttığı ifade edilmektedir (Felitti ve ark., 1998; Straus ve ark., 1996). Buna ek olarak, eğitim düzeyi arttıkça bireylerin empati kurma becerilerinin geliştiği ve şiddet eğilimlerinin azaldığına dair bulgular da mevcuttur (Banyard ve ark., 2001). Eğitim düzeyi düşük bireylerde daha yüksek fiziksel istismar ve ihmal puanlarının bulunması, bu bireylerin şiddeti bir çözüm aracı olarak daha sık kullanma eğiliminde olduklarını düşündürmektedir (Evans ve ark., 2013).

Çalışmamızda gelir düzeyi ve yaşanılan yer değişkenlerinin, bireylerin çocukluk çağı travmalarına maruziyetleri, stresle başa çıkma stilleri veya partner şiddetine yönelik tutumları üzerinde belirgin bir etkisi olmadığını göstermektedir. Şehir dışındaki bir yerleşim alanında yaşayan bireylerin fiziksel ihmal gibi bazı alt boyutlarda daha yüksek puanlara sahip olmaları, bu grupta ekonomik zorluklar, eğitim düzeyinin düşük olması ve sosyal destek mekanizmalarının sınırlılığı gibi faktörlerin etkili olabileceğini düşündürmektedir (Font ve Maguire-Jack, 2016). Literatür, düşük sosyoekonomik düzeyin, bireylerin hem çocukluk çağı travmalarıyla başa çıkma yöntemlerini hem de partner şiddetine yönelik tutumlarını önemli ölçüde

etkileyebileceğini göstermektedir (Felitti ve ark., 1998; Anda ve ark., 2006). Ancak bu çalışmada, gelir düzeyine göre gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunamaması, örneklem büyüklüğü ve genellenebilirlik açısından önemli sınırlılıkları işaret etmektedir. Örneklemin homojen ve sınırlı sayısının yanı sıra incelemede alt gruplar oluşturularak analiz yürütülmesi ile örneklemin daha da daralması nedeniyle istatistiksel anlamlılık göstermediği düşünülebilir.

Araştırmamızda evli bireylerin partner şiddetine yönelik kabullenici tutumlarının ve çocukluk çağı olumsuz deneyimlerinin evli olmayan bireylere göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Evlilik birey için destekleyici bir sistem oluşturabileceği gibi aynı zamanda stres kaynaklarını da arttırabilmektedir (Karney ve Bradbury, 1995). Özellikle ebeveynlik gibi sorumlulukların ilişki içindeki stres düzeylerini artırdığı ve bu durumun şiddet eğilimlerine yansıdığı bilinmektedir (Cowan ve Cowan, 2000). Çalışmamızda ebeveynleri ayrı olan bireylerin daha yüksek travma puanlarına sahip olması, parçalanmış aile yapılarına sahip bireylerin daha fazla duygusal ve fiziksel istismar deneyimi yaşadığını göstermektedir. Bu bulgular, parçalanmış aile yapısının çocukluk dönemindeki travmalar üzerinde belirgin bir etkisi olduğunu ortaya koyan literatürle uyumludur (Shonkoff ve ark., 2012; Anda ve ark., 2006). Örnekleminimizdeki çocuk sahibi bireylerin, çocuğu olmayanlara kıyasla çocukluk çağı travmaları ve partner şiddetine yönelik tutumlar açısından anlamlı farklılıklar gösterdiğini ortaya koymaktadır. Çocuk sahibi olan katılımcıların, ÇÇTÖ'nün fiziksel istismar ve ihmal alt boyutlarında daha yüksek puanlar aldığı ve partner şiddetine yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu belirlenmiştir. Literatürde, çocukluk döneminde maruz kalınan travmatik deneyimlerin, bireylerin ileriki yaşamlarında ebeveynlik rollerini ve ilişkilerini etkilediği vurgulanmaktadır. Özellikle, çocuklukta yaşanan fiziksel istismar ve ihmalin, yetişkinlikte ebeveynlik becerilerini olumsuz etkileyebileceği ve bu bireylerin kendi çocuklarına karşı daha sert veya ihmalkâr tutumlar sergileyebileceği belirtilmektedir (Helvacı Çelik ve Hocaoglu, 2018). Ebeveynleri hâlen evli olmayan katılımcıların, çocukluk çağı travmaları ölçeğinin cinsel istismar ve fiziksel ihmal alt boyutlarında daha yüksek puanlar aldığını göstermektedir. Bu

durum, ebeveyn boşanmasının çocuklar üzerinde travmatik etkiler yaratabileceğini düşündürmektedir. Anne ve babası boşanmış çocukların travma sonrası stres düzeylerinin, ebeveyn kaybı yaşayan çocuklara göre daha yüksek olduğu bulunmuştur (Vural, 2019). Ayrıca, ebeveyn boşanmasının çocukların başa çıkma stilleri üzerinde de etkili olabileceği belirtilmektedir. Boşanma sürecinde yaşanan stres ve belirsizlik, çocukların duygusal başa çıkma mekanizmalarını zorlayabilir ve bu durum, ilerleyen yaşlarda ilişkilerde sorunlara yol açabilir. Örneklemin şu anki ilişki süresinin, bireylerin travmatik etkileri ve başa çıkma mekanizmaları üzerinde farklı etkiler yaratabileceği görülmüştür. Uzun süreli ilişkiler, bireylere destek sağlayabilse de aynı zamanda ilişkideki stres faktörlerini artırabilir. Çalışmamızda, uzun süreli ilişkilerin bireylerin fiziksel istismar ve ihmal deneyimlerini artırdığı, ancak bazı başa çıkma mekanizmalarının gelişmesine de katkıda bulunduğu görülmüştür. Bu bulgular, ilişki süresinin bireylerin başa çıkma stratejileri üzerindeki etkisini vurgulayan araştırmalarla uyumludur (Karney ve Bradbury, 1995). İlişki süresinin uzaması ile partner şiddetini kabul etme tutumunun pozitif bir ilişki sergilediği bildirilmiştir (Cate ve ark., 1982).

5.4 ARAŞTIRMANIN GÜÇLÜ YÖNLERİ

Bu çalışma, çocukluk çağı travmaları, partner şiddeti ve başa çıkma stilleri arasındaki çok boyutlu ilişkilere odaklanmasından dolayı oldukça değerlidir. Literatürde partner şiddeti sıkça araştırılan bir konu olmasına karşın partner şiddetine yönelik tutumlar alanında sınırlı sayıda araştırma bulunmaktadır. Araştırmamız bu yönüyle literatüre bir katkı sağlamaktadır. Buna ek olarak çalışmamızda, başa çıkma stilleri ve aracılı rollerine de odaklanılarak çocukluk çağı travmaları, partner şiddetine yönelik tutum ve başa çıkma kavramları bir arada incelenmiş ve sonuçlara ilişkin değerlendirmelerde bulunulmuştur.

5.5 ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Araştırmamızın sınırlılıklarından ilki, örneklemin sadece kadınlardan oluşmuş olmasıdır. Gelecekteki araştırmalarda kadına yönelik şiddet tutumunda erkekler ile de çalışmak daha geniş bir çerçeve sunacaktır. Örneklem sayımızın sınırlılığı ve bazı sosyodemografik değişkenlerdeki dağılımın oldukça homojen kalması da bir sınırlılık olarak değerlendirilmekte ve bu bakımdan genel nüfusu temsil gücünü sınırlamaktadır.

Araştırmada incelenen değişkenler seçilen ilgili ölçeklerin ölçtüğü niteliklerle sınırlıdır. Çalışmaya katılımın çevrimiçi ortam aracılığıyla olması ile örneklem yalnızca internet erişimi olan kişilerle sınırlanmıştır. Çalışmada kullanılan ölçeklerin öz bildirim dayalı olması ve yanı sıra çocukluk dönemine dair olası bellek yanılsamaları içermesi de başka kısıtlılıklardır. Katılımcıların yanıtlarının objektif ve doğru bir şekilde işaretlendiği varsayılmaktadır. Katılımcıların taraflarına verilen ölçekleri doldurdukları mekânın fiziksel koşulları (çevreden, gürültüden ve diğer uyaranlardan izole bir ortam olması) ve formu doldurma şekilleri (süre, cihaz vb.) katılımcının kontrolindedir.

Son olarak, araştırmamızın kesitsel tasarımı nedensellik üzerine yorumlar yapmayı zorlaştırmaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç olarak, çalışmamızın bulguları, kadınlarda çocukluk çağı travmatik deneyimlerinin kişinin yetişkinlik hayatında da önemli bir etkisi olduğunu, romantik ilişkilerinde partner şiddetine yönelik tutumunu etkilediğini; başa çıkma stillerinin (özellikle duygusal başa), yakın ilişkilerde şiddete yönelik tutum üzerinde anlamlı bir etkisi olduğunu ve çocukluk çağı travmalarının etkilerini anlamada duygusal başa çıkma stratejilerinin kritik rolünü ortaya koymaktadır.

Çocukluk çağında yaşanan travmaların etkisinin yetişkinlikte partner şiddetine yönelik tutumları nasıl şekillendirdiğini anlamada uzunlamasına çalışmaların değeri büyüktür ve olanaklar ölçüsünde bu şekilde planlanması önerilmektedir. Ayrıca partner şiddeti ve başa çıkma mekanizmalarının bireysel düzeyde nasıl deneyimlendiğine dair derinlemesine görüşmeler içeren nitel çalışmalar yapılabilir, farklı ölçüm araçları da kullanılarak olguya çok boyutlu yaklaşım sağlanabilir. Partner şiddetine yönelik araştırmalarda genellikle kadınlara odaklandığından erkeklerin tutumlarının ve başa çıkma stratejilerinin de araştırmaya dahil edilmesi daha kapsamlı bir anlayış sunabilir.

KAYNAKLAR

Adalet Bakanlığı. (n.d.). *Şiddet nedir?*

https://evicisiddet.adalet.gov.tr/SIDDET_NEDIR.html

Aktepe, E. (2009). Çocukluk çağı travmalarının erişkin psikiyatrik bozuklukları üzerine etkisi. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 12(1), 16–24.

Aldao, A., Nolen-Hoeksema, S., & Schweizer, S. (2010). Emotion-regulation strategies across psychopathology: A meta-analytic review. *Clinical Psychology Review*, 30(2), 217–237. <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2009.11.004>

Aloia, L. S., & Solomon, D. H. (2013). Perceptions of verbal aggression in romantic relationships: The role of family history and motivational systems. *Western Journal of Communication*, 77(4), 411–423. <https://doi.org/10.1080/10570314.2013.776098>

Altınay, A. G., & Arat, Y. (2009). *Türkiye’de kadına yönelik şiddet*. Punto Yayınları.

American Psychiatric Association. (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (5th ed.). American Psychiatric Publishing.

Anda, R. F., Butchart, A., Felitti, V. J., & Brown, D. W. (2006). Building a framework for global surveillance of the public health implications of adverse childhood experiences. *American Journal of Preventive Medicine*, 31(6), 358–366. <https://doi.org/10.1016/j.amepre.2006.09.007>

Anderson, J. F., & Kras, K. R. (2007). Revisiting Albert Bandura’s social learning theory to better understand and assist victims of intimate personal

violence. *Women & Criminal Justice*, 17(1), 99-124. https://doi.org/10.1300/J012v17n01_05

Anderson, R., & Dworkin, S. L. (2022). Gender norms, trauma, and tolerance of intimate partner violence. *Journal of Interpersonal Violence*, 37(3-4), 1241-1260.

Aşık, E. (2018). *The moderator role of coping strategies on the effects of intimate partner violence on depression* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Near East University. Graduate School of Social Sciences.

Avcı, A., & Tahiroğlu, A. Y. (2007). Cinsel istismar ve çocuk ruh sağlığına etkileri. *Türkiye Klinikleri Journal of Forensic Medicine*, 4(2), 15–21.

Babacan, S., & Arat, A. (2020). Şiddetle başa çıkma stratejileri: Türkiye’de kadınların deneyimleri. *Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları Dergisi*, 8(3), 45–67.

Bahar, G., Savaş, H. A., & Durmuş, E. (2009). Çocukluk çağı ruhsal travmalarının depresyon ve somatizasyon belirtileri ile ilişkisi. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 12(1), 5-14.

Bahar, G., Savaş, H. A., Ünal, A., & Bahar, A. (2015). İki uçlu duygu durum bozukluğu hastalarının tedaviye katılımları ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *Journal of Mood Disorders*, 5(3), 95–103.

Barnes, J., Niven, L., & Belsky, J. (2009). Intergenerational transmission of partner violence: A study of the children of women in a domestic violence shelter. *Journal of Family Violence*, 24(6), 413–421. <https://doi.org/10.1007/s10896-009-9242-0>

Barnes, J. E., Noll, J. G., Putnam, F. W., & Trickett, P. K. (2009). Sexual and physical revictimization among victims of severe childhood sexual abuse. *Child Abuse & Neglect*, 33(7), 412-420.

- Bandura, A. (1973). *Aggression: A social learning analysis*. Englewood Cliffs, Prentice-Hall.
- Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. Prentice Hall.
- Banyard, V. L., Williams, L. M., & Siegel, J. A. (2001). The long-term mental health consequences of childhood sexual abuse: An exploratory study of the impact of multiple traumas in a sample of women. *Journal of Traumatic Stress*, 14(4), 697–715. <https://doi.org/10.1023/A:1013085904337>
- Beck, A. T. (1995). *Cognitive therapy: Basics and beyond*. Guilford Press.
- Bell, K. M., & Higgins, L. (2015). The impact of childhood emotional abuse and experiential avoidance on maladaptive problem solving and intimate partner violence. *Behavioral Sciences*, 5(2), 154-175.
- Bernett, W. (2005). Child maltreatment. In B. J. Sadock & V. A. Sadock (Eds.), *Kaplan & Sadock's comprehensive textbook of psychiatry* (8th ed.). 3415-3417. Lippincott Williams & Wilkins.
- Bernstein, D. P., Fink, L., Handelsman, L., & Foote, J. (1994). Childhood Trauma Questionnaire (CTQ) [Database record]. *APA PsycTests*. <https://doi.org/10.1037/t02080-000>
- Bernstein, D. P., & Fink, L. (1998). *Childhood trauma questionnaire: A retrospective self-report manual*. The Psychological Corporation.
- Bernstein, D. P., Stein, J. A., Newcomb, M. D., Walker, E., Pogge, D., Ahluvalia, T., ... & Zule, W. (2003). Development and validation of a brief screening version of the Childhood Trauma Questionnaire. *Child Abuse & Neglect*, 27(2), 169-190.
- Beyazıt, A. (2015). Çocuk istismarı ve ihmali: Hukuki ve etik yaklaşımlar. *Türk Klinik Biyokimya Dergisi*, 13(2), 34–45.

- Bifulco, A., Moran, P. M., Baines, R., Bunn, A., & Stanford, K. (2002). Exploring psychological abuse in childhood: II. Association with other abuse and adult clinical depression. *Bulletin of the Menninger Clinic*, 66(3), 241–258. <https://doi.org/10.1521/bumc.66.3.241.23366>
- Borja, S. E., Callahan, J. L., & Long, P. J. (2006). Positive and negative adjustment and social support of sexual assault survivors. *Journal of Traumatic Stress*, 19(6), 905–914. <https://doi.org/10.1002/jts.20169>
- Bowlby, J. (1969). *Attachment and loss: Vol. 1. Attachment*. Basic Books.
- Boysan, M. (2012). Stresli Durumlarla Başa Çıkma Envanteri Kısa Formu'nun (SDBÇE-21) klinik dışı Türk örnekleminde geçerliliği. *Düşünen Adam: The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences*, 25(2), 101–107.
- Brewin, C. R., Andrews, B., & Valentine, J. D. (2000). Meta-analysis of risk factors for posttraumatic stress disorder in trauma-exposed adults. *Journal of consulting and clinical psychology*, 68(5), 748–766. <https://doi.org/10.1037//0022-006x.68.5.748>
- Briere, J., & Scott, C. (2021). *Travma terapisinin ilkeleri: Belirtiler, değerlendirme ve tedavi için bir kılavuz; DSM-5 için güncellenmiş*. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development: Experiments by nature and design*. Harvard University Press.
- Buğa, D. (2021). *Kadına yönelik aile içi şiddetle mücadelenin değerlendirilmesi ve haritalandırılması* (Yayınlanmamış doktora tezi). İstanbul Üniversitesi. Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitüsü
- Bulut, M., Aslan, R., & Arslantaş, H. (2020). Kabul edilmemesi gereken toplumsal bir gerçek: Yakın partner şiddeti. *Sakarya Medical Journal*. <https://doi.org/10.31832/SMJ.681134>

- Campbell, J. C., Webster, D., & Glass, N. (2017). The risk factors for femicide in abusive relationships: Results from a multisite case control study. *American Journal of Public Health, 93*(7), 1089-1097. <https://doi.org/10.2105/AJPH.93.7.1089>
- Capaldi, D., Knoble, N., Shortt, J., & Kim, H. (2012). A systematic review of risk factors for intimate partner violence. *Partner Abuse, 3*(2), 231–280.
- Carbone-Lopez, K., Kruttschnitt, C., & Macmillan, R. (2016). Patterns of intimate partner violence and their associations with physical and psychological outcomes among women. *Journal of Family Violence, 21*(6), 1–14. <https://doi.org/10.1007/s10896016-9862-4>
- Carlson, B. E. (1984). Causes and maintenance of domestic violence: An ecological analysis. *Social Service Review, 58*(4), 569–587.
- Carlson, B. E. (1997). A stress and coping approach to intervention with abused women. *Family Relations, 46*(3), 291–298. <https://doi.org/10.2307/585123>
- Cate, R. M., Henton, J. M., Koval, J., Christopher, F. S., & Lloyd, S. (1982). Premarital abuse: A social psychological perspective. *Journal of Family Issues, 3*(1), 79–90. <https://doi.org/10.1177/019251382003001006>
- Centers for Disease Control and Prevention. (2019). *Preventing adverse childhood experiences: Leveraging the best available evidence*. National Center for Injury Prevention and Control.
- Clements, C. M., Sabourin, C. M., & Spiby, L. (2004). Coping strategies in intimate partner violence. *Violence and Victims, 19*(4), 373–385. <https://doi.org/10.1891/vivi.19.4.373.64162>
- Cloitre, M., Stovall-McClough, K. C., Zorbas, P., & Charuvastra, A. (2012). Attachment organization, emotion regulation, and expectations of support

in adults with childhood maltreatment. *Journal of Traumatic Stress*, 25(3), 267–273. <https://doi.org/10.1002/jts.21680>

Cloitre, M., Courtois, C. A., Charuvastra, A., Carapezza, R., Stolbach, B. C., & Green, B. L. (2019). Treatment of complex PTSD: Results of the ISTSS expert clinician survey on best practices. *Journal of Traumatic Stress*, 32(6), 874–880.

Coid, J., Petrukevitch, A., Feder, G., Chung, W. S., Richardson, J., & Moorey, S. (2001). Relation between childhood sexual and physical abuse and risk of revictimisation in women: A cross-sectional survey. *The Lancet*, 358(9280), 450–454.

Collin-Vézina, D., Daigneault, I., & Hébert, M. (2013). Lessons learned from child sexual abuse research: Prevalence, outcomes, and preventive strategies. *Child and Adolescent Psychiatry and Mental Health*, 7(1), 22.

Compas, B. E., Jaser, S. S., Dunbar, J. P., Watson, K. H., Bettis, A. H., Gruhn, M. A., & Williams, E. K. (2017). Coping and emotion regulation from childhood to early adulthood: Points of convergence and divergence. *Australian Journal of Psychology*, 71(3), 209–224. <https://doi.org/10.1111/ajpy.12202>

Copp, J. E., Giordano, P. C., Longmore, M. A., & Manning, W. D. (2016). The development of attitudes toward intimate partner violence. *Journal of Interpersonal Violence*, 34(7), 131. <https://doi.org/10.1177/0886260516651311>

Copp, J. E., Giordano, P. C., Longmore, M. A., & Manning, W. D. (2019). The development of attitudes toward intimate partner violence: An examination of key correlates among a sample of young adults. *Journal of Interpersonal Violence*, 34(7), 1357–1387. <https://doi.org/10.1177/0886260516651311>

- Cowan, P. A., & Cowan, C. P. (2000). *When partners become parents: The big life change for couples*. Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- Cox, C. E., Kotch, J. B., & Everson, M. D. (2019). A longitudinal study of the impact of child maltreatment on later intimate partner violence. *Journal of Interpersonal Violence, 34*(6), 1234–1255.
- Çıtak, G., & Yücel, Y. (2022). Kadına el kalkmaz: Peki ya dijital şiddet? *MEYAD Akademi, 3*(2), 162–169.
- Davies, L., Ford-Gilboe, M., Willson, A., Varcoe, C., Wuest, J., Campbell, J., & Scott-Storey, K. (2015). Patterns of cumulative abuse among female survivors of intimate partner violence: Links to women's health and socioeconomic status. *Violence Against Women, 21*(1), 30–48. <https://doi.org/10.1177/1077801214564076>
- Dereboy, Ç., Şahin Demirkapı, E., Şakiroğlu, M., & Şafak Öztürk, C. (2018). Çocukluk çağı travmalarının erişkin dönemdeki yaşantıya etkileri. *Sakarya Tıp Dergisi, 8*(4), 695–711. <https://doi.org/10.31832/smj.454535>
- Devries, K. M., Mak, J. Y. T., García-Moreno, C., Petzold, M., Child, J. C., Falder, G., Lim, S., Bacchus, L. J., Engell, R. E., Rosenfeld, L., Pallitto, C., Vos, T., Abrahams, N., & Watts, C. H. (2013). The global prevalence of intimate partner violence against women. *Science, 340*(6140), 1527–1528. <https://doi.org/10.1126/science.1240937>
- Dibble, U., & Straus, M. A. (1980). Some social structure determinants of inconsistency between attitudes and behavior: The case of family violence. *Journal of Marriage and the Family, 42*(1), 71–80.
- Dobash, R. E., & Dobash, R. P. (1979). Violence against wives: A case against the patriarchy. *Family Relations, 28*(1), 8–13. <https://doi.org/10.2307/584177>

- Dönmez, L., Kalkan, O., & Altıntaş, H. (2014). Çocuk istismarı ve ihmalinin önlenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(29), 589–600.
- Duarte, A., Garcia, M., & Lopez, R. (2023). The role of coping strategies in the intergenerational transmission of violence: A meta-analytic review. *Journal of Family Psychology*, 37(1), 50–68.
- Dutton, D. G. (2000). *The abusive personality: Violence and control in intimate relationships*. Guilford Press.
- Dutton, D. G. (2006). *Rethinking domestic violence*. UBC Press.
- Endler, N. S., & Parker, J. D. A. (1990). Multidimensional assessment of coping: A critical evaluation. *Journal of Personality and Social Psychology*, 58(5), 844–854. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.58.5.844>
- Endler, N. S., Parker, J. D. A., & Bagby, R. M. (1994). *Coping Inventory for Stressful Situations (CISS): Manual* (2nd ed.). Multi-Health Systems.
- Erdoğan, S., Ünal, S., & Akın, B. (2009). Kadına yönelik aile içi şiddet ve etkileri. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 12(3), 59–65.
- Evans, G. W., & Kim, P. (2013). Childhood poverty, chronic stress, self-regulation, and coping. *Child Development Perspectives*, 7(1), 43–48. <https://doi.org/10.1111/cdep.12013>
- Evans, G. W., Li, D., & Whipple, S. S. (2013). Cumulative risk and child development. *Psychological Bulletin*, 139(6), 1342–1396. <https://doi.org/10.1037/a0031808>
- Felitti, V. J., Anda, R. F., Nordenberg, D., Williamson, D. F., Spitz, A. M., Edwards, V., Koss, M. P., & Marks, J. S. (1998). Relationship of childhood abuse and household dysfunction to many of the leading causes of death in adults: The Adverse Childhood Experiences (ACE)

- Study. *American Journal of Preventive Medicine*, 14(4), 245–258. [https://doi.org/10.1016/S0749-3797\(98\)00017-8](https://doi.org/10.1016/S0749-3797(98)00017-8)
- Fergusson, D. M., McLeod, G. F., & Horwood, L. J. (2013). Childhood sexual abuse and adult developmental outcomes: Findings from a 30-year longitudinal study. *Child Abuse & Neglect*, 37(9), 664–674.
- Fincham, F. D., Cui, M., Braithwaite, S., & Pasley, K. (2008). Attitudes toward intimate partner violence in dating relationships. *Psychological Assessment*, 20(3), 260–269. <https://doi.org/10.1037/1040-3590.20.3.260>
- Finkelhor, D., Turner, H., Shattuck, A., & Hamby, S. (2015). Prevalence of childhood exposure to violence, crime, and abuse: Results from the National Survey of Children's Exposure to Violence. *JAMA Pediatrics*, 169(8), 746–754. <https://doi.org/10.1001/jamapediatrics.2015.0676>
- Finn, P. (1985). The stresses and coping behavior of battered women. *Social Casework*, 66(7), 341–349. <https://doi.org/10.1177/104438948506600704>
- Fischer, G., & Riedesser, P. (1999). *Lehrbuch der Psychotraumatologie*. Ernst Reinhardt Verlag.
- Flood, M., & Pease, B. (2009). Factors influencing attitudes to violence against women. *Trauma, Violence, & Abuse*, 10(2), 125–142. <https://doi.org/10.1177/1524838009334131>
- Folkman, S., & Moskowitz, J. T. (2004). Coping: Pitfalls and promise. *Annual Review of Psychology*, 55, 745–774. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.55.090902.141456>
- Font, S. A., & Maguire-Jack, K. (2016). Pathways from childhood abuse and other adversities to adult health risks: The role of adult socioeconomic conditions. *Child Abuse & Neglect*, 51, 391–405. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2015.05.013>

- Ford-Gilboe, M., Wathen, C. N., Varcoe, C., MacMillan, H. L., Scott-Storey, K., Mantler, T., & Perrin, N. (2015). Intimate partner violence and the intersectional impacts of structural inequities. *Trauma, Violence, & Abuse, 16*(2), 135–147. <https://doi.org/10.1177/1524838013515934>
- Garcia-Moreno, C., Jansen, H. A., Ellsberg, M., Heise, L., & Watts, C. (2005). *WHO multi-country study on women's health and domestic violence against women*. World Health Organization. <https://www.who.int/publications/i/item/9241593512>
- Gay, L. E., Harding, H. G., Jackson, J. L., Burns, E. E., & Baker, B. D. (2013). Attachment style and early maladaptive schemas as mediators of the relationship between childhood emotional abuse and intimate partner violence. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma, 22*(4), 408–424.
- Gipple, D. E., Lee, S. M., & Puig, A. (2006). Coping and dissociation among female college students: Reporting childhood abuse experiences. *Journal of College Counseling, 9*(1), 33–46. <https://doi.org/10.1002/j.2161-1882.2006.tb00091.x>
- Glaser, D. (2002). Emotional abuse and neglect (psychological maltreatment): A conceptual framework. *Child Abuse & Neglect, 26*(6–7), 697–714. [https://doi.org/10.1016/S0145-2134\(02\)00342-3](https://doi.org/10.1016/S0145-2134(02)00342-3)
- Gonzalez, R., Smith, A., & Brown, K. (2021). Emotion regulation mediates the relationship between childhood trauma and intimate partner violence attitudes. *Journal of Interpersonal Violence, 36*(5–6), 2309–2327.
- Gök, M. (2016). Kadına yönelik şiddetin kuramsal temelleri ve çözüm önerileri. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 11*(2), 451–472.

- Gross, J. J., & John, O. P. (2003). Individual differences in two emotion regulation processes: Implications for affect, relationships, and well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 85(2), 348–362. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.85.2.348>
- Gross, J. J. (2015). Emotion regulation: Current status and future prospects. *Psychological Inquiry*, 26(1), 1–26. <https://doi.org/10.1080/1047840X.2014.940781>
- Grote, N. K., Spieker, S. J., Lohr, M. J., Geibel, S. L., Swartz, H. A., Frank, E., Houck, P. R., & Katon, W. (2012). Impact of childhood trauma on the outcomes of a perinatal depression trial. *Depression and Anxiety*, 29(7), 563–573. <https://doi.org/10.1002/da.21929>
- Güdek, S. (2022). *Eş şiddetine uğrayan kadınların çocukluk çağı travmaları, baş etme tutumları ve psikolojik dayanıklılık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Bilgi Üniversitesi, Lisansüstü Programlar Enstitüsü.
- Güleç, H., Topaloğlu, M., Ünsal, D., & Altıntaş, M. (2012). Bir kısır döngü olarak şiddet. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4(1), 112–137.
- Gündüz, A. (2018). Çocukluk çağı olumsuz yaşantılar ölçeği Türkçe formunun geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 19(1), 68–75.
- Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü. (2014). *Türkiye'de kadına yönelik aile içi şiddet araştırması*. Hacettepe Üniversitesi.
- Hague, G., & Malos, E. (2005). *Domestic violence: Action for change*. Oxford University Press.
- Hancı, İ. H. (2002). *Çocuk istismarı ve ihmali*. Seçkin Yayıncılık.

- Hazan, C., & Shaver, P. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52(3), 511–524.
- Heise, L. L. (1998). Violence against women: An integrated, ecological framework. *Violence Against Women*, 4(3), 262–290.
- Helvacı Çelik, F. G., & Hocaoğlu, Ç. (2018). Çocukluk çağı travmaları: Bir gözden geçirme. *Sakarya Tıp Dergisi*, 8(4), 695–711.
- Henry, N., & Powell, A. (2018). Technology-facilitated sexual violence: A literature review of empirical research. *Trauma, Violence, & Abuse*, 19(2), 195–208. <https://doi.org/10.1177/1524838016650189>
- Herman, J. L. (2011). *Travma ve iyileşme* (T. Tosun, Çev.). Literatür Yayıncılık.
- Herman, J. L., & Pynoos, R. S. (2022). Trauma and recovery: Understanding the effects of childhood abuse on adult relationships. *Trauma & Mental Health*, 28(2), 198–210.
- Hindin, M. J., & Adair, L. S. (2002). Who's at risk? Factors associated with intimate partner violence in the Philippines. *Social science & medicine* (1982), 55(8), 1385–1399. [https://doi.org/10.1016/s0277-9536\(01\)00273-8](https://doi.org/10.1016/s0277-9536(01)00273-8)
- Holahan, C. J., & Moos, R. H. (1987). Personal and contextual determinants of coping strategies. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52(5), 946–955.
- Holahan, C. J., Moos, R. H., Holahan, C. K., Brennan, P. L., & Schutte, K. K. (2005). Stress generation, avoidance coping, and depressive symptoms: A 10-year model. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 73(4), 658–666. <https://doi.org/10.1037/0022-006X.73.4.658>
- Howe, D. (2005). *Child abuse and neglect: Attachment, development and intervention*. Palgrave Macmillan.

- Hughes, K., Bellis, M. A., Hardcastle, K. A., Sethi, D., Butchart, A., Mikton, C., ... & Dunne, M. P. (2017). The effect of multiple adverse childhood experiences on health: A systematic review and meta-analysis. *The Lancet Public Health*, 2(8), e356–e366. [https://doi.org/10.1016/S2468-2667\(17\)30118-4](https://doi.org/10.1016/S2468-2667(17)30118-4)
- Isır, A. B., & Çekin, N. (2016). Adli bilimler: Kimlik yeniden yapılandırma ve ölüm. O. Celbiş & M. Y. İşcan (Eds.), *Adli bilimler: Kimlik yeniden yapılandırma ve ölüm*, 249–301. Akademisyen Kitabevi.
- İşeri, E., Gökalp, P., & Üneri, Ö. Ş. (2008). Çocukluk çağı cinsel istismarı ve ihmali: Tanı ve tedavi. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 15(2), 81–86.
- Jain, A. M. (1999). Emergency department evaluation of child abuse. *Emergency Medicine Clinics of North America*, 17(3), 575–593. [https://doi.org/10.1016/S0733-8627\(05\)70095-0](https://doi.org/10.1016/S0733-8627(05)70095-0)
- Kaplan, S. J., Pelcovitz, D., & Labruna, V. (1999). Child and adolescent abuse and neglect research: A review of the past 10 years. Part I: Physical and emotional abuse and neglect. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 38(10), 1214–1222. <https://doi.org/10.1097/00004583-199910000-00009>
- Kara, B., Biçer, Ü., & Gökalp, A. S. (2004). Çocuk istismarı. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, 47(2), 140–151.
- Karal, E., & Atak, H. (2022). Çocukluk çağı ruhsal travmaları üzerine kavramsal bir çalışma. *Muş Alparslan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 82–103. <https://doi.org/10.54614/mauefd.2022.1113006>
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemi* (20. Baskı). Nobel Yayın Dağıtım.

- Karney, B. R., & Bradbury, T. N. (1995). The longitudinal course of marital quality and stability: A review of theory, method, and research. *Psychological Bulletin*, *118*(1), 3–34. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.118.1.3>
- Kaufman Kantor, G., Jasinski, J. L., & Aldarondo, E. (1994). Sociocultural status and incidence of marital violence in Hispanic families. *Violence and Victims*, *9*(3), 207–222.
- Kelleher, I., Harley, M., Lynch, F., Arseneault, L., Fitzpatrick, C., & Cannon, M. (2008). Associations between childhood trauma, bullying and psychotic symptoms among a school-based adolescent sample. *The British journal of psychiatry: the journal of mental science*, *193*(5), 378–382. <https://doi.org/10.1192/bjp.bp.108.049536>
- Kempe, C. H. (1978). Sexual abuse, another hidden pediatric problem: The 1977 C. Anderson Aldrich Lecture. *Pediatrics*, *62*(3), 382–389.
- Kessler, R. C. (2010). Childhood adversities and adult psychopathology in the WHO World Mental Health Surveys. *British Journal of Psychiatry*, *197*(5), 378–385.
- Khawaja, N. G., White, K. M., Schweitzer, R., & Greenslade, J. (2008). Difficulties and coping strategies of Sudanese refugees: a qualitative approach. *Transcultural psychiatry*, *45*(3), 489–512. <https://doi.org/10.1177/1363461508094678>
- Kline, R. B. (2011). *Principles and practice of structural equation modeling* (3rd ed.). Guilford Press.
- Kocacık, F., & Doğan, O. (2006). Domestic violence against women in Sivas, Turkey: Survey study. *Croatian Medical Journal*, *47*(5), 742–749.

- Kong, S., & Bernstein, K. (2009). Childhood trauma as a predictor of eating psychopathology and its mediating variables in patients with eating disorders. *Journal of Clinical Nursing*, 18(13), 1897–1907. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2702.2008.02740.x>
- Köşgeroğlu, N., Yılmaz, F. T., & Yıldız, E. (2015). Kadına yönelik şiddet ve kadınların baş etme yöntemleri. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 6(1), 25–32.
- Kraus, S. (1995). Attitudes and the prediction of behavior: Meta-analysis of the empirical literature. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 21(1), 58–75.
- Kubany, E. S., Ralston, T. C., & Hill, E. E. (2010). Intense fear, helplessness, “and” horror? An empirical investigation of DSM-IV PTSD Criterion A2. *Psychological Trauma: Theory, Research, Practice, and Policy*, 2(2), 77–82.
- Kurst-Swanger, K., & Petcosky, J. L. (2003). *Violence in the home: Multidisciplinary perspectives*. Oxford University Press.
- Kulaksızoğlu, A. (2001). *Gelişim psikolojisi: Yaşam boyu gelişim*. Alfa Yayınları.
- Latta, R. E., & Goodman, L. A. (2011). Intervening in partner violence against women: A grounded theory exploration of informal network members' experiences. *The Counseling Psychologist*, 39(7), 973–1023. <https://doi.org/10.1177/0011000011398504>
- Lazarus, R. S., & Folkman, S. (1984). *Stress, appraisal, and coping*. Springer Publishing Company.

- Lee, Y., & Song, H. (2020). Childhood trauma and intimate partner violence tolerance: A study among young adults. *Journal of Family Violence, 35*(7), 725–736.
- Leitenberg, H., Gibson, L. E., & Novy, P. L. (2004). Individual differences among undergraduate women in methods of coping with stressful events: The impact of cumulative childhood stressors and abuse. *Child Abuse & Neglect, 28*(2), 181–192. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2003.08.005>
- Lewis, D. O. (1992). *Guilty by reason of insanity: A psychiatrist explores the minds of killers*. Fawcett Columbine.
- Lewis, S. F., & Fremouw, W. (2001). Dating violence: A critical review of the literature. *Clinical Psychology Review, 21*(1), 105–127.
- Martinez, J., Garcia, M., & Lopez, R. (2021). The intergenerational transmission of trauma: The impact of childhood abuse on partner violence attitudes. *Trauma, Violence, & Abuse, 22*(4), 933–949.
- Marshall, G. A., & Furr, L. A. (2010). Factors that affect women's attitudes toward domestic violence in Turkey. *Violence and Victims, 25*(2), 265–277. <https://doi.org/10.1891/0886-6708.25.2.265>
- Mash, E. J., & Wolfe, D. A. (1991). *Abnormal child psychology*. Wadsworth Publishing.
- Matheson, K., Daoud, N., Hamilton, L., & Anisman, H. (2007). Stress, coping, and well-being: The roles of cultural identity, perceived discrimination, and social support. *Journal of International Migration and Integration, 8*(3), 245–263. <https://doi.org/10.1007/s12134-007-0021-1>
- McCoy, M. L., & Keen, S. M. (2014). *Child abuse and neglect*. Psychology Press.

- Mitchell, R. E., & Hodson, C. A. (1983). Coping with domestic violence: Social support and psychological health among battered women. *American Journal of Community Psychology*, 11(6), 629–654. <https://doi.org/10.1007/BF00896600>
- Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı. (n.d.). *Şiddet biçimleri*. <https://morcati.org.tr/siddet-bicimleri/>
- Muşdal Çelebi, B., & Polat, A. (2019). Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantıların, Yetişkin Bağlanma Stillerinin ve Psikolojik İyi Oluşun Evlilik Doyumu Üzerindeki Etkisi. *Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 5(1), 29–34. <https://doi.org/10.30934/kusbed.417436>
- Nadir, U. (2016). *Şiddetin mağdurları ve tanıkları olarak kadınların aile içi şiddet deneyimleri* (Yayınlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Naçar, M., Baykan, Z., Poyrazoğlu, S., & Çetinkaya, F. (2009). Kayseri ilinde iki sağlık ocağı bölgesinde kadına yönelik aile içi şiddet. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 8, 131–138.
- Neugebauer, R. (2000). Research on intergenerational transmission of violence: The next generation. *The Lancet*, 335, 1116–1117.
- Nunnally, J.C (1978), *Psychometric theory*. McGraw Hill.
- Office for Victims of Crime. (2018). *Fact sheet*. https://ovc.ncjrs.gov/ncvrw2018/fact_sheet.html
- Onur, B. (1995). *Gelişim psikolojisi*. İmge Kitabevi.
- Oral, R., Can, D., Kaplan, S., Polat, S., Ateş, N., & Çetin, G. (2001). Child abuse in Turkey: An experience in overcoming denial and a description of 50 cases. *Child Abuse & Neglect*, 25, 279–290.

- Özen, S., & Şener, T. (1997). Çocuk istismarı ve ihmali. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, 30(1), 45–50.
- Özgentürk, İ., Karğın, V., & Baltacı, H. (2012). Aile içi şiddet ve şiddetin nesilden nesile iletilmesi. *Polis Bilimleri Dergisi*, 14(4), 55–77.
- Öztürk, M. O., & Uluşahin, A. (2016). *Ruh sağlığı ve bozuklukları* (18. baskı). Nobel Tıp Kitabevleri.
- Pathé, M., & Mullen, P. E. (1997). The impact of stalkers on their victims. *The British Journal of Psychiatry*, 170(1), 12–17. <https://doi.org/10.1192/bjp.170.1.12>
- Pérez-Tarrés, A., Cantera, L., & Pereira, J. (2017). Gender-based violence, coping strategies and perceived social support. *Psicología, Conocimiento y Sociedad*, 7(1). Universidad de la República. <https://www.redalyc.org/journal/4758/475855160001/html/>
- Perry, B., & Szalavitz, M. (2017). *Köpek gibi büyütülmüş çocuk*. Koridor Yayıncılık.
- Pelendecioğlu, B., & Bulut, S. (2009). Çocuğa yönelik aile içi fiziksel istismar. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(1), 49–62.
- Polat, O. (2017). Şiddet. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 22(1), 15–34. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/maruhad/issue/27591/290653>
- Postmus, J. L., Hoge, G. L., & Breckenridge, J. (2020). Economic abuse as an invisible form of domestic violence: A multicountry review. *Trauma, Violence, & Abuse*, 22(3), 1–16. <https://doi.org/10.1177/1524838018754937>

- Reitzel-Jaffe, D., & Wolfe, D. A. (2001). Predictors of relationship abuse among young men. *Journal of Interpersonal Violence, 16*(2), 99–115. <https://doi.org/10.1177/088626001016002001>
- Riggs, S. A., & Kaminski, P. (2010). Childhood emotional abuse and attachment processes in the dyadic adjustment of dating couples. *Journal of Counseling Psychology, 57*(4), 461–469.
- Roberts, A. L., Gilman, S. E., Fitzmaurice, G., Decker, M. R., & Koenen, K. C. (2010). Witness of intimate partner violence in childhood and perpetration of intimate partner violence in adulthood. *Epidemiology (Cambridge, Mass.), 21*(6), 809.
- Roberts, A. R., O'Connor, M. K., & Dunn, M. (2010). *Childhood trauma and the family: Clinical issues and interventions*. Oxford University Press.
- Runyan, D., Wattam, C., Ikeda, R., Hassan, F., & Ramiro, L. (2002). Child abuse and neglect by parents and other caregivers. In E. G. Krug, L. L. Dahlberg, J. A. Mercy, A. B. Zwi, & R. Lozano (Eds.), *World report on violence and health, 59–86*. World Health Organization. https://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/global_campaign/en/chap3.pdf
- Sallan Gül, S. (2013). *Türkiye'de kadın sığınma evleri: Erkek şiddetinden uzak yaşama açılan kapılar mı?* (2. Baskı). Bağlam Yayıncılık.
- Santos, M. J., Neves, A. M., & Dias, A. R. (2006). Child sexual abuse: A multidisciplinary approach. *Journal of Child & Adolescent Trauma, 1*(2), 91–101. <https://doi.org/10.1007/s10260-006-0024-6>
- Sarihan, B. (2019). *Üniversite öğrencilerinde flört şiddetinin yordayıcıları olarak çocukluk çağı travma yaşantıları ve toplumsal cinsiyetçilik özellikleri* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Sayem, A. M., & Khan, M. A. U. (2012). Women's strategic responses to intimate partner violence: A study in a rural community of Bangladesh. *Asian Social Work and Policy Review*, 6(1), 23–39. <https://doi.org/10.1111/j.1753-1411.2011.00060.x>
- Schofield, T. L., Beeble, M. L., & Anderson, J. R. (2013). The intergenerational transmission of partner violence: A review of the literature. *Journal of Interpersonal Violence*, 28(11), 2222–2243. <https://doi.org/10.1177/0886260513483585>
- Sere, Y., Roman, N. V., & Ruiters, R. A. C. (2021). Coping with the experiences of intimate partner violence among South African women: Systematic review and meta-synthesis. *Frontiers in Psychiatry*, 12, 655130. <https://doi.org/10.3389/fpsy.2021.655130>
- Shapiro, D. L., & Levendosky, A. A. (1999). Adolescent survivors of childhood sexual abuse: The mediating role of attachment style and coping in psychological and interpersonal functioning. *Child Abuse & Neglect*, 23(11), 1175–1191. [https://doi.org/10.1016/S0145-2134\(99\)00085-X](https://doi.org/10.1016/S0145-2134(99)00085-X)
- Sheffler, J. L., Piazza, J. R., Quinn, J. M., Sachs-Ericsson, N. J., & Stanley, I. H. (2019). Adverse childhood experiences and coping strategies: Identifying pathways to resiliency in adulthood. *Anxiety, Stress, and Coping*, 32(5), 594–609. <https://doi.org/10.1080/10615806.2019.1638699>
- Shonkoff, J. P., Garner, A. S., Siegel, B. S., Dobbins, M. I., Earls, M. F., McGuinn, L., ... & Wood, D. L. (2012). The lifelong effects of early childhood adversity and toxic stress. *Pediatrics*, 129(1), e232–e246. <https://doi.org/10.1542/peds.2011-2663>
- Simon, T. R., Anderson, M., Thompson, M. P., Crosby, A. E., Shelley, G., & Sacks, J. J. (2001). Attitudinal acceptance of intimate partner violence among U.S. adults. *Violence and Victims*, 16(2), 115–126.

- Smith, B. A., Thompson, S., Tomaka, J., & Buchanan, A. C. (2005). Development of the Intimate Partner Violence Attitude Scales (IPVAS) with a predominantly Mexican American college sample. *Hispanic Journal of Behavioral Sciences*, 27(4), 442–454. <https://doi.org/10.1177/0739986305281233>
- Smith, S. G., Zhang, X., Basile, K. C., Merrick, M. T., Wang, J., Kresnow, M., & Chen, J. (2019). *The National Intimate Partner and Sexual Violence Survey (NISVS): 2015 data brief—updated release*. National Center for Injury Prevention and Control, Centers for Disease Control and Prevention.
- Smith, M., Johnson, L., & Kim, H. (2023). Emotional regulation deficits and the normalization of partner violence among survivors of childhood trauma. *Psychological Trauma: Theory, Research, Practice, and Policy*, 15(2), 210–220.
- Snyder, M., & DeBono, K. G. (1989). Understanding the functions of attitudes: Lessons from personality and social behavior. In A. R. Pratkanis & S. J. Breckler (Eds.), *Attitude structure and function*, 339–359. Lawrence Erlbaum Associates.
- Sofuoğlu, Z., Karataş, Z., & Mutlu, T. (2014). Çocukluk çağı travmatik yaşantıları ve olumsuz etkileri üzerine bir inceleme. *Türk Psikoloji Dergisi*, 29(88), 45–54. <https://dergipark.org.tr/tr/download/articlefile/3228657>
- Soylu, N., & Alpaslan, A. H. (2012). Çocukluk çağı istismar ve ihmalinin ergenlerdeki psikiyatrik belirtilerle ilişkisi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 13(1), 39–46. <https://doi.org/10.5455/apd.32441>

- Spitzberg, B. H., & Cupach, W. R. (2007). The state of the art of stalking: Taking stock of the emerging literature. *Aggression and Violent Behavior, 12*(1), 64–86. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2006.05.001>
- Stith, S. M., Rosen, K., Middleton, K., Busch, A., Lundeberg, K., & Carlton, R. (2000). The intergenerational transmission of spouse abuse: A meta-analysis. *Journal of Marriage and Family, 62*(3), 640–654.
- Stith, S. M., & Farley, S. C. (1993). A predictive model of male spousal violence. *Journal of Family Violence, 8*(3), 183–201.
- Stoltenborgh, M., Bakermans-Kranenburg, M. J., & van IJzendoorn, M. H. (2013). The neglect of child neglect: A meta-analytic review of the prevalence of neglect. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology, 48*(3), 345–355. <https://doi.org/10.1007/s00127-012-0549-y>
- Straus, M. A., Hamby, S. L., Boney-McCoy, S., & Sugarman, D. B. (1996). The Revised Conflict Tactics Scales (CTS2): Development and preliminary psychometric data. *Journal of Family Issues, 17*(3), 283–316. <https://doi.org/10.1177/019251396017003001>
- Suls, J., & Fletcher, B. (1985). The relative efficacy of avoidant and nonavoidant coping strategies: A meta-analysis. *Health Psychology, 4*(3), 249–288. <https://doi.org/10.1037/0278-6133.4.3.249>
- Şahin, N. H., Timur, S., Ergin, A. B., Taspınar, A., Balkaya, N. A., & Cubukcu, S. (2012). Childhood trauma, type of marriage and self-esteem as correlates of domestic violence in married women in Turkey. *Journal of Family Violence, 25*(7), 661–668. <https://doi.org/10.1007/s10896-010-9320-0>
- Şahin, E. M., Yetim, D., & Güleç Öyekçin, D. (2012). Edirne’de kadına yönelik eş şiddeti yaygınlığı ve kadınların şiddete karşı tutumları. *Cumhuriyet Tıp Dergisi, 34*(1), 23–32.

- Şar, V., Öztürk, E., & İkikardeş, E. (2012). Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeğinin Türkçe uyarlamasının geçerlilik ve güvenilirliği. *Türkiye Klinikleri*, 32(4), 1054–1063. <https://doi.org/10.5336/medsci.2011-26947>
- Şar, V. (2017). Savaş ve terör yaşantılarında travma sonrası stres. *Okmeydanı Tıp Dergisi*, 33, 114–120. <https://doi.org/10.5222/otd.2017.114>
- Şar, V., Necef, İ., Mutluer, T., Parmis, F., & Türk Kurtça, T. (2021). A revised and expanded version of the Turkish Childhood Trauma Questionnaire (CTQ-33): Overprotection-overcontrol as additional factor. *Journal of Trauma & Dissociation*, 22(1), 35–51. <https://doi.org/10.1080/15299732.2020.1760171>
- Şimşek, S., & Cenkseven-Önder, F. (2011). Ergenlerde davranış problemlerinin, anne-babadan ve öğretmenlerden algılanan duygusal istismar açısından incelenmesi. *İlköğretim Online*, 10(3), 1123–1137.
- Taft, C. T., Resick, P. A., Panuzio, J., Vogt, D. S., & Mechanic, M. B. (2007). Examining the correlates of engagement and disengagement coping among help-seeking battered women. *Violence and Victims*, 22(1), 3–17.
- Taner, Y., & Gökler, B. (2004). Çocuk istismarı ve ihmali: Psikiyatrik yönleri. *Acta Medica*, 35(1), 82–86.
- Taşçı, A. (2017). *Hacettepe Üniversitesi öğrencilerinin çocuk ihmal ve istismarının belirti ve risklerini tanılama düzeylerinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Tavşancıl, E. (2002). *Tutumların ölçülmesi ve spss ile veri analizi*. Nobel Yayıncılık.
- Terry, D. (1994). Determinants of coping: The role of stable and situational factors. *Journal of Personality and Social Psychology*, 66(5), 895–910.

- Tıraşçı, Y., & Gören, S. (2007). Çocuk istismarı ve ihmali. *Dicle Tıp Dergisi*, 34(1), 70–74.
- Topbaş, M. (2004). Çocuk istismarı ve ihmali. *Türkiye Klinikleri Journal of Pediatrics*, 13(1), 33–38.
- Toplu-Demirtaş, E., Hatipoğlu-Sümer, Z., & Fincham, F. (2017). Intimate partner violence in Turkey: The Turkish Intimate Partner Violence Attitude Scale-Revised. *Journal of Family Violence*, 32, 349–356. <https://doi.org/10.1007/s10896-016-9852-9>
- Tran, Thach & Nguyen, Hau & Fisher, Jane. (2016). Attitudes towards Intimate Partner Violence against Women among Women and Men in 39 Low- and Middle-Income Countries. *PLOS ONE*. 11. e0167438. [10.1371/journal.pone.0167438](https://doi.org/10.1371/journal.pone.0167438).
- Trickett, P. K., Noll, J. G., & Putnam, F. W. (2011). The impact of sexual abuse on female development: Lessons from a multigenerational, longitudinal research study. *Development and Psychopathology*, 23(2), 453–476. <https://doi.org/10.1017/S0954579411000174>
- Türk, B., & Tekin, A. (2018). Üniversite Öğrencilerinde Çocukluk Çağı Travmaları ile Flört Şiddeti Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. In Turaz Akademi, 85–91. Akademisyen Kitabevi.
- Ulloa Flores, R. E., & Navarro Machuca, I. G. (2011). Estudio descriptivo de la prevalencia y tipos de maltrato en adolescentes con psicopatología. *Salud Mental*, 34(3), 219–225. <https://www.redalyc.org/pdf/582/58220785004.pdf>
- UNICEF & SHÇEK. (2010). *Türkiye'de çocuk istismarı ve aile içi şiddet araştırması: Özet raporu*. Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF) Türkiye Temsilciliği ve T.C. Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK).

- Uthman, O. A., Lawoko, S., & Moradi, T. (2009). Factors associated with attitudes towards intimate partner violence against women: a comparative analysis of 17 sub-Saharan countries. *BMC international health and human rights*, 9(14). <https://doi.org/10.1186/1472-698X-9-14>
- van der Kolk, B. A. (2014). *The body keeps the score: Brain, mind, and body in the healing of trauma*. Penguin Books.
- Van Horn, J. E., & Wilpert, J. (2017). Full and short versions of the Coping Inventory for Stressful Situations and Social Problem-Solving Inventory Revised. *Psychological Reports*, 120(4), 739–759. <https://doi.org/10.1177/0033294117702362>
- VandenBos, G. R. (Ed.). (2015). *APA dictionary of psychology* (2nd ed.). American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/14646-000>
- Vural, G. (2019). *Çocuklarda ebeveyn kaybı ile ebeveyn boşanmasının travmatik etkileri*. İKSAD Yayınevi. <https://iksadyayinevi.com/wp-content/uploads/2021/08/COCUKLARDA-EBEVEYN-KAYBI-ILE-EBEVEYN-BOSANMASININ-TRAVMATIK-ETKILERI.pdf>
- Waldrop, A. E., & Resick, P. A. (2004). Coping among adult female victims of domestic violence. *Journal of Family Violence*, 19(5), 291–302.
- Walker, L. E. (1979). *The battered woman*. Harper & Row.
- Walker, L. E. (1989). Psychology and violence against women. *American Psychologist*, 44(4), 695–702. <https://doi.org/10.1037//0003-066X.44.4.695>
- White, H. R., & Widom, C. S. (2003). Intimate partner violence among abused and neglected children in young adulthood: The mediating effects of early aggression, antisocial personality, hostility, and alcohol problems. *Aggressive Behavior*, 29(4), 332–345.

World Health Organization (WHO). (2002). *World report on violence*. Geneva: WHO.

World Health Organization. (2006). *Preventing child maltreatment: A guide to taking action and generating evidence*.
<https://apps.who.int/iris/handle/10665/43499>

World Health Organization (WHO). (2013). *Global and regional estimates of violence against women*.
https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/85239/9789241564625_eng.pdf?sequence=1

World Health Organization (WHO). (2021). *Violence against women prevalence estimates*. <https://www.who.int>

Wright, M. O., Crawford, E., & Castillo, D. D. (2009). Childhood emotional maltreatment and later psychological distress among college students: The mediating role of maladaptive schemas. *Child Abuse & Neglect*, 33(1), 59–68. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2008.12.007>

Wuerch, M. A., Zorn, K. E., Juschka, D., & Hampton, M. R. (2015). Responding to intimate partner violence: Challenges faced among service providers in northern communities. *Journal of Interpersonal Violence*, 35(5–6), 843–860. <https://doi.org/10.1177/0886260515613340>

Yanık, A., Yüksel, S., & Sevil, Ü. (2014). Kadına yönelik aile içi şiddet ve baş etme yöntemleri. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 7(4), 275–281.

Yurdakök, K., & İnce, O. (2010). Duygusal istismar ve ihmal. *Katkı Pediatri Dergisi*, 32, 423–433.

Yllo, K. (2005). Through a feminist lens: Gender, power, and violence. In D. Loseke, R. Gelles, & M. Cavanaugh (Eds.), *Current controversies on family violence*, 19–34. SAGE Publications.

EKLER

EK A BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ ONAM FORMU

Sayın Katılımcı,

Bu araştırma Prof. Dr. Feryal Çam Çelikel danışmanlığında Işık Üniversitesi Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Programı öğrencisi Merve Ağırbaşı tarafından yürütülmektedir ve ‘Kadınlarda Çocukluk Çağı Travmaları ve Partner Şiddetine Yönelik Tutum Arasındaki İlişkide Başa Çıkma Stillerinin Aracı Rolünü’ incelemeyi amaçlamaktadır. Sürecin yürütülebilmesi adına gerekli izinler Işık Üniversitesi Etik Komisyonu tarafından alınmış ve onaylanmıştır.

Araştırmaya katılım tamamen gönüllülük temelindedir. Projeden herhangi bir zamanda çekilme hakkınız vardır ve katılımı reddetmek herhangi bir zarara yol açmayacaktır. Çalışmada kimliğinizin anonimliğini bozacak herhangi bir bilgi istenmeyecektir. Cevaplarınız tamamıyla gizli tutulacak ve sadece araştırmacı tarafından değerlendirilecektir. Elde edilecek bilgiler bilimsel yayınlarda veya eğitimsel çalışmalarda kullanılabilir.

Formda anlatılan araştırmanın etik yönleriyle ilgili soru veya görüşleriniz varsa ya da araştırma hakkında daha fazla bilgi almak isterseniz lütfen irtibat adresi ile temasa geçiniz.

Bu yazıyı okuduktan sonra araştırmada katılımcı olmak istiyorsanız aşağıdaki onay bölümünü okuyunuz ve kutucuğu işaretleyiniz.

Katılımcının Beyanı:

Işık Üniversitesi Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Programı’nda Prof. Dr. Feryal Çam Çelikel danışmanlığında, tez öğrencisi Merve Ağırbaşı tarafından yürütülen bu çalışma hakkında verilen yukarıdaki bilgileri okudum. Yapılan tüm açıklamaları ayrıntıları ile anladım.

Bu çalışmaya gönüllü olarak katılıyorum, istediğim zaman çalışmadan ekilebileceğimi biliyorum ve verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlı kullanılmasını kabul ediyorum.

Bu koşullarla söz konusu araştırmaya kendi isteğimle katılmayı kabul ediyorum.

EK B SOSYODEMOGRAFİK ÖZELLİKLER VE DİĞER BİLGİ FORMU

1. Doğum tarihiniz nedir? (Lütfen gün/ay/yıl formatında belirtiniz)
2. Yaşınız nedir?
3. Eğitim durumunuz (En son mezun olduğunuz okul) nedir? İlkokul
terk/ilkokul-ortaokul/lise/ön lisans-lisans/yüksek lisans-doktora
4. Bugüne dek toplam kaç yıl okula gittiniz?
5. Çalışıyor musunuz? Evet/Hayır/Öğrenciyim
6. Mesleğiniz nedir?
7. Aylık ortalama gelirin ne kadardır?
8. Çocuğunuz var mı?
9. Şu anki ilişki durumunuz nedir? () Şu an bir romantik ilişki içinde değilim,
daha önce hiçbir romantik ilişki deneyimim olmadı. () Şu an bir romantik
ilişki içinde değilim, romantik ilişki deneyimim oldu. () Evliyim ()
Nişanlıyım () Sözlüyüm () Sevgilim var () Flörtüm var
10. Bugüne dek toplam kaç romantik ilişkiniz oldu? (Şu an bir ilişkiniz varsa
bu da dahil olmak üzere cevaplayınız)
11. En uzun ilişkiniz ne kadar sürdü? (Şu an bir ilişkiniz varsa bu da dahil
olmak üzere cevaplayınız)
12. En kısa ilişkiniz ne kadar sürdü? (Şu an bir ilişkiniz varsa bu da dahil olmak
üzere cevaplayınız)
13. İlk ciddi ilişkim dediğiniz ilişkinizi yaşadığınızda kaç yaşındaydınız? (Şu
an bir ilişkiniz varsa bu da dahil olmak üzere cevaplayınız)
14. Kimlerle yaşamaktasınız? () Yalnız başıma () Çekirdek aile üyelerimle ()
Geniş aile üyelerimle () Arkadaşlarımla () Partnerimle
15. Yaşamınızın çoğunluğunu nerede geçirdiniz?
köy/ kasaba/şehir/büyükşehir-metropol
16. Herhangi bir kronik rahatsızlığınız var mı? Evet (Belirtiniz:)
Hayır

17. Herhangi bir psikiyatrik rahatsızlığınız var mı? Evet (Belirtiniz:) Hayır
18. Herhangi bir ilaç kullanıyor musunuz? Evet (Belirtiniz:) Hayır
19. Şu ana kadar herhangi bir romantik ilişkinizde cinsel, ekonomik, psikolojik, fiziksel, dijital şiddet ya da ısrarlı takip maruz kaldığınızı düşünüyor musunuz? Evet ise lütfen hangi şiddet türü veya türleri olduğunu belirtiniz. Evet (Belirtiniz:) Hayır
20. Şu anki mevcut romantik ilişkinizde cinsel, ekonomik, duygusal, fiziksel, dijital şiddete ya da ısrarlı takibe maruz kaldığınızı düşünüyor musunuz? Evet ise lütfen hangi şiddet türü veya türleri olduğunu belirtiniz. Evet (Belirtiniz:) Hayır
21. Partner şiddetine maruz kaldığınızı düşünüyorsanız, ilk kez maruz kaldığınızda kaç yaşındaydınız?
22. En son ne zaman şiddete maruz kaldınız?
23. Yaşadığınız şiddetin sıklığı nedir? Haftada en az 1-2 kez/Ayda en az 1-2 kez/Yılda en az 1-2 kez/ Diğer
24. Partner şiddeti nedeniyle hiçbir sağlık kuruluşuna başvurduunuz mu? Evet Hayır
25. Partner şiddeti nedeniyle psikolojik danışma hizmetine başvurduunuz mu? Evet Hayır
26. Şiddet nedeniyle sonlandırdığınız bir romantik ilişkiniz oldu mu? Evet Hayır
Evet ise bu ilişki ne kadar sürdü?
27. Şu ana kadar kaç romantik ilişkinizde şiddetin herhangi bir türüne (cinsel, ekonomik, psikolojik, fiziksel, dijital şiddete ya da ısrarlı takibe) maruz kaldığınızı düşünüyorsunuz?
28. Ailenizde ebeveynlerinizin yakın partner şiddeti yaşantılarına şahit oldunuz mu? Evet ise lütfen hangisi veya hangileri (cinsel, ekonomik, psikolojik, fiziksel, dijital şiddet ya da ısrarlı takip) olduğunu belirtiniz. Evet (Belirtiniz:) Hayır

29. Çocukluk çağı olumsuz yaşantılardan (cinsel istismar, duygusal istismar, fiziksel istismar, fiziksel ihmal, duygusal ihmal ve aşırı koruma-kontrol) birine maruz kaldığınızı düşünüyorsanız, ilk kez maruz kaldığınızda kaç yaşındaydınız?
30. Çocukluk çağı olumsuz yaşantılardan (cinsel istismar, duygusal istismar, fiziksel istismar, fiziksel ihmal, duygusal ihmal ve aşırı koruma-kontrol) birine maruz kaldığınızı düşünüyorsanız, kim tarafından buna maruz kaldınız?
31. Yaşadığınız şiddetin sıklığı nedir? Haftada en az 1-2 kez/Ayda en az 1-2 kez/Yılda en az 1-2 kez/ Diğer

EK C ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMALARI ÖLÇEĞİ (CTQ-33)

Lütfen aşağıdaki ifadeleri okuduktan sonra kendinizi değerlendirerek, sizin için en uygun seçeneği işaretleyiniz.

1.Hiçbir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

Çocukluğumda ya da ergenliğimde...

- 1)Yeterli yemeğim olurdu.
- 2) Gündelik bakım ve güvenliğim sağlanıyordu.
- 3) Anne ya da babam kendilerine layık olmadığımı ifade ederlerdi.
- 4) Fiziksel ihtiyaçlarım tam olarak karşılanırdı.
- 5) Ailemde sorunlarımı paylaşabileceğim biri vardı.
- 6) Üst baş açısından bakımsızdım.
- 7) Sevildiğimi hissediyordum.
- 8) Anne ya da babam kendimden utanmama neden olurdu.
- 9) Ailemden birisi bana öyle kötü vurmuştu ki doktora ya da hastaneye gitmem gerekmişti.
- 10) Ailemde değiştirmek istediğim şeyler vardı.
- 11) Ailemdelikiler bana o kadar şiddetle vuruyorlardı ki vücudumda morartı ya da sıyrıklar oluyordu.
- 12)Kayış, sopa, kordon ya da başka sert bir cisimle vurularak cezalandırılıyordum.
- 13) Anne ya da babam fikirlerimi önemserdi.
- 14) Ailemdelikiler bana kırıcı ya da saldırganca sözler söylerlerdi.
- 15) Fiziksel bakımdan hırpalanmış olduğuma inanıyorum.
- 16) Çocukluğum mükemmeldi.
- 17) Bana o kadar kötü vuruluyor ya da dövülüyordum ki öğretmen, komşu ya da bir doktorun bunu fark ettiği oluyordu.
- 18)Ailemde birisi benden nefret ederdi.
- 19)Ailemdelikiler kendilerini birbirlerine yakın hissederlerdi.
- 20) Biri bana cinsel amaçla dokunmaya ya da kendisine dokundurtmaya çalıştı.

- 21) Kendisi ile cinsel ilişki kurmadığım takdirde bana zarar vermeye tehdit eden biri vardı.
- 22) Benim ailem dünyanın en iyisiydi.
- 23) Birisi beni cinsel şeyler yapmaya ya da cinsel şeylere bakmaya zorladı.
- 24) Birisi bana cinsel tacizde bulundu.
- 25) Ailemdelikler bana karşı suçlayıcıydı.
- 26) İhtiyacım olduğunda beni doktora götürecek birisi vardı.
- 27) Cinsel istismara uğradığım kanısındayım.
- 28) Ailem benim için bir güç ve destek kaynağı idi.
- 29) Ailemdelikler yaşlılarımla ve arkadaşlarımla görüşmemi kısıtlardı.
- 30) Ailemdelikler her şeye karışırdı.
- 31) Anne ve babam bir işi kendi başıma yapmama fırsat verirdiler.
- 32) Ailemdelikler rahat vermeyecek derecede peşimdeydiler.
- 33) Anne ya da babam beni kontrol etmek için kişisel eşyalarımı benden habersiz karışırdı.

EK D YAKIN İLİŞKİLERDE ŞİDDETE YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ – GÖZDEN GEÇİRİLMİŞ FORMU (YİŞTÖ-GG)

Intimate Partner Violence Attitude Scale-Revised (IPVAS-R) (Fincham, Cui,
Braithwaite, & Pasley, 2008)

Yakın İlişkilerde Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği-Gözden Geçirilmiş Formu (YİŞTÖ-GG)
(Toplu-Demirtaş, Hatipoğlu-Sümer, & Fincham, 2017)

1 Kesinlikle Katılmıyorum 2 Katılmıyorum 3 Kararsızım 4 Katılıyorum 5 Kesinlikle Katılıyorum

	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
IV. Lütfen her bir ifadeyle ne derece hemfikir olduğunuzu yukarıda verilen derecelendirmeyi kullanarak belirtiniz.					
1. Partnerimin bana karşı cinsten biri ile konuşmamamı söylemesi gururumu okşar.	1	2	3	4	5
2. Partnerimin günün her dakikası ne yaptığımı sorması hoşuma <u>gitmez</u> .	1	2	3	4	5
3. Yanlış şeyler yaptığımda partnerimi suçlamakta bir sakınca <u>görmem</u> .	1	2	3	4	5
4. Partnerimin sırf beni kıskandırmak için yaptığı şeyleri <u>umursamam</u> .	1	2	3	4	5
5. Başkalarıyla bir şeyler yapmamı engellemeye çalışan bir partnerle ilişkiyi <u>sürdürmem</u> .	1	2	3	4	5
6. Partnerim beni incitmediği sürece “tehditlerini” mazur görürüm.	1	2	3	4	5
7. Şiddetli bir tartışma sırasında partnerimi incitmek için onun geçmişinden bir şeyleri <u>gündeme getirmekte bir sakınca görmem</u> .	1	2	3	4	5
8. Partnerimin başkalarıyla bir şeyler yapmasını asla engellemeye <u>çalışmam</u> .	1	2	3	4	5
9. Partnerimi kıskandırmanın ilişkimize iyi geldiğini düşünüyorum.	1	2	3	4	5
10. Partnerimin başkalarının önünde beni aşağılamasını çok büyük bir sorun olarak <u>görmem</u> .	1	2	3	4	5
11. Partnerime, karşı cinsten biriyle konuşmamasını söylemekte bir sakınca görmem.	1	2	3	4	5
12. Partneri bıçak ya da tabancayla tehdit etmek asla uygun değildir.	1	2	3	4	5
13. Partnerime ait herhangi bir şeye zarar vermenin yanlış olduğunu düşünüyorum.	1	2	3	4	5
14. Partneri tekmelemek ısırarak ya da yumruklamak uygun değildir.	1	2	3	4	5
15. Partnerimin yaptığı yanlış şeyler için suçu üstlenmekte bir sakınca görmem.	1	2	3	4	5
16. Şiddetli bir tartışma sırasında partnerimi kasıtlı olarak incitmek için bir şeyler söylemekte bir sakınca görmem.	1	2	3	4	5
17. Bir kişinin partnerine bir nesneyle vurması ya da vurmaya çalışması asla uygun değildir.	1	2	3	4	5

EK E STRESLİ DURUMLARLA BAŞA ÇIKMA ENVANTERİ KISA FORMU (SDBÇE-21)

Aşağıda insanların zorlayıcı, stresli veya üzücü durumlar karşısında gösterdikleri çeşitli davranış biçimleri listelenmiştir. Aşağıdaki ifadelerin doğru veya yanlış cevabı yoktur. Sizin için her madde için en uygun olan seçeneği 1 (kesinlikle bana uygun değil) ve 5 (Tamamıyla bana uygun) arasında puanlayınız. Zorlayıcı, stresli veya üzücü durumlar karşısında aşağıda listelenen davranış biçimlerini ne ölçüde gösterdiğinizizi lütfen belirtiniz.

	Kesinlikle bana uygun değil	Bana biraz uygun	Bana orta düzeyde uygun	Çoğunlukla bana uygun	Tamamıyla bana uygun
	1	2	3	4	5
1. Bir süreliğine ara verir, durumdan uzaklaşıyorum.					
2. Probleme odaklanıp, nasıl çözebileceğime bakarım.					
3. Bu duruma düştüğüm için kendi kendimi suçlarım.					
4. Kendime, sevdiğim bir yiyecek veya atıştırarak bir şeyler alırım.					
5. Baş edemeyeceğim kaygısını yaşıyorum.					
6. Benzer problemleri nasıl çözdüğümü düşünürüm.					
7. Bir arkadaşı ziyaret ederim.					
8. Bir eylem planı yapıp, bu planı uygularım.					
9. Kendime bir şeyler satın alırım.					
10. Bu durum karşısında çok duygusal davrandığım için kendimi suçlarım.					
11. Durumu anlamaya çalışırım.					
12. Çok üzülürüm.					
13. Derhal durumu düzeltecek bir davranışta bulunurum.					
14. Ne yapacağımı bilemediğim için kendimi suçlarım.					
15. Benim için özel olan bir kişiyle zaman geçiririm.					
16. Olay hakkında düşünürüm ve hatalarımdan ders çıkarırım.					
17. Olanları ya da hissettiklerimi değiştirebilmiş olmayı isterim.					
18. Bir şeyler atıştırmak veya yemek yemek için dışarı çıkarım.					
19. Tepki vermeden önce problemi analiz ederim.					
20. Kendi yetersizliklerime odaklanırım.					
21. Bir arkadaşla telefon ederim.					

ÖZGEÇMİŞ